

การวิเคราะห์รูปแบบและกลวิธีการสร้างภาพประกอบเรื่องในนิยายสารคดี
ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๔๘๙ จนถึง พ.ศ. ๒๕๓๙

ปริญญานิพนธ์
ของ
วสันต์ เกรียงโกมล

๒๕๕
๒๕๕
๒๕๕
๒๕๕

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา
มีนาคม ๒๕๔๑
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

0000075300 1594 116301

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฤทธิ์ ชูเศรษฐศิริ)

then

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พฤตภูมิ สุขพรหมจิร)

[Handwritten signature]

កំណត់ត្រា ១៥

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อำนาจ เป็นสหาย)

[illegible]

..... ประ
(ผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต สุภากร บุญศิริ)

ประธาน

(ผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์) (ผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์)

Doc

๓๖๖

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อโนาง เป็นสมช)

[Signature]

กรรมกรที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์วรรณรัตน์ ตั้งเชิณ)

..... คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิสาลาภรณ์)

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีจากความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์พฤทธิศุภเศรษฐศิริ ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อำนาจ เย็นสบาย และรองศาสตราจารย์วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ กรรมการ ซึ่งท่านทั้งสามมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ ความคิด ให้ข้อเสนอแนะและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเกณฑ์การวิเคราะห์ผลงานภาพประกอบเรื่องในนิตยสารสตรี ซึ่งประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์อำนาจ เย็นสบาย ผู้ช่วยศาสตราจารย์สินีนารถ เลิศไพโรวัน และอาจารย์มานพ ถนอมศรี อีกทั้งยังให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณคุณคุณเอนก นาวิกมูล คุณวรวิษญ เวชุนเคราะห์ คุณวิจิตร อภิชาติเกรียงไกรม.ล.เดิมแสง สรรพโส ผู้อำนวยการหอสมุดแห่งชาติ คุณสมพงษ์ พักผล คุณอภิชัย เกิดสินธุ์ คุณวิชัย วัฒนชัย คุณวิษณุ นาท กตัญญูทวีทิพย์ และเจ้าหน้าที่ห้องวารสารและหนังสือพิมพ์ หอสมุดแห่งชาติทุกท่าน

สุดท้ายผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ เพื่อนๆ ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนและเป็นที่กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด และหากประโยชน์ที่พึงได้จากการทำวิจัยนี้ ขอกุศล จงบังเกิดแก่คุณพ่อและพี่ชายของผู้วิจัยผู้ซึ่งได้ล่วงลับไปแล้ว

วสันต์ เกรียงโกมล

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	5
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
	เอกสารที่เกี่ยวกับความหมายของภาพประกอบเรื่อง	8
	เอกสารที่เกี่ยวกับภาพประกอบในนิตยสาร	10
	เอกสารที่เกี่ยวกับพัฒนาการนิตยสารไทย	12
	เอกสารที่เกี่ยวกับพัฒนาการภาพประกอบในนิตยสารสตรี.....	20
	เอกสารที่เกี่ยวกับกระบวนการศิลปะ	25
	รูปแบบภาพประกอบเรื่อง	25
	กลวิธีสร้างภาพประกอบเรื่อง	28
3	วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	38
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	38
	เครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล	39
	วิธีการกระทำกับข้อมูล	40
	ผลการวิเคราะห์ผลงานภาพประกอบเรื่องในนิตยสารสตรี	
	ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2489 จนถึง พ.ศ. 2539	41

บทที่

4 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	43
อภิปรายผล	43
ข้อเสนอแนะ	45
ข้อเสนอแนะทั่วไป	45
ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยต่อไป	45
บรรณานุกรม	46
ภาคผนวก	52
ประวัติย่อผู้วิจัย	102
บทคัดย่อ	103

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ผลการวิเคราะห์รูปแบบภาพประกอบเรื่อง	41
2 ผลการวิเคราะห์กลวิธีสร้างภาพประกอบเรื่อง	42

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาพประกอบเรื่องมีบทบาทสำคัญต่อสังคมมนุษย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันในด้านต่างๆ เช่น เป็นเครื่องมือในการบรรยายประกอบหนังสือที่เก่าที่สุดปรากฏหลักฐานเรื่องวันพิพากษาที่เขียนขึ้นเป็นรูปเทพอนูบิส (Anubis) กำลังทำการชั่งเปรียบเทียบน้ำหนักวิญญาณของผู้ตายกับน้ำหนักขนนก เพื่อตัดสินคุณและโทษของผู้ตายที่ได้เคยกระทำในอดีต ภาพดังกล่าวเป็นภาพวาดเพื่อใช้แสดงประกอบข้อความอักษรภาพเฮียโรกริฟฟิค (Hieroglyphic) ของอียิปต์โบราณ ซึ่งบรรจุไว้ในหนังสือคัมภีร์มรณะ (The Book of The Death) และราเมสซั่ม พาไพรัส (Remessum - Papyrus) เข้าใจกันว่าเขียนขึ้นพันเก้าร้อยปีก่อนคริสตกาล (Megg. 1983 : 193)

การเขียนภาพประกอบเรื่องในหนังสือ เริ่มขึ้นในยุคเรอเนซองส์ (Renaissance) คือราว ค.ศ.1400 ได้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาจากการวาดภาพไปใช้เทคนิคแกะไม้ หรือ “วู้ดคัต” (Wood Cut) แทน เพื่อการคัดลอกคัมภีร์พระวัชรสูตร โดยวางเซีย พบในถ้ำทางตะวันออกของแคว้นคุรกีซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน การพิมพ์สมัยต่อมาได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงจากระบบการพิมพ์ส่วนนูน ไปสู่แม่พิมพ์แบบร่องลึก (Itaglio) เพื่อใช้ในการสร้างภาพประกอบที่มีความละเอียดประณีตขึ้นกว่าเดิม จนกระทั่งหลังปี ค.ศ.1600 เป็นต้นไปสิ่งพิมพ์เริ่มมีปรากฏขึ้นหลายลักษณะนอกเหนือจากเอกสารหรือคัมภีร์ทางศาสนา อาทิ จดหมายข่าว หนังสือพิมพ์ หนังสือนวนิยาย เป็นต้น (อัสนีย์ ชูอรุณ. 2535 : 256)

สำหรับความเป็นมาของภาพประกอบในนิตยสารไทย เริ่มจากการพิมพ์ในสมัยกรุงศรีอยุธยา เมื่อ พ.ศ. 2205 โดยมีมิชชันนารีชาวฝรั่งเศสชื่อลาโน ซึ่งได้เดินทางเข้ามายังกรุงศรีอยุธยาและได้พิมพ์เอกสารทางศาสนาเป็นเอกสารเล็กๆ ที่เรียกว่า Tracts โดยใช้ตัวอักษรโรมันเป็นตัวเขียนแทนตัวอักษรไทย (Transliterate) เพราะในสมัยนั้นยังไม่สามารถจะหล่อตัวพิมพ์ไทยได้

การคิดประดิษฐ์แทนพิมพ์นั้น นางแอนน์ ฮาเซลไทน์ ยัดสันได้เข้าไปในพม่าพร้อมกับสามี มิชชันนารี ในปี พ.ศ. 2356 นางได้เรียนรู้ภาษาไทยจากเชลยศึกในพม่าที่ถูกกวาดต้อนไปเมื่อสมัยเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 นางยัดสัน จึงเขียนตัวภาษาไทยให้นายฮัฟหล่อ แล้วนางยัดสันจึงแปลคำสอนของสามีและพระคัมภีร์ออกเป็นภาษาไทย แล้วจัดการพิมพ์ออกแจกจ่ายแก่คนไทย (ดร.ณิ หิรัญรักษ์. 2530 : 22 - 24)

ต่อมาหมอบรัดเลได้ออกหนังสือพิมพ์ฉบับแรกในเมืองไทย ได้แก่หนังสือพิมพ์ บางกอกเรคอร์ดเดอร์ (Bangkok Recorder) (ศิริพงศ์ พยอมแย้ม. 2537 : 14) ในวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2387 เป็นภาษาไทยแล้วยังมีบางกอกคาเลนเดอร์ (Bangkok Calendar) ซึ่งตามหลักฐานได้ออกเป็นครั้งแรกระหว่าง พ.ศ. 2390-2391

กิจการที่หมอบรัดเล เริ่มขึ้นในปลายสมัยรัชกาลที่ 3 นั้น จัดได้ว่าเป็นรากฐานของการกำเนิด นิตยสารและหนังสือพิมพ์ไทยในเวลาต่อมา (ดร.ณิ หิรัญรักษ์. 2530 :25 - 26)

การลงรูปประกอบโฆษณาเพ็งมามีราวตอนปลายสมัยร.4 ต่อกับตอนต้นรัชกาลที่ 5 เห็นได้จากหนังสือพิมพ์เพื่อการโฆษณาโดยตรง 3 ฉบับแรกที่ออกในช่วงต้นรัชกาลที่ 5 คือ Siam Daily Advertiser, The Bangkok Advertiser และ Siam Weekly Advertiser (เอนก นาวิกมูล. 2538 : 13 - 14)

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหาราช นับตั้งแต่ทรง เสด็จถวัลย์ราชสมบัติ เมื่อ วันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ.2489 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ในรัชสมัยของพระองค์ทรงมีพระราชดำริในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ เช่น การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาการเกษตร (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2539 : ไม่มีเลขหน้า) การพัฒนาการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ. 2530 : 59) การพัฒนาเศรษฐกิจ (สุเมธ ตันติเวชกุล. ม.ป.ป. : 212) และการ สื่อสารมวลชน ด้าน ไปรษณีย์ โทรเลข โทรภาพ-โทรสาร โทรศัพท์ วิทยุ-โทรทัศน์ ระบบสื่อสารผ่าน ดาวเทียมและเคเบิลใต้น้ำ ที่สำคัญ ในรัชสมัยของพระองค์ สื่อสารมวลชนแขนงสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ และนิตยสารเกิดขึ้นมากมาย เนื่องจากความก้าวหน้าด้านเทคนิคการพิมพ์ นิตยสารบาง ฉบับมียอดขายสูงเป็นเรือนหมื่น แต่ไม่มีกี่ฉบับที่มีอายุยืนยาว (กรมไปรษณีย์โทรเลข. 2530 : 243-276) เช่น สกุลไทย (2497) คุณหญิง (2507) ขวัญเรือน (2513) เป็นต้น นิตยสารสตรีที่มี โครงสร้างหลักเกี่ยวกับนวนิยายเป็นส่วนใหญ่ นั้นสามารถเข้าถึงประชาชนและสังคมทุกชนชั้นได้ เพราะ รวมเรื่องทุกด้านที่อยู่ในความสนใจของคนทั่วไป ตั้งแต่เรื่องในครอบครัว ไปจนถึงวิทยาการแขนง ต่าง ๆ อันได้แก่ นวนิยายเชิงชีวประวัติ สะท้อนสังคม อิงประวัติศาสตร์ แสดงข้อคิด เสียดสีสังคม ผจญภัย อาชญากรรม ลึกลับ จิตวิทยา เป็นต้น ด้วยเหตุนี้เองนวนิยายจึงได้รับความนิยมสูง และมี นวนิยายแนวใหม่เกิดขึ้นอยู่เสมอ (สุพรรณิ วราทร. 2519 : 7 - 10) ส่วนคอลัมน์ที่รองลงไปก็คือ เย็บปักถักร้อย แม่บ้านการเรือน เป็นต้น เมื่อเนื้อหาโดยรวมเป็นนวนิยาย จึงมีแต่ตัวอักษรเต็มไปหมด (มานพ ฅนอมศรี. 2540 : สัมภาษณ์) ภาพประกอบเรื่องจึงมีบทบาทที่สำคัญในการปรุงแต่งเนื้อ เรื่องให้น่าอ่านยิ่งขึ้น (เกริกบุระ ยมมาศ. 2530 : 29) อีกทั้งยังช่วยสร้างสีสันให้ตัวละครแต่ละตัว แต่ละอารมณ์ ออกมาโลดแล่นอยู่ในจินตนาการของผู้อ่านได้อย่างเป็นจริงเป็นจังมากขึ้นด้วย

(ดลหทัย. 2539 : 220) ภาพประกอบเรื่องยังมีหน้าที่สำคัญอยู่หลายประการ เช่น เพื่ออธิบายในเรื่องยากให้เข้าใจง่าย เพื่อให้เนื้อหาสาระ ชำนาญสาร ข้อมูลหรือเรื่องราว เพื่อกระตุ้นให้อยากรู้อยากเห็น เพื่อให้สะดุดตา ดึงดูดความสนใจ เพื่อตกแต่งให้สวยงามต่อสิ่งพิมพ์ เพื่อให้อารมณ์ บรรยายภาพของเนื้อหา หรือของสิ่งพิมพ์นั้น (สินีนารถ เลิศไพโรจน์. 2534 : 18) อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาพและการอ่านปรากฏว่าแย้งกัน นักวิจัยบางคน เช่น Samuels (1970) และ Concannon (1975) ให้ความเห็นว่า ภาพประกอบอาจรบกวนการอ่าน แต่นักวิจัยอีกหลายคน เช่น Levin & Lesgald (1978) และ Pressley (1977) เชื่อว่าภาพประกอบทำให้การอ่านมีประสิทธิภาพมากขึ้น (ยุพิน เตชะมณี. 2533 : 2)

นอกจากนี้ภาพประกอบเรื่องยังก่อให้เกิดข้อสงสัยบางประการเกี่ยวกับความเป็นศิลปะหรือไม่ เพราะมีนักเขียนภาพประกอบบางท่าน คิดว่าผลงานของตนยังมีใช้งานศิลปะ ดังปรากฏในบทความศิลปะของ เกศศิริ (นามแฝง) นิตยสาร ญาดา ประจำเดือน พฤศจิกายน 2538 ซึ่งทำการสัมภาษณ์ นที อุดฤทธิ นักเขียนภาพประกอบในนิตยสารสตรี โดยได้แสดงความคิดเห็นว่า ผลงานภาพประกอบของตนไม่ใช้งานศิลปะ เพราะการทำงานต้องคำนึงถึงเรื่อง คำนึงถึงหนังสือ ต่างกับงานศิลปะที่ออกจากรวมความคิดของผู้สร้างโดยตรง (ญาดา. 2538 : 70 - 71) แต่นักวิชาการศิลปะบางท่านมีความคิดเห็นว่างานภาพประกอบเรื่องเป็นส่วนหนึ่งของงานทัศนศิลป์แขนงจิตรกรรมด้วย ดังปรากฏข้อความในหนังสือศิลปะนิยม ของ อารี สุทธิพันธุ์ (2535 : 39 -40)

จากการศึกษาถึงความเป็นมาของภาพประกอบเรื่องในนิตยสารสตรีจะเห็นได้ว่า ภาพประกอบเรื่องเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันอยู่ไม่น้อย จนกระทั่งในสมัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช महाराज ทรงเถลิงถวัลยราชสมบัติ ครบ 50 ปี ในพ.ศ. 2539 วงการนิตยสารสตรีมีการพัฒนามาเป็นลำดับ และเป็นที่แพร่หลาย ส่งผลให้เกิดการแข่งขันในเรื่องรูปเล่ม และเนื้อหามากขึ้น ตลอดจนการเขียนภาพประกอบเรื่องก็ได้ตื่นตัวขึ้นอีกครั้ง สิ่งนี้จึงกลายเป็นตัวผลักดันให้นักวาดภาพประกอบต้องคิดค้นหาวิธีการและรูปแบบในการนำเสนอภาพของตนเองให้แปลกใหม่ออกไป แต่ในขณะเดียวกัน ผลงานภาพประกอบเรื่องก็ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางความคิดบางประการดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นควรทำการวิเคราะห์ เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบและกลวิธีการสร้างภาพประกอบในนิตยสารสตรี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2489 จนถึง พ.ศ.2539 เพื่อเป็นประโยชน์ต่อวงการศิลปะ และผู้สนใจทั่วไป

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษารูปแบบและกลวิธีการสร้างภาพประกอบเรื่องในนิตยสารสตรีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2489 จนถึง พ.ศ. 2539

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้เข้าใจผลงานภาพประกอบเรื่อง ในนิตยสารสตรี ด้านรูปแบบและกลวิธี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2489 จนถึง พ.ศ. 2539
2. เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนศิลปะสาขาออกแบบทัศนศิลป์ได้ตามความเหมาะสม

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้แก่ ผลงานภาพประกอบเรื่องสั้นและนวนิยาย ได้แก่ ผลงานศิลปะสาขาออกแบบทัศนศิลป์ อันได้แก่ ภาพวาดเส้น ภาพระบายสี ภาพฟุ้งกันลม ฯลฯ โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่ออธิบายเนื้อหาของเรื่องสั้นและนวนิยายให้ชัดเจนในนิตยสารสตรี ซึ่งเป็นนิตยสารที่นำเสนอสาระและความบันเทิงสำหรับผู้หญิง ด้านความรู้ทั่วไป แฟชั่น เรื่องสั้น และนวนิยาย ในประเทศไทย ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2489 จนถึง พ.ศ. 2539 จำนวน 56 หัวเรื่อง มีภาพประกอบทั้งหมด 5,340 ภาพ

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผลงานภาพประกอบเรื่องสั้นและนวนิยายในนิตยสารสตรี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2489 จนถึง พ.ศ. 2539 จากนิตยสารสตรี จำนวน 20 ชื่อ นิตยสารที่ปรากฏต่อสาธารณชนอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 10 ปีขึ้นไป กำหนดภาพประกอบได้ 335 ภาพ โดยการสุ่มอย่างง่าย (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2535 : 91) นิตยสารดังกล่าว ได้แก่

- 1.1 นิตยสาร เพลินจิตต์ (2490)
- 1.2 นิตยสาร สตรีสาร (2490)
- 1.3 นิตยสาร เดลิเมย์วันจันทร์ (2493)
- 1.4 นิตยสาร แสนสุข (2496)
- 1.5 นิตยสาร สกุลไทย (2497)
- 1.6 นิตยสาร แม่ศรีเรือน (2501)

- 1.7 นิตยสาร คุณหญิง (2507)
- 1.8 นิตยสาร ขวัญเรือน (2513)
- 1.9 นิตยสาร กุลสตรี (2514)
- 1.10 นิตยสาร ดรุณี (2515)
- 1.11 นิตยสาร ลลนา (2516)
- 1.12 นิตยสาร หญิงไทย (2518)
- 1.13 นิตยสาร ดิฉัน (2520)
- 1.14 นิตยสาร แพรว (2522)
- 1.15 นิตยสาร ผู้หญิง (2523)
- 1.16 นิตยสาร เปรี๊ยะ (2525)
- 1.17 นิตยสาร แพรวสุดสัปดาห์ (2526)
- 1.18 นิตยสาร ลุคส์ (2526)
- 1.19 นิตยสาร นะกะ (2528)
- 1.20 นิตยสาร จันท์ (2530)
2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่
 - 2.1 รูปแบบภาพประกอบเรื่อง
 - 2.2 กลวิธีสร้างภาพประกอบเรื่อง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบ หมายถึง ลักษณะที่มองเห็นเป็นแบบต่างๆ อันเกิดจากการผสมผสานของส่วนประกอบศิลปะ ซึ่งแบ่งเป็น
 - 1.1 รูปแบบเหมือนจริง หมายถึง ภาพที่แสดงรายละเอียดตามความเป็นจริง หรือเหมือนจริงมากที่สุดในการนำเสนอข้อมูลสาระเพื่อเน้นเนื้อหาให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น ด้วยวิธีการวาดเขียน การระบายสี ก็ได้
 - 1.2 รูปแบบกึ่งนามธรรม หมายถึง ภาพที่ให้ความสำคัญแก่รูปแบบจากธรรมชาติ น้อยลง โดยตัดทอนเอารูปแบบจากธรรมชาติเฉพาะลักษณะเด่นๆ มาเพียงบางส่วน แล้วนำมาจัดองค์ประกอบขึ้นใหม่ให้ปรากฏเป็นรูปแบบที่แสดงความรู้สึกนึกคิดของผู้วาดภาพเอง

1.3 รูปแบบแนวประเพณี หมายถึง ผลงานศิลปะที่นำเอาสาระ ทางด้านรูปแบบ คตินิยม หรือวิธีการบางส่วนจากจิตรกรรมแบบประเพณีมาเป็นแนวคิด เป็นแรงบันดาลใจในการ สร้างสรรค์งานศิลปะของแต่ละคน

1.4 รูปแบบการ์ตูน หมายถึง ภาพที่เขียนขึ้นเพื่อแสดงสาระของภาพในลักษณะของ ภาพประติมากรรม เพื่อเน้นรูปแบบให้น่าดูน่าสนใจมากขึ้น ภาพการ์ตูนมีหลายลักษณะ ได้แก่ การ์ตูนตลก ขบขัน การ์ตูนล้อเลียน ฯลฯ

1.5 รูปแบบสัญลักษณ์ หมายถึง การใช้รูปทรงต่างๆ มาแทนค่าความหมายในภาพ เช่น ดวงอาทิตย์แทนค่าความสว่าง ฯลฯ

1.6 รูปแบบรูปทรงเรขาคณิต หมายถึง ภาพที่มีลักษณะสร้างสรรค์มากขึ้น โดยใช้ รูปทรงของ สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม วงกลม ซึ่งเป็นรูปทรงเรขาคณิตมาประกอบขึ้นเป็นรูปคน สัตว์ ฯลฯ

1.7 รูปแบบนามธรรม หมายถึง ภาพที่ค่อนข้างแสดงสาระในการสื่อความหมาย ได้ยาก แต่อาจนำมาตกแต่งงานกราฟิกได้เป็นอย่างดี หรือช่วยเน้นข้อความให้เด่นชัดยิ่งขึ้น บางครั้ง ช่วยแก้ปัญหาพื้นที่ว่างหรือช่วยสร้างดุลยภาพในการจัดหน้าได้ดี

2. กลวิธี หมายถึง กระบวนการสร้างสรรค์อันเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างทักษะและวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้แสดงออกในผลงานภาพประกอบเรื่อง ซึ่งแบ่งเป็น

2.1 การวาดเส้นด้วยดินสอดำ หมายถึง ภาพที่เขียนขึ้นโดยใช้ดินสอดำเป็นสื่อ สามารถสร้างภาพโดยใช้เส้นได้หลายลักษณะ เช่น เขียนเป็นเส้นเกลียวเรียบ เส้นตรงดัด เส้นโค้ง เส้นวนไปมา

2.2 การวาดเส้นด้วยดินสอถ่าน หมายถึง ภาพที่เขียนขึ้นเพื่อสร้างลักษณะผิว โดยการเขียนเส้นรอบนอกของรูปทรง การปาด การเกลียวเรียบด้วยดินสอถ่าน เพื่อสร้างน้ำหนัก

2.3 การวาดเส้นด้วยดินสอ หมายถึง ภาพที่เขียนขึ้นโดยการสร้างลักษณะผิวด้วยการ ใช้เส้นที่มีลักษณะคล้ายๆ กันหลายๆ เส้น ลากตัดสลับกันให้เกิดเส้นขนานต่อเนื่อง หรือ การใช้ เส้นเกลียวเรียบเพื่อสร้างน้ำหนัก

2.4 การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ หมายถึง ภาพที่เขียนขึ้นโดยการร่างภาพเส้น โครงสร้างภายนอกและภายใน หรือ การลากเส้นเพียงครั้งเดียวให้ไหลไปอย่างต่อเนื่องโดยไม่ต้องยก ปากกา

2.5 การระบายสีน้ำ หมายถึง ภาพที่เขียนขึ้นโดยใช้สีน้ำเป็นสื่อ มีหลายเทคนิคให้ เลือกใช้ได้ตามความเหมาะสม เช่น การระบายเปียกบนเปียก การระบายพู่กันแห้ง หรือ การระบาย แบบวิธีผสม โดยใช้เทคนิคทั้งสองร่วมกันในภาพเดียว

2.6 การระบายสีทึบแสง หมายถึง ภาพที่เขียนขึ้นโดยใช้สีทึบ หรือ สีอะคริลิก เป็นสื่อ เช่น การระบายเรียบ การระบายทับ การเว้นขาว การเคลื่อนไหวพู่กัน การระบายสีลงบนอีกสีหนึ่งที่ยังไม่แห้ง

2.7 เทคนิคประเภทอื่นๆ หมายถึง ภาพที่สร้างขึ้นโดยใช้สื่อต่างๆ เช่น การสร้างภาพด้วยพู่กันลม การสร้างภาพด้วยคอลลาจ การสร้างภาพด้วยคอมพิวเตอร์ การสร้างภาพด้วยสื่อผสม การสร้างภาพด้วยเทคนิคการพิมพ์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้แยกประเภทเป็นหัวข้อ ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาพประกอบเรื่องในนิตยสารสตรี
 - 1.1 ความหมายของภาพประกอบเรื่อง
 - 1.2 ภาพประกอบในนิตยสาร
 - 1.3 วิวัฒนาการนิตยสารไทย
 - 1.4 วิวัฒนาการภาพประกอบเรื่องในนิตยสารสตรี
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการแบบศิลปะ
 - 2.1 รูปแบบภาพประกอบเรื่อง
 - 2.2 กลวิธีภาพประกอบเรื่อง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาพประกอบเรื่องในนิตยสารสตรี

ความหมายของภาพประกอบเรื่อง

คำว่า ภาพประกอบเรื่อง (Illustration) ในภาษาไทยได้มีผู้เสนอแนวคิดแตกต่างกันออกไป ดังตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้รวบรวมไว้ดังนี้

รอสส์ (Ross. 1963 : 2) กล่าวว่า ภาพประกอบ คือ ภาพวาดหรือองค์ประกอบหนึ่งของภาพที่ใช้เล่าเรื่อง ซึ่งกำหนดไว้สำหรับการอธิบายให้เรื่องแจ่มชัดยิ่งขึ้น หรือ เพื่อเป็นเพียงภาพประดับเท่านั้น

วิททิชและชุลเลอร์ (Wittich And Schuller. 1973 : 106) กล่าวว่า ภาพที่ดีนั้นจะต้องมีการจัดองค์ประกอบที่ดี สื่อความหมายได้ชัดเจน โดยแสดงสีสรรตามความเป็นจริงและตามธรรมชาติ

ฮัค (Huck. 1979 : 113) ได้เสนอหลักเกณฑ์ของภาพประกอบที่ดีว่าควรช่วยขยายความให้เข้าใจเรื่องได้ สามารถสร้างอารมณ์ของเรื่องทำให้เรื่องเด่นขึ้น และต้องมีความสอดคล้องกับเนื้อหา

แดลลีย์ (Dalley. 1980 : 10) กล่าวว่า ทักษะศิลป์ทุกแขนงในตัวของมันเอง มักจะเกี่ยวข้องกับผลผลิตของภาพลักษณ์ เมื่อภาพลักษณ์นั้นถูกนำไปใช้เป็นเกณฑ์เพื่อกำหนดรูปแบบศิลปะในการบอกข่าวสาร โดยปรกติ จะเรียกว่า ภาพประกอบ

โจเซฟ (Joseph. 1982 : 2) กล่าวว่า ภาพประกอบที่ดีต้องมีการประเมินคุณค่าด้วยปริมาณ
 ของความสำเร็จจากการเร้าความรู้สึกต่อผู้ชมภาพค่อนข้างสูง

เจนนิง (Jennings. 1987 : 12) ส่วนหนึ่งของงานศิลปะ คือ การสร้างภาพ และส่วนหนึ่ง
 ของการสร้างภาพก็คือ ภาพประกอบ

พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง (2529 : 49) กล่าวว่า การเขียนภาพประกอบเรื่องต้องอาศัยทักษะ
 ทางศิลปะเป็นอันมาก ภาพประกอบเรื่องจัดเป็นศิลปะเพื่อการพาณิชย์ เพราะเหตุนี้ ลักษณะและ
 เนื้อหาของภาพประกอบเรื่องจึงขึ้นอยู่กับความต้องการทางสังคม และเศรษฐกิจ

เกริกบุระ ยมมาก (2530 : 29) ได้กล่าวไว้ว่า ภาพประกอบเป็นสิ่งปรุงแต่งให้เนื้อเรื่องน่า
 อ่านยิ่งขึ้น ถ้าสิ่งพิมพ์มีแต่ตัวอักษร ตัวหนังสือ ซึ่งดูเหมือนกัน ไม่ซ้าก็เบื่อ ถ้ามีรูปภาพเข้ามา
 แทรกบ้าง ก็จะเป็นสิ่งจูงใจ อ่านแล้วมีรสชาติมากขึ้น

วินัย ศิริเสวีวรรณ (2530 : 39) กล่าวว่า ถ้าหากเปรียบเทียบงานรูปประกอบเป็นเช่นดอกไม้ก็
 เทียบได้กับกุหลาบหลากสี กลีบงามหอมชวนใจ เอื้อเพื่อเชื้อเชิญให้อ่านเดินอย่างไม่รู้เหนื่อยหน่ายไป
 ตลอดสวนอักษร

วิรุณ ตั้งเจริญ (2534 : 38) กล่าวว่า การสร้างสรรค์ภาพประกอบจำเป็นจะต้องมีความ
 สามารถพื้นฐานเฉพาะด้านในลักษณะของภาพประกอบที่จะสร้างขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการเขียนภาพ
 การถ่ายภาพ การสร้างภาพพุทกันลม การออกแบบ และที่ขาดเสียมิได้ก็คือ ความคิดสร้างสรรค์
 ซึ่งจะเป็นกุญแจไขไปสู่การยอมรับในภาพประกอบเหล่านั้น

วรพงศ์ วิชาดิอุดมพงศ์ (2535 : 63) กล่าวว่า การใช้ภาพประกอบในการสื่อความหมายนับ
 เป็นเรื่องสำคัญยิ่ง จะเห็นได้ว่า ภาพสามารถทำหน้าที่ได้หลายทาง ได้แก่ อธิบายเนื้อหา ขยายความ
 สร้างความสนใจในเนื้อหา ช่วยย่นระยะเวลาในการสื่อความให้น้อยลง

โกสุม สายใจ (2537 : 69) กล่าวว่า ภาพประกอบในสิ่งพิมพ์นับว่ามีความสำคัญไม่น้อยไป
 กว่าข้อความ แต่ทั้งภาพประกอบและข้อความต้องมีความสัมพันธ์กันหรือเป็นเรื่องเดียวกัน
 ภาพประกอบช่วยขยายให้เนื้อเรื่องหรือข้อความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

ศิริพงศ์ พยอมแย้ม (2537 : 175) กล่าวว่า ภาพประกอบเป็นองค์ประกอบสำคัญใน
 การออกแบบกราฟิก ผู้ออกแบบสามารถสร้างภาพประกอบได้หลายกรรมวิธี อาทิ การวาด
 (Drawing) การถ่ายภาพ (Photography) และการพิมพ์ (Printing)

ดลหทัย (2539 : 220) กล่าวว่า นอกเหนือจากเรื่องราวและเนื้อหาอันเกิดจากจินตนาการ
 ของผู้เขียนแล้ว ภาพประกอบยังถือเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยสร้างสีสันในตัวละครแต่ละตัว แต่ละอารมณ์
 ออกมาโลดแล่นอยู่ในจินตนาการของผู้อ่านได้อย่างเป็นจริงเป็นจังมากขึ้น

ปิยะพันธ์ วิจิตะกุล (1996 : 107) กล่าวว่า ภาพประกอบถูกจัดอยู่ในประเภทประยุกต์ศิลป์ อาจมีคุณค่าไม่เท่าเทียมกับงานศิลปะบริสุทธิ์ประเภทอื่นๆ แต่ถ้าหากสร้างสรรค์อย่างประณีต บรรจง และแสดงออกถึงอารมณ์อันสอดคล้องกับเนื้อหาของงานประพันธ์แล้ว ภาพประกอบเหล่านั้นก็จะกลายเป็นงานศิลปะที่มีคุณค่าไปในทันที

สมพร จารุณฎ (2539 : 78) กล่าวว่า ภาพประกอบจะต้องมีคุณภาพทั้งในแง่ความงาม ความถูกต้อง ความชัดเจน และมีรายละเอียดของภาพ หรือมีเนื้อหาในภาพสอดคล้องและส่งเสริม เนื้อหาสาระและเรื่องราว

มานพ ถนอมศรี (2540 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า ภาพประกอบเรื่องก็คือ ภาพที่นำมาใช้ให้ เรื่องนั้นมีรสชาติในการอ่านสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป ภาพประกอบเรื่อง (Illustration) หมายถึง ศิลปะประเภทประยุกต์ศิลป์ อันได้แก่ ภาพเขียน ภาพถ่าย ภาพหุ่นนิ่ง ฯลฯ ซึ่งเขียนขึ้นจากความคิดสร้างสรรค์ โดยมี จุดมุ่งหมายที่จะอธิบายเนื้อหาให้ชัดเจนและทำให้เรื่องนั้นมีรสชาติในการอ่านสมบูรณ์ขึ้น

ภาพประกอบในนิตยสาร

ภาพประกอบในนิตยสารมีหลายประเภท ตั้งแต่รูปถ่าย ภาพวาดลายเส้น ภาพระบายสีต่างๆ บรรณาธิการจะไม่ใช้ผู้สร้างงาน ศิลปะหรือผู้ถ่ายภาพ ดังนั้นเขาจึงต้องอาศัยความร่วมมือของช่างศิลป์ หรือช่างภาพ บรรณาธิการควรให้ช่างภาพมีอิสระในความคิดสร้างสรรค์ให้มากที่สุด ในฐานะที่ บรรณาธิการเป็นผู้รู้แนวทางและเป้าหมายของนิตยสาร บรรณาธิการจึงเป็นผู้จ่ายงานและประเมินผล งานของช่างภาพและช่างศิลป์ บรรณาธิการจะต้องให้อิสระและสนับสนุนช่างภาพและช่างศิลป์ โดย กำหนดงบประมาณและเวลาที่เพียงพอให้กับพวกเขาในการทำงานที่มีคุณภาพ

หน้าที่ของภาพประกอบในนิตยสาร

ภาพประกอบในนิตยสารจะมีหน้าที่สำคัญดังนี้

1. ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน
2. ขยายความจุดใดจุดหนึ่งในบทความ
3. ภาพจะเล่าเรื่องในตัวเองโดยอาศัยเพียงคำประกอบภาพ
4. เล่าเรื่องราวหรือเหตุการณ์เป็นลำดับๆ ประกอบกับภาพประกอบอื่นๆ
5. ช่วยให้ผู้อ่านได้พักสายตาจากการอ่านและเกิดความหลากหลาย

ความสำคัญของภาพประกอบจะเห็นได้ชัด เช่น ในการเขียนพรรณนาถึงบุคคลและสถานที่ ต่างๆ ภาพประกอบสามารถช่วยให้ผู้อ่านเห็นได้อย่างชัดเจนว่าบุคคลและสถานที่ที่ผู้เขียนกำลัง

พรรณนามีลักษณะอย่างไร ภาพเขียนจะสามารถอธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างดีและทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกคล้อยตาม และมีประสิทธิภาพในการดึงดูดความสนใจได้ดี แต่บรรณาธิการบางคนเพื่อความแน่ใจจึงได้ใส่คำอธิบายภาพลงไปสั้น ๆ เพื่อให้มั่นใจว่า ผู้อ่านได้รับสารจากรูปภาพดังที่เขาต้องการ

นิตยสาร Life และ Look ของอเมริกาเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับนิตยสารที่ใช้ภาพหลาย ๆ ภาพในการเล่าเรื่องโดยใช้คำพูดเพียงเล็กน้อย เทคนิคนี้เรียกว่าการรายงานข่าวโดยใช้ภาพแสดง หรือ Photo Journalism เทคนิคในการใช้ภาพอธิบายหรือเล่าเรื่องนั้นจะใช้ได้ดี โดยเฉพาะกับเนื้อเรื่องที่ไม่สามารถจะเขียนอธิบายเป็นตัวอักษรได้ เช่นการตกแต่งห้อง การวางแผนจัดบ้าน ตลอดจนการสาธิตการทำสิ่งต่าง ๆ โดยขั้นตอนในการทำ จะแสดงออกโดยใช้รูปภาพหรือรูปวาดแต่ละรูป

แหล่งที่มาของภาพประกอบ

ภาพประกอบไม่ว่าจะเป็นรูปถ่ายหรืองานศิลปะจะได้มาจาก

1. ผู้เชี่ยวชาญในนิตยสาร เช่น ช่างศิลป์ ช่างภาพ
2. ช่างภาพอิสระ
3. บริษัทหรือสมาคมข่าว
4. หน่วยงานประชาสัมพันธ์
5. บรรณาธิการ

นอกจากบรรณาธิการนิตยสารจะสามารถหาภาพประกอบจากผู้ร่วมงานที่มีหน้าที่ถ่ายภาพและทำงานศิลปะแล้ว ยังสามารถว่าจ้างหรือซื้อภาพประกอบจากช่างภาพอิสระ ซึ่งมักจะนิยมกันในนิตยสารฉบับเล็ก ๆ ที่ไม่สามารถว่าจ้างช่างภาพประจำในสำนักงานได้ นอกจากนี้ยังสามารถได้ภาพจากบริษัทหรือสมาคมรวมข่าวซึ่งจะเป็นแหล่งที่มีภาพประกอบที่มีคุณภาพ สื่อมวลชนยังสามารถของภาพประกอบจากหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของบริษัทต่าง ๆ ส่วนตัวบรรณาธิการนั้นโดยมากมักจะไม่มีความสามารถในระดับเดียวกับนักถ่ายภาพหรือช่างศิลป์มืออาชีพ

นอกจากรูปภาพหรือภาพถ่ายแล้ว นิตยสารยังใช้ภาพประกอบลักษณะอื่นๆ อีก โดยเฉพาะภาพวาดลายเส้น (Line Drawing) ซึ่งหมายถึงภาพวาดลายเส้นที่ใช้หมึกขาวดำ อาจจะเป็นภาพการ์ตูนจนถึงแผนผังต่างๆ นอกจากภาพลายเส้นแล้วยังมีภาพระบายสี Wash Sketches, Linoleum Blocks, Wood cut, และอื่นๆ ภาพประกอบเหล่านี้ทำให้เกิดความหลากหลายในนิตยสาร (ดร.ณิ หิรัญรักษ์. 2530 : 107 - 111)

วิวัฒนาการนิยสารไทย

ประเทศไทยนั้นเป็นดินแดนที่มีอารยธรรมและความเจริญในด้านศิลปะตลอดจนเทคโนโลยีมาเป็นเวลาช้านาน จากหลักฐานการขุดค้นพบโบราณวัตถุที่บ้านเชียงจังหวัดอุดรธานีและบริเวณใกล้เคียง ซึ่งสันนิษฐานว่า มีอายุประมาณ 7,000 ปีมาแล้ว ได้มีการค้นพบเครื่องประดับตกแต่งเครื่องมือเครื่องใช้โลหะและเครื่องปั้นดินเผาเขียนสีที่ประณีตงดงามจำนวนมาก

ในสมัยอยุธยา ได้มีการค้นพบสมุดข่อยสำหรับการเขียนภาพและตัวอักษรเป็นจำนวนมาก แสดงให้เห็นถึงฝีมือและความเจริญด้านงานกราฟิกอย่างแท้จริง (ศิริพงศ์ พยอมแย้ม. 2537 : 14)

การพิมพ์ในประเทศไทยเกิดขึ้นสมัยอยุธยา เมื่อพ.ศ.2205 โดยมีมิชชันนารีชาวฝรั่งเศส ชื่อ ลาโน ซึ่งได้เดินทางเข้ามายังกรุงศรีอยุธยาและได้พิมพ์เอกสารทางศาสนาเป็นเอกสารเล็กๆ ที่เรียกว่า Tracts โดยใช้ตัวอักษรโรมันเป็นตัวเขียนแทนตัวอักษรไทย (Transliterate) เพราะในสมัยนั้นยังไม่สามารถจะหล่อตัวพิมพ์ไทยได้

ส่วนกำเนิดแท่นพิมพ์และตัวพิมพ์ภาษาไทยนั้น เจษฎาจารย์ ชื่อ ฟ. ฮีแลร์ ได้เขียนข้อความชื่อ “การพิมพ์หนังสือในประเทศสยาม” ลงในหนังสือ “ดุริยศึกษา” เล่ม 5 ของโรงเรียนอัสสัมชัญ โดยกล่าวว่า การพิมพ์ของไทยเริ่มตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 ใน พ.ศ. 2337 วิธีก็คือใช้การแกะเป็นตัวหนังสือไทยจากบล็อกไม้ ใช้พิมพ์เป็นหน้า ๆ บล็อกละหน้า ไม่ใช่เรียงเป็นข้อความจากตัวพิมพ์เป็นตัว เนื่องจากยังไม่มีแท่นพิมพ์

สำหรับการคิดประดิษฐ์แท่นพิมพ์นั้น ขจร สุขพานิชย์ กล่าวไว้ในหนังสือ “ก้าวแรกของหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย” ว่า นาง แอนน์ ฮาเซลโทน์ ยัดสัน ได้เข้าไปในพม่าพร้อมกับสามี มิชชันนารี ในปี พ.ศ. 2356 นางได้เรียนรู้ภาษาไทยจากเชลยไทยในพม่าที่ถูกกวาดต้อนไปเมื่อสมัยเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 นางยัดสันจึงเขียนตัวภาษาไทยให้นายฮัฟหล่อ แล้วนางยัดสันจึงแปลคำสอนของสามีและพระคัมภีร์ออกเป็นภาษาไทย แล้วจัดการพิมพ์ออกแจกจ่ายแก่คนไทย เมื่อถึง พ.ศ. 2362 ทางกรุงอังวะเปลี่ยนแผ่นดิน สถานการณ์เริ่มคับขัน ฮัฟจึงตัดสินใจอพยพไปอยู่กัลกัตตา และได้นำแท่นพิมพ์ไปด้วย และที่นั่น โรงพิมพ์ของคณะแบปติสต์ (Baptist) ได้รับจ้างพิมพ์ตำราไวยากรณ์ไทยของ ร.อ. โลว์

เมื่ออังกฤษสถาปนาเมืองสิงคโปร์เป็นเมืองใหม่ ใน พ.ศ. 2364 ได้มีมิชชันนารี คณะ London Missionary Society คือ โรเบิร์ต เนิร์น และทอมสัน ได้ซื้อตัวพิมพ์จากโรงพิมพ์กัลกัตตา มาก่อตั้งโรงพิมพ์ภาษาต่างๆ ที่เมืองสิงคโปร์ ขณะนั้นหมอบรัดเล ซึ่งเดินทางจากสหรัฐอเมริกาจะมาเมืองไทยได้เห็นตัวพิมพ์ภาษาไทยที่เมืองสิงคโปร์ จึงซื้อไว้เป็นสมบัติ และได้นำเครื่องพิมพ์นั้นเข้ามาเมืองไทยในปี พ.ศ. 2379

เมื่อได้เครื่องพิมพ์มาแล้วหมอบรัดเล จึงประดิษฐ์ขึ้นใหม่ให้สะดวกกว่าเดิมได้สำเร็จในปี พ.ศ. 2380 ในขั้นแรกยังหล่อตัวพิมพ์เองไม่ได้ จึงต้องสั่งช่างหล่อจากเมืองสิงคโปร์ และต่อมาหมอบรัดเล สามารถหล่อตัวพิมพ์ได้เองเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2384

ต่อมาหมอบรัดเลได้เริ่มกิจการพิมพ์หนังสือรายคาบขึ้นมาขาย ซึ่งหนังสือนี้คนไทยสมัยนั้น เรียกว่า “จดหมายเหตุอย่างสั้น” หนังสือดังกล่าวแล้วแท้ที่จริงก็คือ นิตยสารนั่นเอง (ดร.ณิ หิรัญรักษ์. 2530 : 22 -44)

หมอบรัดเลได้ออกหนังสือพิมพ์ฉบับแรกในเมืองไทย ได้แก่ หนังสือพิมพ์บางกอกรีคอร์ด (Bangkok Recorder) (ศิริพงศ์ พยอมแย้ม. 2537 : 14) ในวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ.2387 เป็น ภาษาไทยแล้ว ยังมีบางกอกคาเลนเดอร์ (Bangkok Calendar) ซึ่งตามหลักฐานได้ออกเป็นครั้งแรก ระหว่างพ.ศ. 2390 - 2391

กิจการที่หมอบรัดเล เริ่มขึ้นปลายรัชกาลที่ 3 นั้น จัดได้ว่าเป็นรากฐานของการกำเนิด นิตยสารและหนังสือพิมพ์ไทยในเวลาต่อมา

ในสมัยรัชกาลที่ 4 หนังสือที่ออกส่วนใหญ่ยังคงเป็นหนังสือภาษาอังกฤษ และมีถึง 5 ฉบับ และหมอบรัดเลได้ออกบางกอกรีคอร์ดฉบับภาษาอังกฤษเป็นรายปักษ์คู่ฉบับภาษาไทย (ดร.ณิ หิรัญรักษ์. 2530 : 25 -26) พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเล็งเห็นความสำคัญของการ พิมพ์ พระองค์ได้จัดตั้งโรงพิมพ์หลวงขึ้นในพระบรมมหาราชวัง ขนานนามว่า โรงพิมพ์อักษรพิมพการ และได้พิมพ์ผลงานชิ้นแรกออกมาคือ หนังสือราชกิจจานุเบกษา เมื่อปี พ.ศ. 2401 (วัลลภ สวัสดิวัตลก. 2527 : 123) เป็นหนังสือที่ไม่มีกำหนดแน่นอน มีลักษณะเป็นหนังสือราชการ ลงพิมพ์ประกาศข้อบังคับต่าง ๆ ของราชการให้ราษฎรได้ทราบ

อย่างไรก็ตามกล่าวได้ว่า หนังสือราชกิจจานุเบกษาที่ออกในสมัยนี้ยังไม่มีลักษณะเป็น นิตยสารหรือวารสารเลย หากแต่เป็นจุดเริ่มต้นของการทำหนังสือของทางราชการไทย และเป็นจุดเริ่มต้นของราชกิจจานุเบกษารายสัปดาห์ในสมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งจัดได้ว่าเป็นวารสารของทาง ราชการไทยฉบับแรก

ในสมัยรัชกาลที่ 5 พระองค์ทรงส่งพระราชโอรสไปศึกษาต่อยังต่างประเทศเป็นจำนวนมาก เมื่อ เสด็จกลับยังทรงพระดำริที่จะออกหนังสือ ซึ่งทำให้คนไทยเริ่มมีบทบาทในวงการนี้มากขึ้น (ดร.ณิ หิรัญรักษ์. 2530 : 26 - 27) อีกทั้งกิจการพิมพ์ในเมืองไทยเจริญรุ่งเรืองขึ้นตามลำดับ จุดประสงค์ ของการพิมพ์เพื่อเผยแพร่ศาสนาเปลี่ยนมาเป็นการศึกษาแก่ประชาชนและในที่สุดก็กลายเป็นธุรกิจ การค้า มีโรงพิมพ์เกิดขึ้นมากมายทั้งของคนไทย จีน และอังกฤษ เช่น โรงพิมพ์หลวง โรงพิมพ์กรม ไปรษณีย์โทรเลข โรงพิมพ์ ม.ร.ว.เนตร โรงพิมพ์อาหรับราตรี โรงพิมพ์จีนในสยาม-วารศัพท์ โรงพิมพ์

หมอสุมิต โรงพิมพ์แม็คฟาลแลนด์ เป็นต้น คุณภาพหนังสือที่จัดพิมพ์ในช่วงนี้ประณีต ตัวพิมพ์เริ่มมีตัวเหลี่ยมและได้รับการปรับปรุงให้สวยงามขึ้น (วิริยะ สิริสิงห. 2537 : 50)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงมีนิตยสารหลายประเภทเกิดขึ้น ได้แก่ ดร.โณวาท ถือว่าเป็นนิตยสารฉบับแรก ซึ่งออกโดยพระองค์เจ้าเกษมสันต์ โสภาคย์ ออกระหว่างปี พ.ศ. 2417 - 2418 เป็นหนังสือที่มีกำหนดออกที่แน่นอน เป็นรายสัปดาห์

เนื้อหาของดร.โณวาทส่วนใหญ่เกี่ยวกับนิทาน สารคดี ร้อยแก้ว หรือร้อยกรอง รองลงมาเป็นเรื่องทางราชการ และต่างประเทศ ตลอดจนโฆษณาสินค้า ซึ่งต่างจากราชกิจจานุเบกษา ซึ่งมีเรื่องจำกัดเฉพาะราชการเท่านั้น

ส่วนนิตยสารประเภทต่างๆ ที่ได้จัดพิมพ์ขึ้นในยุคนั้น ได้แก่

นิตยสารสำหรับเด็ก เช่น จดหมายเหตุแสงอรุณ กุमारวิทยา เป็นต้น

นิตยสารสำหรับผู้หญิง เช่น นารีรม บำรุงนารี เป็นต้น

นิตยสารประเภททั่วไป เช่น วชิรญาณ สยามประเภท สยามไมตรี วิทยากรย์ ทวีปัญญา เป็นต้น (ดร.ณิ หิรัญรักษ์. 2530 : 27- 29)

สำหรับภาพประกอบเกิดขึ้นครั้งแรกจากการลงโฆษณาขายสินค้าประเภทต่างๆ ในหนังสือพิมพ์ของยุคนั้น (เอนก นาวิกมูล. : 2539 : สัมภาษณ์)

เอนก นาวิกมูล (2538 : 13 - 14) กล่าวว่า โฆษณาในสมัยแรกๆ ไม่มีรูปประกอบ แม้ว่าการลงรูปประกอบจะมีมาตั้งแต่บางกอกกรีตอร์เดอร์รูน 2387 แล้วก็ตาม

การลงรูปประกอบโฆษณาเพิ่งมีราวตอนปลายสมัย ร.4 ต่อกับตอนต้นรัชกาลที่ 5 (เนื่องจากหนังสือพิมพ์บางฉบับมีแต่ชื่อในบัญชี แต่ไม่มีตัวหนังสือพิมพ์เหลือให้พิสูจน์เลย) เห็นได้จากหนังสือเพื่อการโฆษณาโดยตรง 3 ฉบับ ที่ออกในช่วงต้นรัชกาลที่ 5 คือ

1. Siam Daily Advertiser ออกรายวัน ค.ศ. 1868 (พ.ศ. 2411 ถึง พ.ศ. 2425) ในหอสมุดมีแต่ไม่ครบ ตัวอย่างเช่น ฉบับวันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 1868 (พ.ศ. 2411) จะเห็นว่ามีรูปเรือกำปั่น รูปตึก รูปร่ม ปรากฏอยู่ด้วย
2. The Bangkok Advertiser ออกเฉพาะวันอาทิตย์ เริ่ม พ.ศ. 2411 บัญชีหนังสือของหอสมุดแห่งชาติเคยบอกว่าไม่มีบางกอก แอดเวอร์ไทเซอร์ในหอสมุด แต่ผู้เขียนเคยเห็นมีการนำมาตีพิมพ์ในหนังสือ “ภาพประวัติศาสตร์ราชวงศ์จักรี กรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี” หน้า 853 เป็นของปีที่ 3 ฉบับที่ 247 วันที่ 5 พฤษภาคม ค.ศ. 1871 (พ.ศ. 2414)
3. Siam Weekly Advertiser ออกรายสัปดาห์ พ.ศ. 2412 - 2429 มีภาพประกอบเป็นรูปเครื่องกลไฟทำหม้อไอน้ำ (เครื่องจักรไอน้ำ) และเครื่องสูบน้ำอีกด้วย ลงในฉบับ วันที่ 3

กรกฎาคม ค.ศ. 1873 (พ.ศ. 2416)

ในสมัยรัชกาลที่ 5 ภาพประกอบโฆษณาหรือภาพประกอบเรื่องก็ค่อยๆ มีเพิ่มขึ้นเป็นระยะๆ จากบล็อกไม้เล็กๆ ก็กลายเป็นบล็อกสังกะสีกักรดขนาดต่างๆ และในยุคที่การพิมพ์ภาพสียังไม่ก้าวหน้า โฆษณาหลายชิ้นตีพิมพ์บนกระดาษเนื้อสีต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นแดง เหลือง น้ำเงิน เขียว หรืออื่นๆ ทำให้ดูน่าสนใจกว่าพิมพ์บนกระดาษขาวธรรมดาๆ (เอนก นาวิกมูล. 2538 : 14)

ในสมัยรัชกาลที่ 6 กิจกรรมพิมพ์ในประเทศไทยได้ขยายตัวกว้างขวางขึ้นตามลำดับ ได้มีการคิดค้นสร้างแม่พิมพ์ขึ้นในประเทศไทย ต่อมาในปี พ.ศ. 2448 หลวงไพศาลศิลปศาสตร์เจ้ากรมบัณฑิตได้จัดตั้งกองแกะไม้ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ในการผลิตภาพประกอบแบบเรียน และมีหม่อมเจ้า ประวิง ชุมสาย เป็นนายช่างออกแบบ หนังสือแบบเรียนในสมัยนั้น ได้แก่ หนังสือปฐม ก. กา ในปี พ.ศ. 2450 จึงได้โอนกองช่างแกะไม้เข้ามาอยู่ในสำนักอาจารย์สภาคมน โฆษณารับงานภาพประกอบแบบเรียนและหนังสือทั่วไป กิจกรรมแกะไม้นี้ได้ขยายตัวเป็นโรงเรียนเพาะช่างในเวลาต่อมา (อัศนีชัย ชูอรุณ. 2517 : 62) *

นอกจากนั้น มีการพิมพ์บทพระราชนิพนธ์ มีการจัดภาพประกอบเป็นภาพถ่ายและภาพวาดทั้งสีและขาวดำ มีการใช้ตัวพิมพ์ฝรั่งเศสและมีตัวจิ๋วเกิดขึ้นเป็นครั้งแรก ปลายรัชกาลในปี พ.ศ. 2468 ได้เกิดตัวเอนขึ้นในหนังสือบทละคร ซึ่งเลียนแบบตัวเอนอักษรโรมันเพื่อบรรยายคำพูด ทำทางผู้แสดง (วิริยะ สิริสิงห. 2537 : 52) *

ถือได้ว่าเป็นยุคทองของกิจการหนังสือพิมพ์ของประเทศไทย นิตยสารเป็นสื่อมวลชนที่มีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น ในสมัยนี้นิตยสารต่างๆ ออกถึง 127 ฉบับ หนังสือพิมพ์รายวันออกถึง 24 ฉบับ ทางด้านเนื้อหาของนิตยสารสมัยนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นประเภทโฆษณาและบันเทิง สารคดี และนิตยสารจะเป็นลักษณะเพื่อธุรกิจการค้ามากขึ้น เช่น เกราะเหล็ก บางกอก การเมือง จีนในสยาม วารศัพท์ เป็นต้น (ดร.ณิ หิรัญรักษ์. 2530 : 30)

การเขียนภาพประกอบการ์ตูนได้เริ่มมีขึ้นเป็นครั้งแรกในสมัยนี้ โดยมีเปล่ง ไตรปิ่น (ขุนปฏิภาคพิมพ์ลิขิต) เป็นผู้ริเริ่มเขียนขึ้นและลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์เดลิเมล์เป็นครั้งแรก แม้แต่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ทรงสนพระทัยและโปรดการเขียนภาพการ์ตูนลงในหนังสือดุสิตสมิต และได้มีการจัดประกวดการ์ตูนขึ้นในพระบรมมหาราชวัง ระหว่างปี พ.ศ. 2468 - 2470 (ศิริพงศ์ พยอมแย้ม. 2537 : 16)

ดุสิตสมิตออกเป็นรายสัปดาห์ ไม่มีใครเป็นบรรณาธิการ เป็นที่รู้กันว่าผู้จัดทำมีนายปาดิ ไกรฤกษ์) นายกวอด หุ้มแพร นายรอง สุจินดา (เนื่อง สาคริก) ม.จ.จุลภากร และ ม.ล.ปิ่น มาลากุล โดยมีพระราชนิพนธ์ของรัชกาลที่ 6 เป็นแกนสำคัญ

ทางด้านเนื้อหาของดุสิตสมิต มีทั้งเรื่องเบ็ดเตล็ด เรื่องตลกขบขันและบทกวีนิพนธ์ที่เป็นสุภาษิต บางทีก็เป็นกวีที่แปลมาจากที่อื่น นอกจากนั้นก็ยังมียุทธศาสตร์อีกหลายฉบับที่เกิดขึ้นในช่วงนั้นก็คือ ทวีปัญญา ผดุงวิทยา อุดริวิทยา วิทยาคารย เป็นต้น

สาเหตุที่ทำให้กิจการนิตยสารรุ่งเรืองนั้น เนื่องมาจากการให้สิทธิเสรีภาพในทางความคิดจากพระมหากษัตริย์ และอีกประการหนึ่งมาจากการที่นิตยสารได้เข้าถึงมวลชนหรือลงมาสู่สามัญชนอย่างแท้จริง เรียกได้ว่าเป็นการขยายตัวทั้งด้านผู้จัดทำและผู้อ่านมากขึ้น ที่สำคัญก็คือ พระมหากษัตริย์ทรงออกหนังสือเอง หนังสือนั้นก็คือ ดุสิตสมิต (ดรุณี หิรัญรักษ์. 2530 : 30 - 31)

ในสมัยรัชกาลที่ 7 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว กิจการพิมพ์หนังสือชบเซาหลงเนื่องจากเศรษฐกิจตกต่ำ และเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 กระดาษปอนด์มีราคาแพงพอๆ กับทองคำ จนเมื่อสงครามเลิก กิจการพิมพ์จึงเริ่มขึ้นใหม่อีกครั้ง มีชาวไทยและต่างประเทศออกหนังสือแข่งกันมากมาย ทั้งหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสารรายสัปดาห์ รายเดือน โรงพิมพ์ขยายออกไปแทบทุกจังหวัด (วิริยะ สิริสิงห. 2537 : 52)

นิตยสารสมัยนี้มีการริเริ่มลงคอลัมน์ต่างๆ ที่เป็นต้นเค้าของคอลัมน์และเรื่องของนิตยสารปัจจุบัน เช่นคอลัมน์เกี่ยวกับโหราศาสตร์ ตอบปัญหาหัวใจ เสียดสีสังคมต่างๆ เป็นต้น (ดรุณี หิรัญรักษ์. 2530 : 31)

ในสมัยรัชกาลที่ 8 นิตยสารสมัยนี้ มีลักษณะไม่แตกต่างไปจากสมัยรัชกาลที่ 7 เท่าใดนัก จำนวนนิตยสารเพิ่มไม่มาก เนื่องจากการเมืองเข้ามามีส่วนทำให้สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนประเภทนี้เปลี่ยนแปลงไป ต่างจากสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์โดยสิ้นเชิง

เมื่อร้อยปีที่ผ่านมา ผู้หญิงโดยทั่วไปมักไม่รู้หนังสือ เพราะกลัวว่าถ้ารู้มากแล้วจะไปเล่นเพลงยาวกับผู้ชาย ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงได้ ดังนั้น หนังสือที่ผู้หญิงชอบอ่านมีเพียงประเภทเดียว คือ หนังสือกลอน เช่น รามเกียรติ์ อิเหนา ขุนช้างขุนแผน เป็นต้น

ในระหว่าง พ.ศ. 2429 ถึง พ.ศ. 2432 หนังสือกลอนประเภทนี้ยังเป็นที่นิยมของผู้หญิงทั่วไปทุกวัย จนกระทั่งแพร่หลายเข้าไปถึงในวัง ในช่วงเวลานี้เองได้เกิดหนังสือพิมพ์รายฉบับขึ้นฉบับหนึ่ง ในปี พ.ศ. 2431 คือ นารีรมย์ เป็นหนังสือพิมพ์ที่แตกต่างไปจากหนังสือพิมพ์ทั่วไป เพราะเรื่องราวข่าวสารต่างๆ ได้เขียนเป็นกลอนทั้งสิ้น นารีรมย์ ดำเนินกิจการได้เพียงปีเดียวก็ปิดตัวลง

ต่อมาต้นปี พ.ศ. 2473 มีหนังสือพิมพ์ผู้หญิงเกิดขึ้นฉบับหนึ่ง คือ นารีนาถ เป็นนิตยสารรายเดือน มีคุณสมุท กาญจนาคม เป็นบรรณาธิการ หลังเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 หนังสือพิมพ์เล่มนี้ก็เลิกกิจการไป

หลังจากนั้นก็ยังมี หนังสือพิมพ์ หญิงไทย ซึ่งออกเป็นรายวัน คุณนวลฉวี เทพวัลย์ เป็น

บรรณาธิการ เป็นหนังสือพิมพ์ที่แปลก คือ คนทำงานในกองบรรณาธิการต้องเป็นผู้หญิงล้วน แม้แต่นักเขียนชายที่มาเขียนลงในหนังสือพิมพ์นี้ก็ต้องใช้นามปากกาเป็นผู้หญิง เช่น มนัส จรรย์รงค์ เปลี่ยนเป็น ฤดี จรรย์รงค์ หรือ ประสิทธิ์ ศรีสมวงศ์ ก็เปลี่ยนเป็น สมศรี ประสิทธิ์กุล เป็นต้น นั่นแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของหนังสือพิมพ์สตรีที่มีบทบาทต่อสังคมในด้านวรรณกรรมในยุคนั้นอย่างชัดเจน

พอพ้นปี พ.ศ. 2476 มีหนังสือพิมพ์ผู้หญิงรายเดือนเกิดขึ้น คือ “เนตรนารี” จากนั้นในช่วง พ.ศ. 2484 ก่อนสงครามเอเชียบูรพา เรียกได้ว่าเป็นยุคของหนังสือพิมพ์ผู้หญิงหลายฉบับ ที่ผู้หญิงเป็นกองบรรณาธิการประจำชาติ มีคุณนงเยาว์ ประภาสดี และนักหนังสือพิมพ์ผู้หญิงที่ไปทำข่าวสภาคือนคนแรก คือ คุณนวลฉวี เทพวัลย์ ส่วนนักหนังสือพิมพ์ผู้หญิงคนแรกที่ทำข่าวอาชญากรรมก็คือ คุณอนงค์ เมษประสาธ เป็นต้น นั่นย่อมแสดงให้เห็นว่านอกจากหนังสือพิมพ์ผู้หญิงที่มีบทบาทต่อสังคมในด้านวรรณกรรมแล้ว ยังมีบทบาทต่อสังคมในด้านการเมือง การศึกษาและด้านอื่นๆ ในยุคนั้นอีกด้วย

แม้ว่าหนังสือผู้หญิงจะเกิดขึ้นอีกครั้งในสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ดังกล่าว แต่ส่วนใหญ่หนังสือผู้หญิงเหล่านั้นก็ยังมีบุคลิกลักษณะไปในรูปแบบของหนังสือพิมพ์มากกว่าเป็นนิตยสารผู้หญิง เพราะเนื้อหาสาระโดยส่วนรวมมักจะเป็นเรื่องราวของข่าวสาร สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในยุคนั้นเป็นหลัก จะมีเพียงบางคอลัมน์ที่เกี่ยวกับผู้หญิงแทรกอยู่บ้างเล็กน้อย (ลาวัญย์ โชติามระ. ม.ป.ป. : 153 - 168)

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหาราช นับตั้งแต่ทรง เสด็จถวัลยราชสมบัติ เมื่อ วันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ.2489 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ในรัชสมัยของพระองค์ทรงมีพระราชดำริในการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ เช่น การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาการเกษตร (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2539 : ไม่มีเลขหน้า) การพัฒนาการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2530 : 59) การพัฒนาเศรษฐกิจ (สุเมธ ตันติเวชกุล. ม.ป.ป. : 212) และการสื่อสารมวลชน ด้าน ไปรษณีย์ โทรเลข โทรภาพ-โทรสาร โทรศัพท์ วิทยุ-โทรศัพท์ ระบบสื่อสารผ่านดาวเทียมและเคเบิลใต้น้ำ ที่สำคัญ ในรัชสมัยของพระองค์ สื่อสารมวลชนแขนงหนังสือพิมพ์ (กรมไปรษณีย์โทรเลข. 2530 : 243 -276) เช่น หนังสือและนิตยสารเข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตประจำวันมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสาร การให้ความรู้ หรือความเพลิดเพลินบันเทิงใจต่างๆ ดังนั้นหนังสือจึงจัดเป็นประจักษ์เครื่องมือในการส่งเสริมสติปัญญา ความรู้ ซึ่งบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาค้นคว้าต่อไป ดังมีคำกล่าวว่า “มหาวิทยาลัยที่แท้จริงทุกวันนี้คือบรรดาหนังสือต่างๆ” (The True University of These Days Is A Collection of Books) (อำไพ จันทรจิระ. 2516 : 2 - 3) นิตยสารในปัจจุบันได้พัฒนาไปอย่างสอดคล้องกันทั้งรูปแบบและเนื้อหา

ด้วยระบบการพิมพ์ที่ก้าวหน้าทำให้สิ่งพิมพ์ปัจจุบันมีความประณีตสวยงามชัดเจน นิตยสารที่ดีจึงควร พร้อมด้วยคุณค่าทางรูปแบบและเนื้อหา รูปแบบที่ประณีตงดงาม ทันสมัย กระตุ้นให้น่าซื้ออ่าน และเนื้อหาที่ดีย่อมผลักดันให้เกิดความรู้ ความคิด และทัศนคติที่ดี (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2526 : 108) ด้วยเหตุที่นิตยสารแต่ละฉบับมียอดพิมพ์จำนวนมาก จึงสามารถจัดจำหน่ายจ่ายแจกไปได้ในสังคมวงกว้าง ทำให้ผู้อ่านสามารถรับรู้สิ่งที่เหมือน ๆ กันอย่างเป็นเอกภาพ สรุปได้ว่าหนังสือและนิตยสารเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้การศึกษาในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าไปได้ (ปราโมทย์ กิจงานงค์พันธุ์, 2523 : บทนำ) ในช่วงเวลานี้มีนิตยสารสตรีเกิดขึ้นหลายฉบับ ได้แก่ รุ่งอรุณ (2489) เริงรมย์ (2490) พวงพยอม (2491) พิมพ์ไทย (2492) เดลิเมย์ วันจันทร์ (2493) เป็นต้น (กรมศิลปากร, 2515 : 12, 59, 106, 109, 138)

ในปี พ.ศ. 2495 ได้มีการจัดตั้งวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ เพื่อผลิตช่างเทคนิคชั้นสูง โดยมีคณะวิชาช่างภาพและช่างพิมพ์ทำให้การศึกษาด้านงานกราฟิกได้รับการขยายตัวอย่างกว้างขวางทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ นอกจากนี้วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ได้มีการจัดตั้งแผนกโสตทัศนศึกษาเพื่อทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสื่อการศึกษารวมถึงงานกราฟิกด้วย และเปิดสอนในระดับปริญญาโท เมื่อปี พ.ศ. 2497 ทำให้เกิดการศึกษาการวิจัยเกี่ยวกับงานกราฟิกทางการศึกษาอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น (ศิริพงศ์ พยอมแย้ม, 2537 : 17)

ในปี พ.ศ. 2497 มีนิตยสารสตรีฉบับหนึ่ง เกิดขึ้นในปีเดียวกันนี้ คือนิตยสาร สกุลไทย (จากหลักฐานที่ปรากฏชัดเจน ซึ่งได้บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ในหนังสือวารสารและหนังสือพิมพ์ ซึ่งตีพิมพ์ในประเทศไทย เล่มที่ 1 ระหว่าง พ.ศ. 2478 - 2514 บรรณานุกรม 2515 หอสมุดแห่งชาติ ท่าวาสุกรี) สกุลไทย เป็นนิตยสารสตรีที่เข้าใจถึงความต้องการของผู้หญิงว่า ผู้หญิงกับนิยายเป็นของคู่กัน ดังนั้นโครงสร้างหลักของนิตยสารสกุลไทย จึงเกี่ยวกับนิยายเสียเป็นส่วนใหญ่และที่รองลงไปก็คือ เย็บปักถักร้อย แม่บ้านการเรือน เป็นต้น เมื่อเนื้อหาส่วยรวมเป็นนวนิยาย จึงมีแต่ตัวอักษรเต็มไปหมด (มานพ ถนอมศรี, 2540 : สัมภาษณ์) ภาพประกอบเรื่องจึงมีบทบาทที่สำคัญในการปรุงแต่งเนื้อเรื่องให้น่าอ่านยิ่งขึ้น (เกริกบุระ ยมนาค, 2530 : 220)

นิตยสารสกุลไทย เป็นนิตยสารสตรีฉบับหนึ่งที่ปัจจุบันยังคงดำเนินกิจการอยู่อย่างต่อเนื่องโดยไม่ขาดช่วง ตั้งแต่ พ.ศ. 2497 เป็นต้นมาส่งผลให้ผู้มีใจรักในการทำนิตยสารสตรีหันมาลงทุนกันเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ คุณหญิง (2507), ขวัญเรือน (2513), กุลสตรี (2514), ลลนา (2516), หญิงไทย (2518), สามอนงค์ (2520) และดิฉัน (2520) ฯลฯ

ในปี พ.ศ. 2516 ได้เกิดเหตุการณ์ทางการเมือง ซึ่งถือว่าเป็นการเคลื่อนไหวตัวของประวัติศาสตร์สังคมไทยในยุคเผด็จการเป็นสังคมของความกลัว ซึ่งประชาชนถูกควบคุมทั้งทางร่างกาย

และจิตใจ ส่งผลให้ชีวิตประจำวันของการทำงานในทุกระดับ ทุกสาขาวิชาชีพต่างๆ ในสังคมตั้งแต่ กรรมกร นักเขียน นักหนังสือพิมพ์ ศิลปิน ครูอาจารย์ไม่ให้อะไรรวมตัวกันเป็นสมาคมและมีข้อบังคับไม่ให้ วิชาการวิจารณ์การเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่ด้วยความกลัวที่ฝังลึกอยู่ในจิตสำนึกของพวกเขา ซึ่งถูกเก็บกดมานาน ทำให้เขาปะทุออกมาเพื่อเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ และในวันที่ 14 ตุลาคม 2516 คนไทยหลายแสนคนทั่วประเทศ จึงพร้อมใจกันลุกขึ้นล้มอำนาจเผด็จการ ในที่สุดประชาธิปไตยก็ ได้ คืนสู่ประชาชนอีกครั้ง

14 ตุลา ได้ให้อะไรกับสังคมไทยมากมาย โดยปลดปล่อยระบบเศรษฐกิจให้พ้นจากอิทธิพล ของกองทัพ ผลักดันให้เศรษฐกิจมีการเติบโตใหญ่ขึ้น ทำให้สังคมไทยเคลื่อนตัวเข้าสู่ระบบของ Professionalism และสู่ความมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเริ่มจากกิจการธนาคาร ธุรกิจใหญ่ๆ ก่อน แล้วค่อยๆ เคลื่อนตัวสู่กิจการเล็กๆ โดยทั่วไป รวมทั้งเศรษฐกิจของภาครัฐและเอกชนตลอดจน รัฐวิสาหกิจต่างก็ดีขึ้นเป็นลำดับ สังคมที่มีความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ชีวิตทางวัฒนธรรมก็ขยับตัว มากขึ้น ช่วงหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม ได้เกิดกระแสวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อวรรณกรรมบางส่วน นัก เขียนวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงหลายท่านในยุคนั้น ได้แก่ กฤษณา อโศกสิน โสภาค สุวรรณ สุวรรณี สุนธนา เป็นต้น (ธีรยุทธ บุญมี. 2537 : 65 - 79)

ในปี พ.ศ. 2516 นี้เอง ได้มีนิยายสารคดีเกิดขึ้นหลายฉบับ คือ นิยายสารคดี เป็นนิยายสาร คดีที่มีแนวแปลกไปจากเดิมที่เคยมีมา เพราะมีเนื้อหาสาระที่เป็นบุคลิกของผู้หญิงในเมือง มีเรื่องราว สมัยใหม่ เรื่องราวของนักศึกษา กลุ่มเป้าหมายเริ่มเปลี่ยนไปไม่ใช่ผู้อ่านทั่วๆ ไป ในยุคนั้นยังไม่มีนัก เขียนคนใดที่เขียนนิยายได้แหวกแนวเท่า สุวรรณี สุนธนา โดยเขียนเกี่ยวกับชีวิตของศิลปิน นอกจาก นั้นเธอยังเป็นบรรณาธิการของนิยายสารคดีอีกด้วย ถือเป็นนิยายสารคดีที่มีความสำคัญอีกฉบับหนึ่ง ซึ่งได้ให้อิทธิพลต่อนิยายสารคดีในยุคต่อมา เช่น แพรว เปรี๊ยะ ดิฉัน ฯลฯ

ปี พ.ศ. 2520 มีนิยายสารคดีเกิดขึ้น ได้แก่ สามอนงค์ ดิฉัน เป้าหมายของนิยายสารคดีใน ยุคนี้เริ่มเปลี่ยนแปลงไปสู่เอเจนซีมากขึ้น ซึ่งต่างจากอดีตอย่างเห็นได้ชัดเจน นิยายสารคดีมีเป้าหมาย ในการทำยอดขายให้สูงเพียงอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงรูปแบบของนิยายสารคดีจะเป็นอย่างไร แต่ การทำนิยายสารคดีสมัยใหม่ ตั้งแต่ นิยายสาร ดิฉัน เป็นต้นไป จะใช้โฆษณาเป็นตัวกำหนดว่า นิยายสารของคุณอยู่ในระดับใด เช่น ไฮคลาส หรือ โลคลาส ถ้าต้องการให้นิยายสารของคุณไฮคลาสก็ ต้องปรับปรุงรูปแบบ เนื้อหาสาระของนิยายสารตั้งแต่ปกหน้าจนถึงปกหลังให้ดูสวยงาม มีคุณภาพ มีคน นิยมอ่าน มียอดขายสูง จำเป็นต้องหาโฆษณามาลงในนิยายสารของคุณให้มาก เพื่อจะได้นำค่า โฆษณานั้นมาเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการปรับปรุงและพัฒนา นิยายสารของคุณให้ดูดีมีระดับ ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้เกิดอาชีพนักหาโฆษณาในนิยายสารเกิดขึ้น ทั้งนี้ย่อมทำให้ระบบเศรษฐกิจในธุรกิจนี้คล่อง

ตัวขึ้นตามไปด้วย ที่สำคัญคือ เมื่อมีโฆษณาตามลงในนิตยสารของคุณมากขึ้น ก็สามารถปรับปรุงหน้าสีให้เพิ่มมากขึ้นด้วย จากภาพประกอบเรื่องที่เคยลงแต่ภาพขาว-ดำ ก็ได้กลายเป็นหน้าสีเพิ่มขึ้นด้วย ทำให้ภาพประกอบเรื่องในนิตยสารสตรีมีบทบาทช่วยให้นิตยสารมีความสวยงามอีกทางหนึ่ง นิตยสารสตรีจึงมีหน้าสีสี่เกือบทั้งเล่ม รวมทั้งคอลัมน์อื่นๆ ก็กลายเป็นสีสี่ด้วย ทำให้นิตยสารสตรีดูสวยงาม มีคุณภาพ มีคนนิยมอ่าน และมียอดจำหน่ายสูงขึ้นตามลำดับ หลังจากทีนิตยสาร ดิฉัน ประสบความสำเร็จในยอดจำหน่ายจึงกลายเป็นนิตยสารที่มีผู้อ่านให้ความสนใจมากเป็นพิเศษ ส่งผลให้มีนักลงทุนทำนิตยสารสตรีใหม่ๆ ออกสู่ตลาดต่อมาจนกระทั่งทุกวันนี้ เช่น แพรว เปรียว ผู้หญิง แก้ว Image รุ่ง พลอยเกมเพชร วาไรตี้ City Life ฯลฯ (มานพ ฅนอมศรี. 2540 : สัมภาษณ์)

1.4 วิวัฒนาการภาพประกอบเรื่องในนิตยสารสตรี

จุดมุ่งหมายของทัศนศิลป์ทุกสาขาก็เพื่อที่จะสร้างภาพ ถ้าภาพที่สร้างขึ้นนั้นใช้เพื่อบอกกล่าวข้อมูลข่าวสารภาพศิลปะนั้นโดยปกติเรียกกันว่า ภาพประกอบเรื่อง ศิลปะกับภาพประกอบเรื่องแยกออกจากกันไม่ได้ การเขียนภาพประกอบเรื่องต้องอาศัยทักษะทางศิลปะเป็นอันมาก ภาพประกอบเรื่องจัดเป็นศิลปะเพื่อการพาณิชย์ เพราะเหตุนี้ลักษณะและเนื้อหาของภาพประกอบเรื่องจึงขึ้นอยู่กับความต้องการทางสังคมและเศรษฐกิจ (พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง. 2529 : 49)

ภาพประกอบเรื่องใช้เป็นเครื่องมือ ในการบรรยายประกอบหนังสือที่เก่าที่สุดปรากฏหลักฐานเรื่องวันพิพากษาที่เขียนขึ้นเป็นรูปเทพอานูบิส (Anubis) กำลังทำการชั่งเปรียบเทียบน้ำหนักวิญญาณของผู้ตายกับน้ำหนักของขนนก เพื่อตัดสินคุณและโทษของผู้ตายที่เคยกระทำในอดีต ภาพดังกล่าวเป็นภาพวาดเพื่อใช้แสดงประกอบข้อความอักษรภาพเฮียโรกริฟฟิค (Hieroglyphic) ของอียิปต์โบราณ ซึ่งบรรจุไว้ในหนังสือคัมภีร์มรณะ (The Book of The Death) (Megg. 1983 : 193) และรามอสซัม พาไพรัส (Remessum Papyrus) เข้าใจกันว่าเขียนขึ้นพันเก้าร้อยปีก่อนคริสตกาล (เรื่องเดิม. 2529 : 49)

ในสมัยยุคกลางของทวีปยุโรป คือ ราว ค.ศ. 500 - 1300 หนังสือที่มีภาพประกอบปรากฏหลักฐานอยู่ในลักษณะเป็นคัมภีร์ทางศาสนาที่ได้รับการจารึกและวาดขึ้นด้วยมือและระบายสีตลอดจนทำการประดับตกแต่งด้วยวัตถุมีค่าต่างๆ โดยฝีมือของนักบวช (James Craig & Bruce Barton. 1987 : 104) ซึ่งเขียนกันในสำนักสงฆ์ หนังสือบทสวดและสมุดบันทึก ที่เด่นดังเห็นจะได้แก่ ชื่อ เทร - ริส - เซอร์ส (Tres Rich Heures) ของดุก - เดอ - เบอริ (Duc De Berry) ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงถึงความชำนาญในการสร้างชีวิตชีวาของภาพประกอบเรื่อง โดยปกตินิยมเขียนบนหนังสือลูกวัว โดยใช้สีเทมเปอรา (Tempera) (เรื่องเดิม. 2529 : 49) อักษรที่ปรากฏเป็นอักษรโรมัน

ซึ่งกษัตริย์ ชาร์ลเลอมาญน์ (Charlemagne) ทรงมีรับสั่งให้รวบรวมขึ้นเพื่อใช้เป็นภาษาภายในจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ของพระองค์ (James Craig & Bruce Barton. 1987 : 265) และยังคงปรากฏการใช้รูปอักษรโรมันทั่วยุโรปและทั่วโลกในสมัยต่อมาจนปัจจุบัน ภาพประกอบที่ปรากฏมีลักษณะเป็นภาพเขียนที่วาดขึ้นด้วยมือตามรูปแบบศิลปะโรมาเนสก์ซึ่งเป็นที่ยอมรับในสมัยนั้น

ช่างเขียนภาพประกอบเรื่องโดยปกติแล้ว มักพยายามหาโอกาสที่จะใช้เครื่องมือเครื่องกลไกเข้าช่วยเพื่อเสริมทักษะและขยายขอบเขตของงาน เหตุผลข้อหนึ่งอาจเป็นเพราะว่า ภาพประกอบเรื่องมักเป็นภาพเชิงวิเคราะห์หรือภาพอธิบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิชา วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ แพทยศาสตร์ และสถาปัตยกรรมศาสตร์ ศิลปินชาวกรีกและชาวโรมันได้เห็นความจำเป็นของเทคนิคในการเขียนภาพประกอบเรื่อง และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ เปอร์สเปกทีฟ (Perspective) แต่อย่างไรก็ตามทราบจนกระทั่งถึงสมัยเรเนออร์ซองซ์ กว่าที่หลักการถ่ายภาพเปอร์สเปกทีฟจะได้เข้าใจกันถูกต้องอย่างแท้จริง ทฤษฎีของ ฟิลิปโป บรูเนลเลสชี (Filippo Brunelleschi) ช่วยปฏิรูปศิลปะและแนวทางการเขียนภาพประกอบเรื่องทางช่างศิลป์และช่างเขียนภาพประกอบเรื่อง เช่น ลีโอนาโด - ดา - วินชี (Leonardo Da Vinci) และอัลเบรชท์ - ดัวร์ (Albrecht Durer) เป็นผู้วางมาตรฐานอย่างกวดขันในการสังเกต และความกระฉับกระเฉงของรายละเอียดสำหรับการเขียนแบบทางช่างและสถาปัตยกรรม ความต้องการช่างเขียนภาพประกอบเรื่องทางช่างยังต้องอาศัยความสันทัดที่เคยใช้กันมาตั้งแต่สมัยโรมัน ความสามารถที่จะสังเกตแล้วถ่ายทอดสิ่งที่เห็นเป็นสามมิติ ออกมาเป็นภาพสองมิติที่แม่นยำ (เรื่องเดิม. 2529 : 49)

การเขียนภาพประกอบเรื่องในหนังสือ เริ่มขึ้นในยุคเรเนอซองซ์ (Renaissance) คือ ราว ค.ศ. 1400 ได้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาแนวทางของการวาดภาพด้วยมือไปสู่การใช้การพิมพ์เทคนิคแกะไม้หรือ “วู้ดคัต” (Wood Cut) อันเนื่องมาจากความต้องการในการสำเนาภาพให้มีจำนวนมากในการผลิตครั้งหนึ่งๆ การพิมพ์เทคนิคแกะไม้เป็นระบบการพิมพ์จากส่วนนูน โดยเริ่มมีขึ้นเพื่อการคัดลอกคัมภีร์พระวัชรสูตร โดยวางเขียน ในราวปี ค.ศ. 868 และได้ถูกพบภายในถ้ำในภาคตะวันออกของแคว้นตุรกีสถาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน การพิมพ์ในสมัยต่อมาได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงจากระบบการพิมพ์จากส่วนนูน ไปสู่ระบบแม่พิมพ์ร่องลึก (Intaglio) เพื่อใช้ในการสร้างภาพประกอบที่มีความละเอียดประณีตขึ้นกว่าเดิมในปี ค.ศ. 1500 จนกระทั่งภายหลังปี ค.ศ. 1600 เป็นต้นไป สิ่งที่พิมพ์เริ่มปรากฏมากขึ้นในหลายลักษณะนอกเหนือจากในรูปของเอกสารหรือคัมภีร์ทางศาสนา อาทิ จดหมายข่าว หนังสือพิมพ์ หนังสือนวนิยาย เป็นต้น ดังนั้น เทคนิควิธีการสร้างภาพประกอบใหม่ๆ จึงได้รับการพัฒนารูปแบบและวิธีการต่างๆ มากขึ้น เช่น การพิมพ์ภาพด้วยเทคนิคน้ำหมึกสีกลาง (Mezzotint) การพิมพ์ภาพเทคนิคแกะลายเบาลิโตะ

(Stell Engraving) และการพิมพ์ภาพเทคนิคแกะลายเบ้าไม้ (Wood Engraving) (อัศนี ชูอรุณ. 2532 : 256) ช่างเขียนภาพประกอบเรื่องสมัยแรกๆ เช่น โฮลเบน (Holbein) และดัวร์ (Durer) ยังคงใช้เทคนิคกัดแม่พิมพ์ด้วยกรดและการขุดบนแผ่นทองเหลืองทั้งสองอย่างควบคู่กันไป

ในช่วงศตวรรษที่ 16 -17 นี้ ศิลปะการทำภาพประกอบเรื่องเริ่มแพร่กระจายไปทั่วยุโรป ช่างเขียนภาพประกอบเรื่องที่มีฝีมือมีอิทธิพลมากในยุคนั้นคือชาวฝรั่งเศส ชื่อ กีโอฟฟรอย - ทอรี (Geoffroy Tory) ซึ่งเป็นผู้ที่ให้ความสนใจกับส่วนต่างๆ ของหน้าหนังสือ ภาพประกอบเรื่อง เนื้อความ และกรอบนอก โดยพยายามทำให้เป็นงานศิลปะไปทั้งหน้า ในระยะเวลาเดียวกันในประเทศญี่ปุ่น หมู่ช่างยูกิโย - อิ (Ukiyo - E School) ได้คิดเทคนิคในการทำภาพพิมพ์ไม้สอดสีขึ้น

การเขียนภาพประกอบเรื่องในหนังสือเพิ่มความหรูหรามากขึ้นในศตวรรษที่ 17 ภาพที่ปรากฏในหน้าหนังสือจะเป็นภาพขนาดใหญ่ของงานสถาปัตยกรรมและโครงสร้างที่ติดอยู่ในแนวหน้าในศตวรรษที่ 18 เป็นงานของศิลปินฝรั่งเศส เช่น ฟรังซัว - บูเชร์ (Francois Boucher) และ ฌอน แบบติส โอเดร (Jean Bapiste Oudry)

การแก้ปัญหาทางเทคนิคบรรลุผลสำเร็จเมื่อปี 1796 เมื่อชาวเยอรมัน ชื่อ อลัวส์ เซเนเฟลเดอร์ (Alois Senefelder) ได้คิดวิธีพิมพ์ลิเทียมขึ้นได้ ก่อนหน้านั้นการพิมพ์ทำโดยการยกดิวหน้าแม่พิมพ์ให้สูงขึ้นอาบด้วยหมึก แล้วกดบนแผ่นกระดาษทำให้เกิดรอยพิมพ์ การพิมพ์ขึ้นอยู่กับทฤษฎีที่ว่าน้ำไม่ปนกับน้ำมัน วิธีนี้เป็นวิธีการแรกในการพิมพ์ภาพบนแผ่นราบ ซึ่งหมายถึงเราพิมพ์ภาพจากแผ่นเรียบ แทนที่จะพิมพ์จากรอยนูนเหมือนก่อน หนังสือเล่มแรกที่มีชื่อเสียงโดยใช้วิธีนี้คือหนังสือ ชื่อ เฟาสท์ (Faust) ฉบับของ เดอลาครัวส์ (Delacroix) ซึ่งพิมพ์เมื่อปี ค.ศ. 1828 (เรื่องเดิม. 2529 : 51)

นอกจากนั้นยังได้ส่งผลให้วงการพิมพ์อุตสาหกรรมเป็นไปอย่างกว้างขวางและนิยมแพร่หลาย นับตั้งแต่บทประพันธ์เพลงซึ่งเป็นสิ่งพิมพ์ชิ้นแรกที่ได้รับการพิมพ์จากแท่นพิมพ์ในปี ค.ศ. 1841 (กัญญา เจริญสุกุล. 2534 : 19 -25)

ในประเทศอังกฤษ ช่างเขียนภาพประกอบเรื่องที่ใช้แม่พิมพ์ที่มีชื่อเสียงในศตวรรษที่ 19 คือ วิลเลียม เบลค (William Blake) อาศัยหลายวิธีและลักษณะชวนฝันทำให้เบลค เด่นในวงการศิลปะและการเขียนภาพประกอบเรื่อง เขายังได้คิดวิธีการของเขาเองโดยการใช้กรดกัดผิวหน้าออก ซึ่งวิธีนี้ไม่เป็นที่นิยมหลังจากที่เขาตาย อย่างไรก็ตามการแกะพิมพ์ด้วยไม้ยังคงเป็นหลักในวงการช่างเขียนภาพประกอบเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมการผลิตหนังสือนิตยสารซึ่งกำลังเป็นที่นิยมแพร่หลายในระหว่างช่วงปี ค.ศ. 1830 และ ค.ศ. 1840 มีข้อที่น่าสนใจเกิดอยู่อย่างหนึ่งว่า นักเขียนที่มีชื่อเสียงในสมัยนั้น เช่น ชาร์ล คิคเคนส์ (Charles Dickens) และภายหลัง อีมิล โซลา (Emile Zola)

ในฝรั่งเศส ตีพิมพ์ผลงานในนิตยสารโดยมีภาพประกอบเรื่องเป็นตอนๆ (เรื่องเดิม. 2529 : 51)

ในปี ค.ศ. 1850 หนังสือนิตยสารได้ปรากฏมีขึ้น การสร้างภาพประกอบนิตยสารรุ่นแรกได้ใช้วิธีการพิมพ์เทคนิคแกะลายเบ้าไม้ (Wood Engraving) ที่พิมพ์ในลักษณะ 2 สี ที่เคยปรากฏแล้วตั้งแต่ปี ค.ศ. 1840 (Meggs. 1983 : 193 - 194)

ในปี ค.ศ. 1851 มีการคิดวิธีพิมพ์ภาพสอตสีขึ้น หนังสือของ เอคมุนด์ อีแวนส์ (Eamund Evans) ใช้ช่างเขียนภาพประกอบเรื่องสีชาวดำ ยังคงทำกันอยู่เป็นส่วนใหญ่ในหมู่ช่างเขียนภาพประกอบเรื่อง หนังสือนิตยสาร เช่น อิลลัสเตรท ลอนดอนนิวส์ (Illustrated London News) ซึ่งเป็นหนังสือแนวนำ แสดงภาพประกอบเรื่องที่แสดงถึงความพยายามของช่างเขียนภาพประกอบเรื่องในอันที่จะใช้ภาพชาวดำเพื่อแสดงภาพที่เหมือนจริง (เรื่องเดิม. 2529 : 51)

สำหรับนิตยสารสตรี ได้รับการตีพิมพ์เป็นครั้งแรก ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1867 ณ มหานครนิวยอร์ก ภายใต้ชื่อ “นิตยสารฮาร์เปอร์ บาซาร์” (Harper’s Bazaar) โดยการร่วมหุ้นระหว่างนายบราเธอร์ เจมส์ และนายจอห์น ฮาร์เปอร์ ซึ่งนับได้ว่าเป็นสำนักพิมพ์ที่ยิ่งใหญ่และมั่นคงที่สุดของประเทศสหรัฐอเมริกา ตลอดจนของโลกระหว่างช่วงกลางของคริสต์ศตวรรษที่ 19 เนื่องจากเมืองนิวยอร์กในขณะนั้นเต็มไปด้วยการขยายตัวของผู้มีความต้องการในการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ชนิดต่างๆ อันเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและระบบเศรษฐกิจที่ขยายตัว การสร้างภาพประกอบสำหรับนิตยสารได้ใช้วิธีการเดิมต่อมาจนกระทั่งปี ค.ศ. 1876 วิธีการถ่ายภาพที่ได้รับการคิดค้นและพัฒนาขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1830 ก็ได้รับการนำมาปรับใช้เพื่อให้ได้ภาพประกอบที่สมบูรณ์เหมือนจริงยิ่งขึ้น (Meggs. 1983 : 193 - 194)

ในศตวรรษที่ 20 เริ่มบุกเข้ามาในอาณาจักรของการเขียนภาพประกอบเรื่อง และมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการทำภาพประกอบเรื่อง ภาพประกอบเรื่องด้วยรูปถ่ายในหนังสือตีพิมพ์เป็นครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1880 ภาพถ่ายชี้ให้เห็นถึงวิธีการในการสร้างภาพให้เหมือนของจริง และก่อให้เกิดการแยกตัวทางศิลปะ ช่างเขียนภาพประกอบเรื่องกลุ่มหนึ่งพยายามเลี่ยงความเป็นจริงไปสู่ความฝัน (เรื่องเดิม. 2529 : 51)

ภาพประกอบที่ได้รับการออกแบบจากการถ่ายภาพในระยะแรก จะมีลักษณะคล้ายการพิมพ์ภาพด้วยเทคนิคแกะลายเบ้าไม้ (Wood Engraving) จนกระทั่งปี ค.ศ. 1887 เทคนิคน้ำหนักสีกลาง (Half Tone) จึงได้รับการพัฒนาและนำมาใช้ ทำให้ภาพประกอบที่ได้มีความสมบูรณ์ทางระบบการพิมพ์ภาพมากขึ้น การสร้างภาพประกอบสีได้รับการพัฒนาจากการใช้สีเพียง 2 สี ในระยะแรก ระหว่าง ค.ศ. 1893 ต่อมาในปี ค.ศ. 1897 ภาพประกอบสีจึงได้รับการพัฒนาขึ้นเป็น 4 สี จนกระทั่งปัจจุบัน (Meggs. 1983 : 193 - 194)

ในตอนปลายศตวรรษที่ 19 ได้มีการหันกลับไปสู่การแกะไม้ซึ่งจะเห็นได้จากงานของ เอดมุนด์ - เบิร์น - โจนส์ (Edmund Burns Jones) และภายหลังในงานของ โอเบอ เบียคสลีย์ (Aubrey Beardsley) อาร์ต นูโว (Art Nouveau) ได้เข้ามามีบทบาทในการเขียนภาพประกอบเรื่อง ในตอนนี้ เช่น ในงานของชาลส์ เรนนี่ แม็คคินธอช (Charles Rennie Mackintosh) และยังได้เข้าไปมีบทบาทในการทำภาพโปสเตอร์โฆษณา

ในด้านเทคนิค ช่วงศตวรรษที่ 19 ได้มีการคิดค้นเครื่องกลและกระบวนการพิมพ์และมีการคิดค้นสีสำหรับการพิมพ์ภาพประกอบเรื่อง เช่น การผลิตโคบอลต์ และ แคดเมียม สีที่คิดค้นใหม่เข้าไปเพิ่มสเปกตรัมของสี สีเหล่านี้เกิดจากการสร้างเม็ดสีหลังจากการปฏิวัติอุตสาหกรรม

สิ่งที่รู้ต่อนี้ไปก็คือเทคนิคในการแยกสี ช่วงให้พิมพ์ภาพได้แม่นยำตามภาพเดิม การแยกสีออกเป็นแผ่นสกรีนแล้วพิมพ์ทับกันทำให้สีมีเงา ช่วงเขียนภาพประกอบเรื่อง 2 คนที่มีชื่อเสียงโดยอาศัยเทคนิคการแยกสี คือ อาร์เธอร์ แรคแมน (Arthue Rackman) และเอดมอนด์ ดูเลค ทั้งสองอาศัยสีน้ำเป็นหลัก ภายหลังเมื่อมีการนำเทคนิคใหม่ๆ เข้ามาใช้ในการแยกสี จึงมีการพิมพ์ภาพสีเกิดขึ้น ช่วยให้ช่างเขียนภาพใช้สีอย่างอื่นเข้ามาใช้ในการแยกสี

นิตยสารช่วยขยายตัวการเขียนภาพประกอบเรื่องให้แพร่หลายขึ้นในอเมริกา นอร์แมน รอคเวล (Norman Rockwell) ใช้สีน้ำมันเป็นหลักในการเขียนภาพประกอบเรื่องในนิตยสาร ซัทเตอร์เดย์ อีฟนิง โพสต์ (Saturday Evening Post)

ระหว่างปี ค.ศ. 1920 และ ค.ศ. 1930 รอคเวล เขียนภาพเหมือนจริง มีช่างเขียนภาพประกอบเรื่องอีกหลายคนที่เดินตามแนวทางของรอกเวล สิ่งเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลของภาพถ่ายที่มีต่อการเขียนภาพประกอบเรื่องจนถึงทุกวันนี้

ในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1924 - 1937 เออร์เต้ (Erte) นักวาดภาพประกอบสัญชาติฝรั่งเศสเชื้อสายชาวรัสเซียได้เป็นผู้สร้างให้นิตยสารฮาร์เปอร์ บาซาร์ มีเอกลักษณ์พิเศษที่แตกต่างจากนิตยสารอื่นๆ เช่น วอก (Vogue) และวานิตี้ แฟร์ (Vanity Fair) ในการสร้างภาพประกอบปกที่สวยงามเป็นพิเศษ เกิดจากการรวมรูปแบบความเป็นสมัยใหม่เข้ากับความงามแบบพื้นเมืองดั้งเดิมเข้าด้วยกันอย่างสวยงามแปลกตา อาเล็กซี โบรโดวิช (Alexey Brodovich) ในฐานะผู้กำกับฝ่ายศิลป์ในระหว่างปี ค.ศ. 1934 - 1958 ได้ริเริ่มการใช้ภาพถ่ายที่มีลักษณะแปลกตาที่เป็นผลจากการทดลอง เพื่อนำเฉพาะรูปทรงและลักษณะพื้นผิวที่ไม่ธรรมดา มาจัดวางรวมกับการจัดวางตำแหน่งตัวอักษรให้กลมกลืนหรือขัดแย้ง โดยเน้นช่องว่างและการตัดกันอย่างรุนแรง ปรากฏเป็นแนวทางใหม่ในการจัดวางหน้าหนังสือ นิตยสารต่อมาในปัจจุบัน (Meggs. 1983 : 193 - 194)

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบและกลวิธีภาพประกอบเรื่อง

รูปแบบภาพประกอบเรื่อง

รูปแบบภาพประกอบเรื่อง หมายถึง ลักษณะที่มองเห็นเป็นแบบต่างๆ อันเกิดจากการผสมผสาน ของส่วนประกอบศิลปะ ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยรวบรวมเอกสารของนักวิชาการหลายท่าน เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ดังนี้

ประยูร จรรย์วณิช (2510 : 161 - 166) ได้จำแนกการเขียนภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กออกเป็นประเภทใหญ่ๆ 3 ประเภทคือ

1. ภาพจิตรกรรมแบบสมจริง
2. ภาพจิตรกรรมแบบจินตนาการ
3. ภาพมายา

1. ภาพจิตรกรรมแบบสมจริง การเขียนภาพประกอบเรื่องด้วยภาพจิตรกรรมแบบสมจริง เริ่มด้วย ผู้เขียนภาพต้องอ่านหนังสือที่เป็นต้นฉบับอย่างละเอียดถี่ถ้วน ตลอดจนวัน เดือน ปี ที่ผู้ประพันธ์เรื่องระบุไว้ในเรื่องราวยุคใด สมัยใด และแม้แต่ฤดูใด รวมทั้งสถานที่ที่ผู้ประพันธ์บรรยายไว้ในหนังสือเล่มนั้นให้แน่ชัด เมื่อผู้เขียนภาพประกอบเข้าใจในท้องเรื่องอย่างดีแล้ว ขั้นตอนต่อไปก็จะเป็นหน้าที่ที่จะต้องแสดงฝีมือออกมาให้ปรากฏว่าจะเขียนภาพได้ดีเพียงใด ทั้งฝีมือการเขียนภาพ การให้สีเพื่อก่อบรรยากาศให้เกิดขึ้นในภาพ และยังคงบรรยายละเอียดต่างๆ ที่เป็นส่วนประกอบภาพนั้นให้สมบูรณ์ที่สุด เพื่อยืนยันให้เห็นสมจริงกลมกลืนกับต้นฉบับที่สุด ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเสริมให้หนังสือเล่มนั้นมีคุณภาพยิ่งขึ้น

2. ภาพจิตรกรรมแบบจินตนาการ การเขียนภาพประกอบเรื่องด้วยภาพจิตรกรรมแบบจินตนาการ ผู้เขียนมีเสรีที่จะแสดงภาพในฝันให้ออกไปเป็นภาพที่กลมกลืนกันกับท้องเรื่องนั้น ภาพทั้งหมดเป็นภาพของความรู้สึกนึกคิด ใช้สีกันอย่างเสรี ไม่ต้องยึดถือของจริง ภาพเช่นนี้ผู้เขียนโดยมากมักจะแสดงภาพออกมาเพื่อก่อบรรยากาศประสมประสานท้องเรื่อง

3. การเขียนภาพมายา การเขียนภาพมายา คือ การเขียนการ์ตูนนั่นเอง ภาพการ์ตูนแบ่งออกเป็นหลายประเภท ตั้งแต่การ์ตูนสำหรับเด็กไปจนกระทั่งการ์ตูนของผู้ใหญ่และการ์ตูนโฆษณา การเขียนภาพมายาเป็นศิลปะที่เกี่ยวข้องกับการค้าเช่นเดียวกับช่างเขียนภาพโปสเตอร์

ภาพโฆษณาภาพยนตร์ และนักออกแบบสินค้า

วิโชค มุกดามณี (2523 : 88) ได้จำแนกภาพประกอบออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. ภาพลักษณะเหมือนจริง ภาพเหล่านี้ให้ลักษณะความเป็นจริงซึ่งศึกษามาจากธรรมชาติ

ของสิ่งที่จะวาด อาจใช้ลักษณะवादเป็นสื่อในการแสดงออก

2. ภาพลักษณะสร้างสรรค์หรือจินตนาการ ไม่มีลักษณะเหมือนจริงมากนัก เช่น เส้นรูปทรงของสิ่งต่างๆ ประกอบขึ้นมาในลักษณะจินตนาการคือเพิ่มเติมความคิดเข้าไป
3. ภาพแบบรูปทรงเรขาคณิต ภาพมีลักษณะสร้างสรรค์มากขึ้น ใช้รูปทรงหรือเส้นลักษณะวงกลมสามเหลี่ยม สี่เหลี่ยมซึ่งเป็นรูปทรงเรขาคณิตมาประกอบขึ้นเป็นรูป
4. ภาพที่ใช้รูปทรงสัญลักษณ์มาแทนค่า ภาพชนิดนี้อาจเป็นเรื่องยากสำหรับเด็กเล็ก แต่ในเด็กที่โตขึ้นจำเป็นต้องให้เด็กเรียนรู้บ้าง เช่น ดวงอาทิตย์แทนแสงสว่างเป็นต้น
5. ลักษณะภาพเขียนภาพสัตว์ โดยความจริงนักเขียนภาพจะแบ่งการเขียนภาพสัตว์เป็นอีกประเภทหนึ่งต่างหาก นักวาดภาพจะศึกษารูปทรงของสัตว์ในลักษณะที่เป็นจริงมาก่อน แล้วจึงแทนค่าออกมาในลักษณะที่เปลี่ยนแปลง ภาพที่ได้อาจจะเหมือนจริง จินตนาการรูปทรงเรขาคณิต หรือสัญลักษณ์ก็ได้

สุเทพ บรรลือสินธุ์ (2523 : 1-2) แบ่งลักษณะของภาพประกอบออกได้ 5 ชนิด คือ

1. ลักษณะเหมือนจริง ให้ลักษณะความเป็นจริงซึ่งศึกษามาจากธรรมชาติทั้งสิ้น อาจจะใช้ลักษณะवादเป็นการแสดงออกดูแล้วรู้สึกเหมือนจริงจับต้องได้
2. ลักษณะสร้างสรรค์ หรือจินตนาการ ไม่มีลักษณะเหมือนจริงมากนัก เช่น เส้นหรือรูปทรงของสัตว์ต่างๆ ประกอบขึ้นมาในลักษณะจินตนาการมากขึ้น คือ เพิ่มเติมความคิดเข้าไป
3. ลักษณะการเขียนภาพแบบรูปทรงเรขาคณิต ลักษณะเช่นนี้อาจจะคิดหรือสร้างสรรค์มากขึ้น คือ ใช้รูปทรงลักษณะเรขาคณิตแทนค่า การจัดภาพเป็นลักษณะรูปทรงเรขาคณิตผิดจากรูปทรงเหมือนจริง และจินตนาการ คือ ใช้รูปทรงหรือเส้นลักษณะวงกลม สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยมมาประกอบกันขึ้นมาเป็นรูป
4. การใช้รูปทรงซึ่งเป็นสัญลักษณ์มาแทนค่า คือ ใช้ลักษณะ Symbolic แทนค่าความหมายในภาพ อาจจะเป็นเรื่องยากสำหรับเด็ก แต่ในขั้นสูงจำเป็นต้องให้เด็กเรียนรู้บ้าง เช่น ดวงอาทิตย์แทนค่าสี เป็นเรื่องสว่าง โลกอาจจะหมายถึง ทุกสิ่งหรือมวลสิ่งต่างๆ ในโลก เช่น ภาพลูกโลกมีหมวกคลุม แสดงว่าหมวกมีพลังเหนือลูกโลกเป็นการแทนค่าให้คิดในลักษณะเป็นสัญลักษณ์มากกว่าลักษณะเหมือนจริงหรือลักษณะเรขาคณิต
5. ลักษณะการเขียนภาพสัตว์ โดยลักษณะที่เป็นจริง นัก Illustrate จะแบ่งพวกเขียนภาพสัตว์เป็นอีกประเภทหนึ่ง พวกนี้จะมีความชำนาญหรือศึกษาเกี่ยวกับรูปทรงของสัตว์ในลักษณะที่เป็นจริงก่อนแล้วจึงแทนค่าออกมาในลักษณะซึ่งเปลี่ยนแปลงแล้ว จะเป็นลักษณะ Realistic ก็ได้ จะเป็นจินตนาการก็ได้ รูปทรงเรขาคณิตก็ได้ หรือสัญลักษณ์ก็ได้

ภิญญาพร นิตยะประภา (2534 : 63) แบ่งลักษณะของภาพประกอบได้ 3 ลักษณะ คือ

1. การเขียนภาพเหมือนจริง ให้ลักษณะเป็นจริงซึ่งศึกษามาจากธรรมชาติทั้งสิ้น อาจใช้ลักษณะขาวดำเป็นสื่อในการแสดงออกความรู้สึกเหมือนจริง นอกจากเขียนให้สมจริงแล้ว ควรเขียนภาพให้มีชีวิตชีวา

2. ลักษณะสร้างสรรค์หรือจินตนาการ ไม่มีลักษณะเหมือนของจริงมากนัก เช่น เส้นหรือรูปทรงของสัตว์ต่างๆ ประกอบขึ้นมาในจินตนาการมากขึ้น คือ เพิ่มเติมความคิดเข้าไปดัดแปลงหรือประยุกต์ได้

3. ลักษณะการเขียนภาพแบบรูปทรงเรขาคณิต ลักษณะเช่นนี้อาจจะคิดหรือสร้างสรรค์มากขึ้น คือใช้รูปทรงเรขาคณิตแทนคำ การจัดภาพเป็นลักษณะรูปทรงเรขาคณิตผิดจากรูปทรงเหมือนจริงและจินตนาการ อาจใช้รูปทรงลักษณะวงกลม สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยมมาประกอบกันขึ้นเป็นรูปร่างเป็นสัญลักษณ์แทนภาพต่างๆ อาจจะไม่เหมือนจริงก็ได้

วรพงศ์ วรชาติอุดมพงศ์ (2535 : 63 - 64) กล่าวว่า ลักษณะของภาพประกอบ แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. ภาพจริงหรือภาพเหมือนจริง เป็นลักษณะภาพที่แสดงรายละเอียดตามความเป็นจริง หรือเหมือนของจริงมากที่สุดในการนำเสนอข้อมูลสาระ การเลือกใช้ภาพเหมือนจริงเพื่อต้องการเน้นเนื้อหาให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น ภาพลักษณะนี้อาจแสดงด้วยวิธีการวาดเขียน ระบายสี หรือ ถ่ายภาพก็ได้

2. ภาพการ์ตูน เป็นภาพที่ออกแบบขึ้นเพื่อแสดงสาระของภาพในลักษณะของภาพประติมากรรม เพื่อเน้นรูปแบบให้ดูน่าสนใจขึ้น ภาพการ์ตูนมีหลายลักษณะ ได้แก่ การ์ตูนตลกขบขัน การ์ตูนล้อเลียน ฯลฯ

3. ภาพนามธรรม ภาพลักษณะนี้เป็นภาพที่ค่อนข้างแสดงสาระในการสื่อความหมายได้ยาก แต่อาจนำมาดัดแปลงงานกราฟิกได้เป็นอย่างดี หรือช่วยเน้นข้อความให้เด่นชัดยิ่งขึ้น บางครั้งช่วยแก้ปัญหาพื้นที่ว่างหรือช่วยสร้างดุลยภาพในการจัดหน้าได้ดี

สุจิตร์นิทรศการจิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 21 (2540 : 9) ได้กล่าวถึงรูปแบบแนวประเพณี คือ ผลงานศิลปะที่นำเอาสาระ ทางด้านรูปแบบ คตินิยม หรือวิธีการบางส่วนจากจิตรกรรมแบบประเพณีมาเป็นแนวคิด เป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะของแต่ละคน

กล่าวโดยสรุป ด้านรูปแบบภาพประกอบเรื่องในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

1.1 รูปแบบเหมือนจริง

1.2 รูปแบบกึ่งนามธรรม

- 1.3 รูปแบบแนวประเพณี
- 1.4 รูปแบบการτούν
- 1.5 รูปแบบสัญลักษณ์
- 1.6 รูปแบบรูปทรงเรขาคณิต
- 1.7 รูปแบบนามธรรม

กลวิธีภาพประกอบเรื่อง

กลวิธีภาพประกอบเรื่อง หมายถึง กระบวนการสร้างสรรค์ อันเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่าง ทักษะและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้แสดงออกในผลงานภาพประกอบเรื่อง ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยรวบรวมเอกสาร ของนักวิชาการหลายท่าน เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ดังนี้

แคเธอรีน สเลต (Slade. ม.ป.ป. : 6) กล่าวว่า กลวิธีการสร้างภาพประกอบเรื่องมีกระบวนการ คล้ายคลึงกับกลวิธีการสร้างงานจิตรกรรมด้วยสื่อต่างๆ เช่น ลายเส้น สีน้ำ สีดินสอ สีอะคริลิก ฯลฯ ผู้วิจัยเห็นควรนำกลวิธีการสร้างงานจิตรกรรมมาประกอบเพื่อการศึกษาค้นคว้า

ปยุต เงากระจ่าง (2529 : ไม่มีเลขหน้า) ได้กล่าวถึงวิธีการเขียนภาพประกอบ อาจแบ่งออกเป็น 4 วิธีการ ดังนี้

1. ลักษณะภาพวาดเส้น คือภาพที่เขียนด้วยพู่กัน ดินสอ ปากกา เน้นลีลาการแสดงออก ด้วยเส้นแบบต่างๆ ประกอบกันเป็นภาพ
2. ลักษณะภาพระบายสี อาจใช้แปรงหรือพู่กันเขียนเป็นภาพโดยใช้สีน้ำ สีโปสเตอร์ สีหมึก สีน้ำมัน หรือดินสอสีต่างๆ
3. ภาพปะติด หรือภาพตัดปะ ได้แก่การนำภาพหรือวัสดุสำเร็จรูป เช่น กระดาษสี เศษผ้า ฯลฯ มาประกอบเข้าด้วยกัน และอาจเขียนตกแต่งเพิ่มเติมให้เกิดเป็นภาพที่ต้องการ
4. ภาพประสม คือลักษณะการนำเอาวิธีการหลายๆ รูปแบบมาสร้างภาพให้เกิดเป็นภาพที่ เกิดเป็นแนวทางใหม่ ในภาพอาจเป็นภาพเส้นผสมกับการระบายสี หรืออาจจะฉีกหรือตัดกระดาษมา ปะติดผสมผสานกันไปด้วยตามต้องการ

ธวัช ตราชู (2532 : 52 - 53) แบ่งลักษณะภาพประกอบตามวิธีการผลิตได้เป็น 4 ประเภท ใหญ่ๆ คือ

1. ภาพถ่าย หมายถึง ภาพที่ได้จากการถ่ายรูปด้วยกล้อง ภาพถ่ายที่จะนำมาลงพิมพ์ ประกอบตัวเรียงพิมพ์ควรจะมีการจัดองค์ประกอบที่ดี การให้แสงเงา ตลอดจนการจัดกรอบที่ดีอันจะ ทำให้ได้ภาพถ่ายที่มีทั้งคุณภาพลักษณะที่อธิบายเรื่องราว และคุณลักษณะที่จะช่วยตกแต่งสิ่งพิมพ์ให้

สวยงามชวนดูยิ่งขึ้น

2. ภาพเขียน หมายถึง ภาพที่เขียนขึ้นด้วยหมึก และสีต่างๆ เป็นรูปร่างลักษณะต่างๆ ตามที่จะออกแบบ อาจเป็นภาพเหมือน ภาพเพื่อฝัน จินตนาการ ภาพที่เกิดจากการสเก็ตช์ ภาพการ์ตูน แผนภาพ แผนสถิติหรือกราฟ แผนที่ แผนที่ แผนผัง ฯลฯ ซึ่งใช้สำหรับนำลงพิมพ์ภาพประกอบตัวเรียงพิมพ์ในที่ที่เหมาะสม และจำเป็นต้องใช้เพื่อการบรรยาย หรืออธิบายเรื่องราวและช่วยตกแต่งสิ่งพิมพ์ให้สวยงาม

สำหรับการเขียนภาพประกอบโดยทั่วไปทำได้ 2 วิธี คือ

- ภาพวาดเส้น (Drawing) คือ ภาพที่เขียนด้วยฟู่กัน ดินสอ ปากกา ส่วนใหญ่ภาพที่เขียนสีเดียวอนุโลมอยู่ในประเภทวาดเส้น

- ภาพระบายสี (Painting) คือ ภาพที่สร้างขึ้นโดยใช้สีโปสเตอร์ สีน้ำ สีฝุ่น สีน้ำมัน ฯลฯ

3. ภาพปะติด (Collage) คือ การนำภาพ หรือวัสดุสำเร็จรูป เช่น กระดาษสี เศษผ้า วัสดุเหลือใช้ ฯลฯ มาประกอบเข้าด้วยกัน หรืออาจเขียนตกแต่งเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดเป็นภาพที่ต้องการ

4. ภาพพิมพ์ หมายถึง ภาพที่เกิดขึ้นจากการทำแบบพิมพ์แล้วนำไปพิมพ์เป็นภาพออกมาด้วยวิธีต่างๆ กัน เช่น ภาพพิมพ์แกะไม้ ภาพพิมพ์ซิลค์สกรีน ภาพพิมพ์พื้นนูน ภาพพิมพ์พื้นราบ ตลอดจนวิธีการพิมพ์อื่นๆ เพื่อสร้างสรรค์เป็นภาพแบบต่างๆ เหมือนกับภาพเขียน

นอกจากนี้ลักษณะของภาพประกอบอาจเกิดขึ้นจากการพ่น เช่น การพ่นด้วยแอร์บรัช (Air Brush) ซึ่งกำลังเป็นที่นิยมกันอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งอาจมีการผสมผสานเทคนิคหลายอย่างเข้าด้วยกัน เพื่อให้ได้ภาพประกอบที่สวยงาม แปลกและน่าสนใจมากขึ้น

วันชัย ศิริชนะและคณะ (2530 : 264 - 265) กล่าวว่า ภาพประกอบแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ตามลักษณะของการใช้เทคนิคการพิมพ์ คือ ภาพลายเส้น และ ภาพฮาล์ฟโทน

1. ภาพลายเส้น เป็นภาพประกอบที่มีน้ำหนักของสีเพียงสีเดียว ไม่มีความลดหลั่นของน้ำหนักของสีทั่วบริเวณของภาพนั้นๆ ภาพที่เกิดขึ้นก็เกิดจากส่วนของเส้นและบริเวณที่มีสีโทนเดียวกันหมดแบบเดียวกับตัวอักษร ตัวอย่างของภาพลายเส้น เช่น แผนภูมิ กราฟ แผนที่ หรือ ภาพที่เขียนด้วยเส้นปากกา เส้นดินสอ ฟู่กัน โดยไม่มีแสงและเงา

2. ภาพฮาล์ฟโทน เป็นภาพประกอบที่มีลักษณะน้ำหนักอ่อน-แก่ หรือมีความต่อเนื่องลดหลั่น กันของแสงและเงาในภาพ ซึ่งเกิดขึ้นจากการถ่ายภาพมาก่อนผ่านแผ่นสกรีน ตัวอย่างของภาพประกอบ เช่น ภาพถ่าย ภาพสีน้ำ ภาพฟู่กันลม เป็นต้น

แคเธอรีน สเลด (Slade. ม.ป.ป. : 41 - 48) กล่าวว่า คอมพิวเตอร์ได้กลายเป็นความนิยมที่เพิ่มมากขึ้นในการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อใช้อธิบายประกอบความหมายบางตอนของภาพประกอบเรื่อง

ภาพประกอบคอมพิวเตอร์ แบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

1. การสร้างภาพ การสร้างสรรค์ภาพประกอบมีหลายเทคนิคให้เลือกใช้ เช่น โปรแกรม Gradient Tool Airbrush Tool Paintbrush และ Line Tool

2. สื่อที่ใช้ในการเลียนแบบ

สามารถที่จะดำเนินการทดลองด้วยเทคนิคที่แตกต่างจากที่เคยปฏิบัติมาก่อน โดยการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นจากผลที่ปรากฏ แม้กระทั่งเทคนิคอื่นๆ ก็สามารถประสบความสำเร็จได้จากการเลียนแบบนี้ รวมถึง การใช้โปรแกรม Water Colour

3. คอลลาจ เป็นการสร้างสรรค์อีกเทคนิคหนึ่ง ซึ่งสามารถปฏิบัติการได้หลายรูปแบบ โดยการทดลองได้หลายลักษณะตามจินตนาการที่คุณต้องการได้ดีเป็นพิเศษ นอกเหนือจากการใช้เทคนิคธรรมดาทั่วไป

4. ซีเปียโทน การใช้โปรแกรม Draw Packages ทำให้สามารถสร้างเป็นภาพถ่ายสมัยใหม่จากภาพถ่ายแบบเก่า โดยเปลี่ยนจากภาพถ่ายขาว-ดำให้กลายเป็นภาพสีซีเปียโทน ได้ตามต้องการ

โกสุม สายใจ (2530 : 74 - 95) ได้กล่าวถึงกลวิธีการวาดเส้นด้วยดินสอ ซึ่งถือได้ว่าเป็นอุปกรณ์ที่หาง่ายและสะดวกในการวาดเขียนมากที่สุด ซึ่งการแรเงาด้วยดินสอนั้นมีวิธีการหลายแบบอย่าง ดังนี้

1. กลวิธีการวาดเกลี่ยเรียบด้วยดินสอโดยใช้มือถูเพื่อให้เกิดน้ำหนักและความกลมกลืน

2. กลวิธีการวาดเขียนด้วยดินสอเขียนเป็นเส้นและเกลี่ยเรียบ

3. กลวิธีการวาดเขียนด้วยดินสอเป็นลักษณะเส้นโค้งตัดกัน

4. กลวิธีการวาดเขียนด้วยดินสอเป็นลักษณะเส้นวนไปวนมา

5. กลวิธีการวาดเส้นด้วยเกรยอง ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งซึ่งนิยมเขียนกัน ทั้งนี้เพราะแท่งเกรยองเป็นแท่งสี่เหลี่ยมใหญ่กว่าดินสอ และมีวิธีการเขียนได้หลายแบบ และสามารถเขียนผสมกันได้ดีกับวัสดุอื่น เช่น ดินสอ สีชอล์ค หรือปากกา ซึ่งวิธีการเขียนนั้นสามารถทำได้หลายแบบ เช่น การปาด การเกลี่ยเรียบ การใช้เส้น หรือบางครั้งใช้มือถูเพื่อให้เกิดน้ำหนักตามความต้องการ

6. กลวิธีการเขียนด้วยแปรงและหมึก หมึกมีลักษณะเป็นน้ำ เวลาเขียนจึงต้องใช้ฟู่กันหรืออุปกรณ์อื่นๆ ซึ่งวิธีการเขียนมีวิธีการเขียนคล้ายกับการเขียนสีน้ำ แต่ใช้ได้หลายครั้ง และไม่ต้องคำนึงถึงการใช้สี เพราะการวาดเขียนด้วยหมึกนิยมใช้สีเดียว และนิยมเลือกใช้สีที่เป็นสีเข้ม เช่น สีดำ สีน้ำเงิน หรือสีน้ำตาลเข้ม ซึ่งวิธีการเขียนใช้หมึกเกลี่ยเรียบลงน้ำหนักตามตาเห็น หรือวิธีการเขียนด้วยการใช้หมึกลงน้ำหนักเพื่อแสดงความงามของรอยแปรง

7. กลวิธีการเขียนด้วยปากกาหมึกซึม เส้นที่ปรากฏจะได้เส้นที่มีน้ำหนักเส้นสม่ำเสมอตลอด ดังนั้นการเขียนด้วยปากกาหมึกซึมจะมีความนุ่มนวลน้อยกว่าการเขียนด้วยหมึกแห้ง ซึ่งวิธีการเขียนด้วยหมึกซึมนั้นภาพที่ปรากฏจะได้น้ำหนักแสงเงาที่ชัดเจน และการเขียนด้วยหมึกซึมนี้อาจสามารถผสมผสานด้วยการใช้พู่กันจุ่มน้ำมาลูบตามเส้นปากกาที่เขียนแล้วจะทำให้เกิดการซึม และยังใช้วิธีการนี้ในส่วนที่เป็นเงาของภาพได้อีกด้วย

8. กลวิธีการเขียนด้วยปากกาลูกลื่น ปากกาลูกลื่นหรือปากกาหมึกแห้งนี้ ส่วนมากจะใช้หมึกสีดำหรือสีน้ำเงินเขียน แต่ในปัจจุบันศิลปินนำปากกาลูกลื่นหลาย ๆ สีมาเขียนผสมกันทำให้ภาพที่ปรากฏดูเหมือนกับผลงานกลวิธีภาพเขียนด้วยเช่นกัน

กลวิธีสีอะคริลิก

ไฮส์ (Hayes. 1992 : 75 - 79) ได้กล่าวถึงกลวิธีอะคริลิกดังต่อไปนี้

1. การระบายทับ สีอะคริลิกอาศัยการเกาะยึดกันแต่ละสีเข้าด้วยกัน โดยการระบายสีแต่ละสีทับอีกสีหนึ่งที่ระบายลงไปแล้ว วิธีนี้ได้ประโยชน์จากพื้นชั้นงานที่ถูกทับลงไป ผืนผ้าใบสีขาวจะให้ความสว่าง จากลักษณะดังกล่าวจะเห็นชัดว่าสีอะคริลิกมีลักษณะเหมือนสีน้ำเป็นอย่างมาก ซึ่งคุณสมบัติประการสำคัญสามารถผสมกับน้ำหรือน้ำมันก็ได้

2. การเคลือบผิวพู่กัน เป็นการใช้พู่กันระบายอย่างพิถีพิถัน สามารถทำได้ด้วยการใช้สีอะคริลิกโดยไม่ต้องเจือจาง ด้วยการผสมน้ำหรือน้ำมันเพียงเล็กน้อยระบาย

3. การระบายสีลงบนสีที่ยังไม่แห้ง เนื่องจากสีอะคริลิกแห้งเร็ว สำหรับช่างเขียนที่มีรูปแบบการระบายสี โดยทำงานบนพื้นผิวชิ้นงานที่ยังเปียก หรือโดยการเช็ดออกด้วยน้ำมันสนได้

4. การวาดภาพลายเส้น คุณสมบัติของสีอะคริลิกสามารถวาดเส้นได้ ไม่ว่าจะเป็นเส้นโครงร่าง หรือกำหนดรูปแบบของงาน หรือลากเส้นอันประณีต อันเป็นส่วนหนึ่งของงานจิตรกรรม

5. การเคลือบสี คือ การระบายสีเป็นชั้น ๆ ที่มองผ่านได้ โดยใช้สีอะคริลิกผสมน้ำหรือน้ำมันผสมสีสำหรับงานเคลือบ ซึ่งการเคลือบสีจะช่วยป้องกันงานเสียหาย และยังช่วยให้เห็นลักษณะเด่นของภาพอีกด้วย

6. การระบายสีทึบ สีอะคริลิกชนิดเข้มข้นจะมีคุณสมบัติสภาพความเข้มข้นของสีได้อย่างดี แม้ว่าสีแต่ละสีจะคงสภาพได้ไม่เท่ากัน มีเพียงบางสีเท่านั้นที่ใช้แปรงระบายออกได้

กลวิธีสีกาวอช

ฟังก์ (Funk. 1980 : 58) กล่าวถึงกลวิธีในการระบายด้วยสีกาวอช ดังนี้

1. การระบายพื้นเรียบทึบแสง การระบายพื้นทึบแสงนี้ยากที่จะประสบความสำเร็จได้ถ้าควบคุมความชื้นของสีได้ไม่เหมาะสม ถ้าสีแห้งก็เปื้อนไปไม่ได้ที่จะดัดแปลงแก้ไขสีกาวอชไม่เหมือนกับ

สีที่มีน้ำเป็นตัวผสมประเภทอื่น ๆ

2. การระบายเรียบ การระบายเรียบสามารถสร้างสรรค์ได้โดยการดัดแปลงสีกวอชในวิธีการคล้าย ๆ กับการระบายสีน้ำ การระบายต้องใช้สีหนาพอที่จะเกาะติดกับผิวหน้าของวัตถุรองรับได้ แต่ต้องใช้สีให้บางพอที่จะทำให้ร่องรอยแปร่งให้สังเกตเห็นได้

3. การระบายทับ เป็นกลวิธีที่เหมาะสมที่สุดในการใช้สีกวอช และก่อให้เกิดลักษณะเฉพาะซึ่งต่างกับสีที่มีน้ำเป็นตัวผสมประเภทอื่น ๆ เช่น การไล่สีจากมืดไปสว่าง หรือจากสว่างไปมืด กลวิธีนี้ใช้ได้กับงานที่ต้องการใช้สีเดียวทับพื้นที่ได้ระบายไว้ก่อนแล้ว หรือใช้วิธีการระบายไล่สีจากในขณะที่ยังเปียกอยู่ รอยขอบของสีเดียวที่ใช้จะละลายผสมกันในการป้ายเมื่อสีแห้งแล้ว

4. การวาดสี การขูดขีด และการเว้นขาว กลวิธีทั้งหลายเหล่านี้ มีวิธีการระบายเช่นเดียวกับกลวิธีสีน้ำ ถือว่าการใช้วัสดุอื่น ๆ นอกเหนือจากพู่กันเป็นการประยุกต์ในการระบายสีสีกวอช สามารถที่จะพลิกแพลงได้เหมาะสม เพราะมันมีคุณสมบัติที่บดแสง

5. การใช้ร่วมกันระหว่างสีกวอชและสีน้ำ สีทั้ง 2 ประเภทนี้ มีความเหมาะสมที่จะใช้ร่วมกัน เพราะสีแต่ละประเภทนี้เคยใช้ในการพัฒนาผลงานให้มีคุณลักษณะพิเศษเฉพาะได้ กลวิธีสีชอล์ค

ไฮล์ (Hayes. 1992 : 156 - 158) ได้กล่าวถึงกลวิธีชอล์ค ดังนี้

1. การวาดโครงสร้างหลัก จิตรกรสีชอล์คส่วนมากจะสร้างงานจิตรกรรมโดยการวาดเส้นหรือโครงสร้างหลัก โดยใช้สีถ่านชาโคลลบก่อนบนกระดาษ ก่อนที่จะลงสีงานจิตรกรรมด้วยสีชอล์ค ซึ่งงานที่วาดด้วยสีชอล์คจะคล้ายกับการเขียนด้วยสีมากกว่า ซึ่งภาพวาดของสีชอล์คจะพบว่าเส้นโครงสร้างหลักมีความจำเป็นและมีประโยชน์อย่างยิ่ง

2. การใช้สีชอล์ค ประสบการณ์จะช่วยให้ผู้วาดเรียนรู้และการคุ้นเคยกับการจับแท่งของสีชอล์คว่าจะให้เอียงอย่างไรจึงจะให้ร่องรอยของสีชอล์คที่แต่งแต้มแตกต่างกันออกไป การลงสีชอล์คควรระบายด้วยความมั่นใจและลงสีตามอิสระที่ต้องการ เนื่องจากความประหม่าจะทำให้รูปทรงที่ลงสีขาดความรู้สึกและความหมายในตัว การใช้สีชอล์คมากเกินไปแท่งสีชอล์คสั้นเกินไป หรือกระดาษสำหรับเขียนสีชอล์คม้วนเก็บแน่นจนเกินไป ในกรณีที่ต้องการลงสีและผสมหลายสี จะทำให้ผิวหน้าของชิ้นงานเป็นมันเรียบ

3. การระบายสีชอล์คแบบทับกันหนา วิธีนี้เป็นวิธีต้องอาศัยความชำนาญเป็นพิเศษเฉพาะ เป็นศิลปินผู้หนึ่งที่ได้พัฒนากลวิธีนี้ของสีชอล์คขึ้นมา ซึ่งการวาดสีชอล์คของเดการ์จะเริ่มวาดเส้นโครงร่างของภาพก่อนด้วยสีเข้ม ถัดจากนั้นจะทาทับด้วยสารที่ทำให้สีติดแน่นแล้ววาดทับด้วยสีชอล์คลงไป จะทำติดต่อกันไปจนกว่าจะได้ผลงานที่ปรากฏออกมาตามต้องการในกรณีที่ต้องการให้สีด้านล่าง

ปรากฏให้เห็นบนผิวงานจะลงสีชั้นบนระบายสีซอล์คให้เป็นแถบ ๆ ดังนั้นสีซอล์คที่ระบายในครั้งหลังจะไม่เรียบ แต่ก็เพิ่มความโดดเด่นให้กับผลงานแม้ว่าการระบายด้วยสีซอล์คแต่ละชั้นจะผสมสารที่ทำให้สีติดแน่น แต่ชั้นหลังสุดเดกาซ์จะแต้มด้วยสีซอล์คบริสุทธิ์เสมอ การลงสีแต่ละครั้งจะขีดติดกันไปมาและแต้มแต่งสีทับกันทำให้ผลงานจิตรกรรมสีซอล์คมีความสวยและน่าสนใจยิ่งขึ้น

4. การใช้สีซอล์คผสมกับสีชนิดอื่น เช่น ใช้สีซอล์คระบายทับสีน้ำหรือระบายสีน้ำทับสีซอล์ค เนื่องจากคุณสมบัติของสีซอล์คจะไม่ทำลายผิวหน้าของสีชั้นล่างที่ต้องการระบายและการผสมผสานกันของสีซอล์คกับสีน้ำจะใช้สารละลายประเภทน้ำยางและน้ำผึ้งผสมจะทำให้สีเข้มข้น และดูเป็นธรรมชาติน่าประทับใจ

5. การพ่นไอน้ำและลงฟูกัน หลังจากการลงรายละเอียดด้วยสีซอล์คแล้วการพ่นด้วยไอน้ำเดือดลงไปบนสีซอล์คจะทำให้สีละลายเป็นยางแล้วใช้ฟูกันแต้มแต่งและอาจเลือกพ่นไอน้ำเป็นแห่ง ๆ ไปเพื่อให้ผลงานที่ปรากฏมีความแตกต่างกัน

6. วิธีการใช้และดูแลรักษาสีซอล์ค ก่อนที่จะนำสีซอล์คออกจากกล่องให้เคาะกล่องเพื่อให้ฝุ่นที่หลุดลွ่ยร่วงออกในกรณีที่เกิดสีซอล์คไว้ในที่แออัด เพื่อให้เนื้อสีซอล์คคงสภาพได้นานหากเนื้อสีซอล์คร่วนออกในกรณีที่เก็บสีซอล์คไว้ในที่แออัด เพื่อให้เนื้อสีซอล์คคงสภาพได้นานหากเนื้อสีซอล์คร่วนจะทำให้สีร่วงลงบนชิ้นงานทำให้ภาพเสียหายได้ มีสารช่วยให้สีซอล์คติดแน่นหลายชนิดที่ทำให้สีไม่หลุดร่วงแต่ก็เป็นการทำให้งานสีซอล์คขาดความพิถีพิถันไป และมีนักวาดภาพสีซอล์คหลายคนนิยมปล่อยสีซอล์คขาดความพิถีพิถันไป และมีนักวาดภาพสีซอล์คหลายคนนิยมปล่อยสีซอล์คไว้ตามธรรมชาติ เนื่องจากสารจะช่วยให้การเกาะตัวของสีและจะลดความสดใสของสีลง ดังนั้นสีซอล์คที่ไม่ได้ผสมสารต้องเก็บในช่องภาชนะที่เหมาะสมและเก็บรักษาไว้อย่างระมัดระวังเป็นพิเศษ

กลวิธีวาดเส้นด้วยดินสอสี

ฟังก์ (Funk. 1980 : 81) กล่าวว่า การใช้ความหลากหลายของดินสอชนิดต่าง ๆ สามารถที่จะสร้างสรรค์ให้เกิดความน่าสนใจได้ โดยวิธีต่าง ๆ ดังนี้

1. เส้น เส้นนั้นเกิดจากการเลือกชนิดของดินสอและปริมาณแรงกดปลายของดินสอลงบนระนาบรองรับ

2. น้ำหนัก สามารถสร้างได้โดย การใช้เส้นที่มีลักษณะคล้าย ๆ กันหลาย ๆ เส้นลากตัดสลับให้เกิดเส้นขนานอันต่อเนื่อง หรือใช้วิธีการลากเส้นให้เกิดบริเวณแถบสีอันต่อเนื่องและการเกลี่ยเรียบ

3. ลักษณะผิว การสร้างลักษณะผิวบนผิวหน้าของกระดาษ สามารถสร้างสรรค์แบบแผนอันน่าสนใจได้ โดยการวางเส้นขีด ๆ กันเพื่อให้กลุ่มของเส้นเกิดการผสมผสานในลักษณะที่ตัดกัน

4. การลบออก เป็นการแก้ไขข้อบกพร่อง ผิดพลาด ผู้ใช้สามารถนำมาสร้างสรรค์ให้เกิดบริเวณที่ถูกแสงจ้า และสามารถกำหนดบริเวณมืดทึบของภาพได้ด้วย

สำเร็จ พันธุ์สนธิ (2527 : 94 - 99) กล่าวว่า เส้นพื้นฐานที่นำมาใช้แสดงออกในการเขียนภาพจะประกอบด้วยกลุ่มของเส้นที่มารวมกันเป็นวิธีเขียน (Additive Process) มักจะเรียกรวมๆ กันว่า การเขียนลายเส้น (Strokes Line) ซึ่งมีลักษณะต่างๆ ดังนี้

1. Hook Strokes เป็นการเขียนแบบใช้เส้นสั้นๆ ติดต่อกัน หรือเว้นจังหวะก็ได้เพื่อใช้เขียนแสดงเนื้อที่ (Space)

2. Cross Match Strokes เป็นการเขียนเส้นไขว้กัน เพื่อใช้เน้น (Emphasis) หรือให้น้ำหนักเงา (Shade)

3. Long Strokes เป็นการเขียนเส้นลากยาวๆ เพื่อใช้ในการร่างรูป (Sketch) หรือการให้น้ำหนักแบบเบาๆ

4. Stripple Strokes เป็นการเขียนเส้นแบบขีด จุด (Point . Dot) แสดงน้ำหนักอ่อนที่สุด (Light Tone) หรือใช้กรณีทำให้เป็นผิว (Texture)

5. Free Expression เป็นการใช้เส้นเขียนแบบอิสระ ส่วนมากจะใช้งานจิตรกรรม เป็นการสร้างความรู้สึกเกี่ยวกับการใช้เส้น

6. Contour Line ลักษณะของเส้นที่เกิดจากการเขียนตามความรู้สึกสัมผัส จากการเขียนรอบนอกของแบบ

7. Furiously เป็นลักษณะของเส้นที่แสดงความรู้สึกฉับพลัน

8. Validity Line ลักษณะของการใช้เส้นแน่นอนซึ่งนำไปใช้งานลอกแบบ

9. Gesture Line เส้นที่แสดงออกทางท่าทาง

โกสุ่ม สายใจ (2530 : 75) กล่าวว่า การใช้เส้นดินสอในการ Drawing ของศิลปินแต่ละคนจะแตกต่างกัน จึงขอประมวลไว้เพื่อการศึกษาเปรียบเทียบดังนี้

1. เกลี่ยเรียบด้วยดินสอโดยใช้มือถู

2. เขียนเป็นเส้นเกลี่ยเรียบ

3. เส้นตรงตัด

4. เส้นโค้งและโค้งตัด

5. เส้นวนไปวนมา

6. เส้นผสม

การวาดเส้นด้วยปากกาและฟู่กัน

โกสุม สายใจ (2530 : 84 - 87) กล่าวว่า ปากกาลูกกลิ้งหรือปากกาหมึกแห้งนี้ส่วนมากจะใช้หมึกสีดำ หรือน้ำเงินเขียน แต่ในปัจจุบันศิลปินบางคนนำปากกาลูกกลิ้งหลายๆ สี มาเขียนผสมกัน ถ้าทำให้ดูคล้ายงานจิตรกรรมเหมือนกัน เทคนิคการเขียนก็เหมือนกับดินสอ ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอนำกลวิธีในการวาดเส้นด้วยดินสอ ซึ่งปรากฏอยู่ในหน้า 75 ของโกสุม สายใจ มานำเสนอดังนี้

1. การเขียนเป็นเส้นเกลียวเรียบ
2. เส้นตรงตัด
3. เส้นโค้งและโค้งตัด
4. เส้นวนไปวนมา
5. เส้นผสม

สำหรับการเขียนภาพด้วยแปรงและหมึกนั้น เทคนิคการเขียนมี 2 แบบใหญ่ๆ คือ

1. ใช้หมึกเกลียวเรียบ ลงน้ำหนักตามตาเห็น (Wash)
2. ใช้หมึกลงน้ำหนักเพื่อแสดงความงามของรอยแปรง (Brush Stoke)

บุญทัน เซษฐุราษฎร์ (2537 : 91 - 102) กล่าวถึง วิธีการวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ (Pen & Ink) ไว้ดังนี้

1. การเขียนโดยการร่างภาพเส้นโครงสร้างภายนอกและภายใน เป็นการร่างภาพแบ่งระนาบของแสงเงา สร้างน้ำหนักและเก็บรายละเอียดต่างๆ ของรูปทรงเหมือนการวาดด้วยเส้นดินสอ
2. การเขียนเส้นลื่นไหลอย่างต่อเนื่อง (Contour) คือการลากเส้นเพียงครั้งเดียวให้ไหลไปอย่างต่อเนื่อง จนภาพเขียนเสร็จ หรือรูปทรงหนึ่งเสร็จสมบูรณ์ โดยไม่ต้องยกปากกา

การเขียนภาพด้วยพู่กัน - หมึกดำ แบ่งออกเป็น 2 วิธีใหญ่ๆ ดังนี้

1. วิธีการเขียนด้วยพู่กันชุ่ม (Wet Brush) การเขียนภาพด้วยพู่กัน - หมึกดำ แบบพู่กันชุ่มได้พัฒนามาจากการเขียนภาพในสมัยโบราณ ซึ่งศิลปินในสมัยนั้นนิยมสร้างปริมาตร แสง - เงา บนรูปทรงโดยใช้ความเงาของหมึก ผสมกับการเขียนเส้นรอบนอกรูปทรง โดยดินสอหรือปากกา แต่ในสมัยปัจจุบัน จุดมุ่งหมายสำคัญของการเขียนภาพด้วยพู่กันชุ่มคือ การสร้างแสง - เงา ของปริมาตรวัตถุโดยไม่สนใจเส้นรอบนอก (Out-Line) แต่มุ่งสนใจต่อแสงเงาที่เกิดบนรูปทรงเท่านั้น
2. วิธีการเขียนด้วยพู่กันแห้ง (Dry Brush) วิธีการเขียนด้วยพู่กันแห้ง ได้พัฒนามาจากการเขียนด้วยพู่กันชุ่ม จนมีรูปแบบการแสดงออกเฉพาะตัวในยุคปัจจุบัน จุดเด่นของวิธีการเขียนคือความแห้งกร้านของรอยแปรง และความคมชัดของน้ำหนัก ซึ่งเป็นวิธีการสร้างงานศิลปะการวาดเส้นอีกรูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจ

แคเธอรีน สเลต (Slade. ม.ป.ป. : 110 - 114) กล่าวว่า เทคนิคประการหนึ่งในการสร้าง

ภาพประกอบ ได้แก่ การระบายด้วยสีน้ำ มีขั้นตอนดังนี้

1. การระบายเปียกบนเปียก เป็นการระบายสีที่มีความชุ่มน้ำลงบนกระดาษที่เปียกน้ำ หรือระบายสีหนึ่งลงบนอีกสีหนึ่งขณะที่สียังเปียกอยู่
2. การระบายแบบฟุ้งกันแห้ง เป็นการระบายสีที่มีความชุ่มน้ำน้อยลงบนกระดาษที่ไม่เปียกน้ำ
3. การระบายแบบวิธีผสม เป็นการสร้างงานโดยใช้วิธีการระบายสีหลายวิธีประกอบกัน เช่น การระบายเปียกบนเปียก และแบบฟุ้งกันแห้ง
4. การขีด ขีด เป็นการปรุแต่งผลงานให้มีลักษณะเด่น เช่น การขีดสีที่ระบายไว้ก่อนออกไป เพื่อสร้างบริเวณที่ถูกแสงสว่าง
5. การแตะ เป็นการปรุแต่งผลงานอีกวิธีหนึ่ง เพื่อสร้างลักษณะพื้นผิวให้แตกต่างออกไป เช่น การใช้ฟองน้ำจุ่มสีแตะลงบนกระดาษ

อารี สุทธิพันธุ์ (ศิลปนิพนธ์. 2535. : 271 - 237) กล่าวว่า ในการสร้างสรรค์สื่อประสม หากการสร้างสรรค์นั้นเป็นการผสมผสานของวัสดุบนระนาบรองรับ 2 มิติ เรียกว่า ภาพปะติด แต่ถ้าเป็นการผสมผสานกันด้วยวัสดุสามมิติและก่อให้เกิดเป็นลักษณะรูปแบบสามมิติขึ้น เรียกว่า สื่อประสม

วิรุณ ตั้งเจริญ (สุกชัย สิงห์ยะบุศย์. 2534 : 25 ; อ้างอิงมาจาก วิรุณ ตั้งเจริญ. 2534. สัมภาษณ์) กล่าวว่า สื่อผสม (Mixed Media) เป็นปรากฏการณ์ทางศิลปะที่เกิดจากการผสมผสานกันอย่างมีเป้าหมายของสื่อทางศิลปกรรมที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. สื่อทางทัศนศิลป์ คือ ผ้าใบ กระดาษ สี วัสดุจริง ฯลฯ
2. สื่อทางวรรณกรรม คือ ภาษา ตัวอักษร
3. สื่อทางดนตรี คือ เสียง

ดังนั้น สื่อผสมจึงเป็นผลงานศิลปะที่รวมความถึงปรากฏการณ์ทางศิลปะทั้งกรณีเกิดจากการรวมกันของสื่อศิลปะสาขาเดียวกัน และกรณีการรวมกันของสื่อศิลปะต่างสาขา

อารี สุทธิพันธุ์ (ศิลปนิพนธ์. 2535 : 90 -93) กล่าวว่า การพิมพ์มีกระบวนการแตกต่างกันแยกออกได้เป็น 4 แบบ คือ แบบนูน (Relief) แบบร่องลึก (Intaglio) แบบพื้นราบ (Planographic) และแบบฉลุ (Stencil)

1. แบบนูน (Relief) ภาพพิมพ์ที่เกิดจากกระบวนการนี้เป็นผลมาจากผิวหน้าของแม่พิมพ์ หลังจากที่ย่างออกแบบแกะแม่พิมพ์ส่วนที่ไม่ต้องการออกแล้ว เช่น ภาพพิมพ์แกะไม้ ภาพพิมพ์โลหะ ฯลฯ

2. แบบร่องลึก (Intaglio) ภาพพิมพ์ที่เกิดจากกระบวนการนี้เป็นผลมาจากสีที่อยู่ในส่วนลึกของผิวแม่พิมพ์หลังจากที่ช่างใช้น้ำกรดกัดแม่พิมพ์นั้นตามแบบที่ต้องการ เช่น ภาพพิมพ์เอตซิง ภาพพิมพ์ทรายพอยท์ ฯลฯ

3. แบบพื้นราบ (Planographic) ภาพพิมพ์ที่เกิดจากกระบวนการนี้มีหลักการที่ว่าน้ำและน้ำมันไม่ผสมกัน เมื่อเรานำเอาน้ำและน้ำมันไปออกแบบบนหินที่มีผิวเนื้อละเอียด ตามลักษณะที่ได้ออกแบบไว้ เช่น ภาพพิมพ์หิน

4. แบบฉลุ (Stencil) เป็นผลมาจากแม่พิมพ์ที่เป็นรู ให้สีลอดผ่านรอยปรุหรือโปร่ง ภาพพิมพ์ที่เกิดจากกระบวนการแบบนี้มีลักษณะเหมือนกับแม่พิมพ์หรือการออกแบบ ซึ่งต่างจากกระบวนการพิมพ์อื่นๆ ที่จะได้ภาพพิมพ์แบบกลับซ้ายเป็นขวากับต้นแบบแม่พิมพ์ เช่น ภาพพิมพ์ตะแกรงไหม

อัศนีย์ ชูอรุณ (ความรู้เกี่ยวกับศิลปะภาพพิมพ์. 2532 : 83 - 88) กล่าวว่า ภาพพิมพ์เทคนิคพิเศษแบ่งออกได้หลายชนิด ได้แก่ ภาพพิมพ์แผ่นเดียว ภาพพิมพ์เทคนิคกระจกถ่าย ฯลฯ

กล่าวโดยสรุป ด้านกลวิธีภาพประกอบเรื่องในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
2. การวาดเส้นด้วยดินสอถ่าน
3. การวาดเส้นด้วยดินสอสี
4. การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
5. การระบายสีน้ำ
6. การระบายสีทึบแสง
7. เทคนิคประเภทอื่นๆ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ผลงานภาพประกอบเรื่องในนิตยสารสตรี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2489 จนถึง พ.ศ. 2539 ในด้านรูปแบบและกลวิธี โดยนำเสนอการวิจัยแบบพรรณาวิเคราะห์ (Descriptive Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผลงานภาพประกอบเรื่องสั้นและนวนิยายในนิตยสารสตรี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2489 จนถึง พ.ศ. 2539 จำนวน 56 ชื่อนิตยสาร

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผลงานภาพประกอบเรื่องสั้นและนวนิยายในนิตยสารสตรี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2489 จนถึง พ.ศ. 2539 จากนิตยสารสตรี จำนวน 20 ชื่อนิตยสารที่ปรากฏต่อสาธารณชนอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 10 ปีขึ้นไป กำหนดภาพประกอบได้ 335 ภาพ โดยการสุ่มอย่างง่าย (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2535 : 91)

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวกับวิวัฒนาการภาพประกอบเรื่องในนิตยสารสตรี
2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับรูปแบบและกลวิธีการสร้างภาพประกอบเรื่อง
3. นำแนวคิดจากเอกสารต่าง ๆ มาสรุปและสร้างเกณฑ์ในการวิเคราะห์
4. รวบรวมผลงานภาพประกอบเรื่องในนิตยสารสตรี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2489 จนถึง พ.ศ. 2539
5. นำผลการวิเคราะห์การสร้างภาพประกอบเรื่องในนิตยสารสตรี มาคำนวณหาค่าร้อยละ โดยเสนอในรูปตาราง เพื่อนำไปแปลผลต่อไป

เครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ เกณฑ์การวิเคราะห์ผลงานภาพประกอบเรื่องในนิยายสารคดี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2489 จนถึง พ.ศ. 2539 ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างเกณฑ์ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบและกลวิธีการสร้างภาพประกอบเรื่องในนิยายสารคดี สรุปเป็นเกณฑ์การวิเคราะห์
2. สร้างเกณฑ์การวิเคราะห์ผลงานภาพประกอบเรื่องในนิยายสารคดี โดยแบ่งออกเป็น 2 เกณฑ์ ดังนี้

เกณฑ์ที่ 1 เกณฑ์การวิเคราะห์รูปแบบผลงานภาพประกอบเรื่อง ซึ่งผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

- 1.1 รูปแบบเหมือนจริง
- 1.2 รูปแบบกึ่งนามธรรม
- 1.3 รูปแบบแนวประเพณี
- 1.4 รูปแบบการ์ตูน
- 1.5 รูปแบบสัญลักษณ์
- 1.6 รูปแบบรูปทรงเรขาคณิต
- 1.7 รูปแบบนามธรรม

เกณฑ์ที่ 2 เกณฑ์การวิเคราะห์กลวิธีผลงานภาพประกอบเรื่อง ซึ่งผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
2. การวาดเส้นด้วยดินสอถ่าน
3. การวาดเส้นด้วยดินสอสี
4. การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
5. การระบายสีน้ำ
6. การระบายสีทึบแสง
7. เทคนิคประเภทอื่นๆ

วิธีกระทำกับข้อมูล

1. นำผลงานแต่ละชิ้นมาเทียบเกณฑ์ที่สร้างขึ้น จัดเข้าหมวดหมู่ให้ตรงกับเกณฑ์อธิบายผลงาน ตามเกณฑ์แต่ละเกณฑ์ประกอบภาพ ซึ่งประกอบด้วยเกณฑ์วิเคราะห์รูปแบบและกลวิธีสร้างภาพประกอบเรื่อง
2. นำผลการศึกษาเพื่อจัดระบบหมวดหมู่ผลงานภาพประกอบเรื่องในนิยายสารคดี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2489 - พ.ศ. 2539 จำนวน 335 ภาพ มาคำนวณหาค่าร้อยละ นำเสนอในรูปตาราง เพื่อนำไปแปลผลต่อไป

ผลการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลแต่ละเกณฑ์การวิเคราะห์มาเปรียบเทียบกัน เพื่อหาค่าร้อยละในการสร้างภาพประกอบเรื่องในนิตยสารสตรี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2489 จนถึง พ.ศ. 2539 ออกมาในรูปตาราง

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์รูปแบบภาพประกอบเรื่อง

เกณฑ์การวิเคราะห์รูปแบบ	จำนวน	ร้อยละ
1. รูปแบบเหมือนจริง	98	29.25
2. รูปแบบกึ่งนามธรรม	12	3.58
3. รูปแบบแนวประเพณี	1	0.30
4. รูปแบบการ์ตูน	141	42.09
5. รูปแบบสัญลักษณ์	81	24.18
6. รูปแบบรูปทรงเรขาคณิต	1	0.30
7. รูปแบบนามธรรม	1	0.30
รวม	335	100

จากตาราง 1 แสดงว่า ผลงานภาพประกอบเรื่องในนิตยสารสตรีได้เสนอรูปแบบการ์ตูนมากที่สุด ร้อยละ 42.09 รองลงมาตามลำดับ คือ รูปแบบเหมือนจริง ร้อยละ 29.25 รูปแบบสัญลักษณ์ ร้อยละ 24.18 รูปแบบกึ่งนามธรรม ร้อยละ 3.58 รูปแบบแนวประเพณี ร้อยละ 0.30 รูปแบบรูปทรงเรขาคณิต ร้อยละ 0.30 และรูปแบบนามธรรม ร้อยละ 0.30

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์กลวิธีสร้างภาพประกอบเรื่อง

เกณฑ์การวิเคราะห์กลวิธี	จำนวน	ร้อยละ
1. การวาดเส้นด้วยดินสอดำ	85	25.37
2. การวาดเส้นด้วยดินสอถ่าน	1	0.29
3. การวาดเส้นด้วยดินสอสี	9	2.69
4. การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ	81	24.18
5. การระบายสีน้ำ	56	16.72
6. การระบายสีทึบแสง	41	12.24
7. เทคนิคประเภทอื่นๆ	62	18.51
รวม	335	100

จากตาราง 2 แสดงว่า ผลงานภาพประกอบเรื่องในนิตยสารสตรีได้เสนอกลวิธีวาดเส้นด้วยดินสอดำ ร้อยละ 25.37 รองลงมาตามลำดับ คือ กลวิธีวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ ร้อยละ 24.18 เทคนิคประเภทอื่นๆ ร้อยละ 18.51 กลวิธีระบายสีน้ำ ร้อยละ 16.72 กลวิธีระบายสีทึบแสง ร้อยละ 12.24 กลวิธีวาดเส้นด้วยดินสอสี ร้อยละ 2.69 และ กลวิธีวาดเส้นด้วยดินสอถ่าน ร้อยละ 0.29

บทที่ 4

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลจากการรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ผลงานภาพประกอบเรื่องในนิตยสารสตรีในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2489 จนถึง พ.ศ. 2539 สรุปผลได้ดังนี้

1. รูปแบบผลงานภาพประกอบเรื่องในนิตยสารสตรี

จากการศึกษารูปแบบผลงานภาพประกอบเรื่องในนิตยสารสตรีแบ่งออกเป็น 7 รูปแบบ ซึ่งประกอบด้วย

1.1 รูปแบบการ์ตูน รวมผลงานภาพประกอบได้มากที่สุด 141 ภาพ คิดเป็นร้อยละ 42.09 ผลงานของ จักรพันธ์ พิศาล แพ้ท นนทิชัย เนาวรัตน์ ชาญณรงค์ มงคล พนม นุกูล นพรัตน์ สุรินทร์ วิโรจน์ เติริยม เกษมสันต์ เกริกบุระ เจษฎา ประพิศพงศ์ กนกวรรณ ธนัญชัย วรวัฒน์ ปิ่นเพชริน นิमित วารินทร์ เฉลิมวุฒิ ชอบ จำเนียร อมร ไพรัช สุดจิตร กนก อาทิตย์ สุนทร อัจฉราภา โบว์ก้า ปรีชา ชาญยุทธ มานะ เป็นต้น

1.2 รูปแบบเหมือนจริง รวมผลงานภาพประกอบรองลงมา 98 ภาพ คิดเป็นร้อยละ 29.25 ผลงานของ ชาญณรงค์ นนทิชัย จักรพันธ์ สุรินทร์ นุกูล เนาวรัตน์ พนม มงคล นพรัตน์ เกริกบุระ วรวัฒน์ ภาคภูมิ วารินทร์ ประศาสตร์ ชอบ ฤทธิ์ สุชาติ อุทิศ ปัญญา สุจิตรา เป็นต้น

1.3 รูปแบบสัญลักษณ์ รวมผลงานภาพประกอบได้ 81 ภาพ คิดเป็นร้อยละ 24.18 ผลงานของ นนทิชัย ปาน มงคล นุกูล เกษมสันต์ ประพิศพงศ์ จิตต์สิงห์ นที สาวสยาม กันจณา วิทยา วีระพันธุ์ สิริพัฒน์ วรวัฒน์ กงพัฒน์ เฟื่องกี วิโรจน์ จิตธนา ศักดิ์วุฒิ สุวัฒน์ พิชิต วิฑูรย์ เอี่ยม เป็นต้น

1.4 รูปแบบกึ่งนามธรรม รวมผลงานภาพประกอบได้ 12 ภาพ คิดเป็นร้อยละ 3.58 ผลงานของ นพดล นที อีรนุช อรรถสิทธิ์ ปิทรพร จักรกฤษณ์ ธนัญชัย สรีรา เป็นต้น

1.5 รูปแบบแนวประเพณี รวมผลงานภาพประกอบได้ 1 ภาพ คิดเป็นร้อยละ 0.30 ผลงานของ ม.ล.จิราธร จิระประวัติ

1.6 รูปแบบรูปทรงเรขาคณิต รวมผลงานภาพประกอบได้ 1 ภาพ คิดเป็นร้อยละ 0.30 ผลงานของดี๊ะ

1.7 รูปแบบนามธรรม รวมผลงานภาพประกอบได้ 1 ภาพ คิดเป็นร้อยละ 0.30 ผลงานของ GYA

2. กลวิธีสร้างภาพประกอบเรื่องในนิยายสารคดี

จากการศึกษาการวิธีสร้างภาพประกอบเรื่องในนิยายสารคดี แบ่งออกเป็น 7 กลวิธี ซึ่งประกอบด้วย

2.1 การวาดเส้นด้วยดินสอดำ รวมผลงานภาพประกอบได้มากที่สุด 85 ภาพ คิดเป็นร้อยละ 25.37 ผลงานของ นกุล จักรพันธุ์ นนทิชัย สุจิตรา ศรณยา จุไรรัตน์ เกษมสันต์ เนาวรัตน์ วรวัฒน์ ภาคภูมิ เจริญ RUK แพทย์ ศรรัตน์ วิโรจน์ ชัยพฤกษ์ เป็นต้น

2.2 การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ รวมผลงานภาพประกอบรองลงมา 81 ภาพ คิดเป็นร้อยละ 24.18 ผลงานของ เฉลิมวุฒิ ชอบ ชะบา จำเนียร เพชริน อมร ปิ่น อัจฉราภา มงคล โบว์ก้า นิमित นม. ชาญณรงค์ พนม สุภี ทวี นกุล สวรรค์ ไพรัช สุดจิตร นพรัตน์ เป็นต้น

2.3 เทคนิคประเภทอื่นๆ รวมผลงานภาพประกอบได้ 62 ภาพ คิดเป็นร้อยละ 18.15 ผลงานของ จำนง พนม นกุล ชาญณรงค์ ปัญญา วรวัฒน์ นพดล ธนุชัย ฉลองศักดิ์ กนก สุนทร เกษมสันต์ เกริกบุระ กนกวรรณ ชาญยุทธ จิตธนา นคร นนทิชัย เป็นต้น

2.4 การระบายสีน้ำ รวมผลงานภาพประกอบได้ 56 ภาพ คิดเป็นร้อยละ 16.27 ผลงานของ ประศาสตร์ ชอบ วารินทร์ จำนง นพรัตน์ โลจนา มงคล นิमित นิรมิต ฉลองศักดิ์ มนต์ นกุล ฤทธิ์ สุชาติ อุทิศ สุรินทร์ ยุทธชัย เกริกบุระ พนม พิศาล เป็นต้น

2.5 การระบายสีทึบแสง รวมผลงานภาพประกอบได้ 41 ภาพ คิดเป็นร้อยละ 12.24 ผลงานของ สุชาติ ธีนุช นพดล นที อรรถสิทธิ์ ปิทธิรส จักรกฤษณ์ ศรีรา นกุล ศักดิ์วุฒิ นนทิชัย เกษภา ประพิศพงศ์ พร ปรีชา วรวัฒน์ จิตธนา เป็นต้น

2.6 การวาดเส้นด้วยดินสอสี รวมผลงานภาพประกอบได้ 9 ภาพ คิดเป็นร้อยละ 2.69 ผลงานของ ชาญณรงค์ นนทิชัย เนาวรัตน์ ม.ล.จิราธร ด.ญ.พัชรา วีรพันธุ์

2.7 การวาดเส้นด้วยดินสอถ่าน รวมผลงานภาพประกอบได้ 1 ภาพ คิดเป็นร้อยละ 0.29 ผลงานของ มานะ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการวิเคราะห์ผลงานภาพประกอบเรื่องในนิตยสารสตรี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2489 จนถึง พ.ศ. 2539 ผู้วิจัยพบว่า ยังมีข้อที่น่านศึกษา และปัญหาอุปสรรค ดังนี้

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาลักษณะทั่วไปตามแนวกว้าง ควรนำภาพประกอบเรื่องในแต่ละยุคมาศึกษาอย่างจริงจัง เพื่อประโยชน์ในการศึกษาต่อไป
2. ควรมีการวิเคราะห์ผลงานภาพประกอบเรื่องของผู้วาดภาพประกอบต่างประเทศ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการวิเคราะห์ผลงานภาพประกอบในแง่ของการได้รับอิทธิพลจากผู้วาดภาพประกอบของตะวันตก ที่ส่งผลกระทบต่อการสร้างภาพประกอบเรื่องในนิตยสารสตรีในประเทศไทย อย่างละเอียด
2. ควรมีการวิเคราะห์ผลงานภาพประกอบเรื่องของผู้วาดภาพประกอบเรื่องที่สร้างสรรค์งานอย่างต่อเนื่อง และเป็นผู้นำด้านภาพประกอบเรื่องอย่างเด่นชัดอย่างละเอียด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กัญญา เจริญศุภกุล. ความเป็นไปได้ในการทำภาพพิมพ์หินในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, 2534.
- กำธร สติรกุล. หนังสือและการพิมพ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2515.
- เกศศิริ. (นามแฝง) “นที อุตฤทธิ์ สื่อสีสันในเนื่องงานวรรณกรรม”, ญาติ. November, 1995.
- เกษตรและสหกรณ์, กระทรวง. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับการพัฒนาการเกษตรไทย. กรุงเทพฯ : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2539.
- เกริกบุระ ยมนาค. “ภาพประกอบ,” คนโฆษณา. 3 (11) : 29 ; มกราคม 2530.
- โกสุม สายใจ. วาดเส้น. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2530.
- _____. การออกแบบนิเทศศิลป์ 3. กรุงเทพฯ : ภาควิชาศิลปะ คณะวิขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2537.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหาราช กับ การศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สยามรัฐ, 2530.
- ชัยณรงค์ เจริญพาณิชย์กุล. “ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับจิตรกรรม”, ในเอกสารคำสอนวิชาจิตรกรรมสำหรับครู. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ม.ป.ป.
- ดรุณี หิรัญรักษ์. นิตยสาร. ภาควิชาการหนังสือพิมพ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- ดลหทัย. (นามแฝง) “เหม เวชกร เอกศิลปินในงานภาพประกอบไทย,” บ้านและสวน. 20 (239) : 220 -227 ; กรกฎาคม 2539.
- ธวัช ตราชู. การเปรียบเทียบผลวิเคราะห์งานออกแบบกราฟิกในตำราศิลปะระหว่างอาจารย์และนักศึกษา ภาควิชาศิลปะ สหวิทยาลัยอัสานใต้. วิทยานิพนธ์ คม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- ธีรยุทธ บุญมี. ส่วนหนึ่งของความทรงจำ 20 ปี 14 ตุลา แลไปข้างหน้า. กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2537.
- บุญทัน เชษฐสุราษฎร์. Drawing. ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2537.
- ปิยะพันธ์ วิจิตรกุล. “ภาพประกอบชั้นครู ของเหม เวชกร,” กิมรี่. 13 (11) : 106 - 110 ; November, 1996.

๑๕๙ ๒ ปี
๑๒๗
๒๑๑ ๒ ๑๘๘๖๖๖
1๕๐ ๒ ๑๕๐

- ปยุต เงากระจ่าง. การเขียนภาพประกอบเรื่อง. ภาควิชาออกแบบศิลปประยุกต์ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา, 2529.
- ประยูร จรรย์วงศ์. เอกสารประกอบการสัมมนาของหนังสือสำหรับเด็ก. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2516.
- ประเสริฐ ศีลรัตน์. จิตรกรรม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2528.
- ปราโมทย์ กิจจางค์พันธุ์. ศิลปะในการทำต้นแบบพิมพ์หนังสือ : เน้นศึกษาการทำต้นแบบพิมพ์นิตยสารและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพิมพ์นิตยสาร. วิทยานิพนธ์ ศศ.บ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.
- ปริญญโท Vocabulary Root. Prefix. Suffix. กรุงเทพฯ : ม.ป.ป.
- ไพบรณีย์โทรเลข, กรม. พระอัจฉริยภาพ ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้านสื่อสาร. กรุงเทพฯ : Vigoom Center, 2530.
- พจนานถ พุทธิพงศ์ และ คณะ. Dictionary of Idioms and Phrases. กรุงเทพฯ : สารสาร, ม.ป.ป.
- พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง. “ศิลปภาพประกอบเรื่อง ; อดีตจนถึงปัจจุบัน”, ศิลปกรรม. 1 (1) : 49 - 54 ; 2529.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์. สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.
- ภิญญาพร นิตยะประภา. การผลิตหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2534.
- มานพ ถนอมศรี. ผู้ให้สัมภาษณ์ วสันต์ เกรียงโกมล เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บริษัท MAC จำกัด ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2540.
- _____. ผู้ให้สัมภาษณ์ วสันต์ เกรียงโกมล เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บริษัท MAC จำกัด ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2540.
- มิวเรียล ลาร์สัน จากูมาระ และนรัชย์ จากูมาระ. Useful English and American Idioms and Slang. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ, 2536
- Modern English - Thai Dictionary. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2538.
- ยุพิน เตชะมณี. “ภาพประกอบเพิ่มความเข้าใจเนื้อเรื่องได้จริงหรือ,” บรรณารักษ์ศาสตร์ มข. 8 (3) : 2 ; สิงหาคม 2533.
- ระวีวรรณ ประกอบผล. นิตยสารไทย. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.
- ลาวัณย์ โชตามระ. อุบัติการณ์หนังสือพิมพ์. กรุงเทพฯ : ม.ป.ป.

วันชัย ศิริชนะ. “ออฟเซทคืออะไร,” การถ่ายภาพและการพิมพ์. กรุงเทพฯ :

1 กันยายน - ตุลาคม 2534.

วันชัย ศิริชนะและคณะ. เอกสารการสอนรายวิชาการพิมพ์ทั่วไป. สาขาวิชาศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2530.

วณิ ถาปนวงศ์สานติ. คู่มือการทำบทนิพนธ์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2534.

วชิรญา บัวศรี. คู่มือการเขียนบทนิพนธ์. กรุงเทพฯ : ไคเดีย สแควร์, 2534.

วิโชค มุกดามณี. การเขียนภาพและการจัดรูปเล่มหนังสือสำหรับเด็ก. เอกสารประกอบการสัมมนา

ปฏิบัติการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก. วันที่ 18 - 28 พฤษภาคม, มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.

วินัย ศิริเสวีวรรณ. “พบ ทวี นันทขว้าง นาที่ที่วางพู่กัน,” ถนนหนังสือ. 4 (1) : 39 - 41 :

พฤษภาคม 2530.

วรพงศ์ วรรณดิอุดมพงศ์. บทความรู้ทางการออกแบบพาณิชย์ศิลป์ ออกแบบกราฟิก. กรุงเทพฯ :

ศิลปาบรรณาคาร, 2535.

วิริยะ สิริสิงห. การสร้างสรรค์วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2537.

วิรุณ ตั้งเจริญ. การออกแบบ. กรุงเทพฯ : วิมวอลาร์ท, 2526.

_____. Design 4. กรุงเทพฯ : บางกอกสาส์น, 2534.

วัลลภ สวัสดิวัลลภ. หนังสือและการพิมพ์. ลพบุรี : วิทยาลัยครูเทพสตรี, 2527.

ศิริพงศ์ พยอมแย้ม. เทคนิคกราฟิก. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2527.

_____. การพิมพ์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2530.

ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์. ทัศนศิลป์เพื่อชีวิตในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2537

ศิลปากร, กรม. วารสารและหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย ซึ่งตีพิมพ์ระหว่าง พ.ศ. 2478 - 2514

บรรณานุกรม. กรุงเทพฯ : หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร, 2515.

ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย. หนังสือเผยแพร่วัฒนธรรมเนื่องในโอกาสเปิดศูนย์วัฒนธรรม

แห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ : วิคตอรีเพาเวอร์พ้อยท์, 2531.

สมพร จารุณัฏ. คู่มือการเขียนเรื่องบันเทิงคดีและสารคดีสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ :

ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ, 2539

สินีนารถ เลิศไพโรจน์. เอกสารประกอบการบรรยาย งานกราฟิกเพื่อการออกแบบการสื่อสาร.

วันที่ 22 - 26 เมษายน, ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.

สำเร็จ พันธสนธิ. “เส้น,” ศิลป์ 3 Future ฉบับศิลปหัตถกรรม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์ :

3 พฤษภาคม - กรกฎาคม 2527.

สุเทพ บรรลือสินธุ์. การเขียนภาพและการจัดรูปเล่มหนังสือสำหรับเด็ก. การประชุม

ปฏิบัติการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 18 - 28

พฤษภาคม 2523.

สุพรรณิ วราทร. ประวัติการประพันธ์นวนิยายไทย. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2519

สุเมธ ดันติเวชกุล. หนังสือ อนุสรณ์ 50 ปี แห่งการครองราช-ภูมิพลมหาราช. กรุงเทพฯ :

ชุดิมาการพิมพ์, ม.ป.ป.

สุจิตต์นิทรศการจิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 21. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง, 2540.

อัศนีย์ ชูอรุณ. ความรู้เกี่ยวกับศิลปะภาพพิมพ์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2532.

อารี สุทธิพันธุ์. ศิลปะนิยม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2535.

อำไพ จันทรจิระ. วิวัฒนาการการพิมพ์หนังสือในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : วรณศิลป์, 2516.

เอนก นาวิกมูล. โฆษณาไทยสมัยแรก. กรุงเทพฯ : แสงแดด, 2535.

_____. โฆษณาคลาสสิก. กรุงเทพฯ : โนวา, 2538.

_____. ผู้ให้สัมภาษณ์ วสันต์ เกรียงโกมล เป็นผู้สัมภาษณ์ที่ ศูนย์สังกัดศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ สาขาผ่านฟ้า เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2539.

Crowther, Jonathan. Oxford Advanced Learner's Dictionary. New York :

Fifth Edition, Oxford University Press, 1995.

Dalley, Terence. The Complete Guide To Illustration and Design Technique and Materials. London : Phaidon Press, 1980.

Funk, Victoria. Step by Step Artist's Technique. London : Phaidon press, 1980.

Hayes, Colin. The Complete Guide to Painting and Drawing Techniques and Materials. London : Phaidon Press, 1978.

Huck, Charlotte S. Children's Literature in the element school. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1979

James, Craig & Bruce Barton. Thirty Centuries of Graphic Design. New York : Watson - Guptill, 1987.

Jennings, Simon. Professional Illustration and Design. London : Quarto, 1987.

Philip B, Meggs. A History of Graphic Design. New York : Vannostrand Reinhold, 1983.

Ross, Robert. Illustration Today. Pennesylvania : International Text Books, 1963.

Schwarcz, Joseph H. Ways of The Illustration. Chicaco : American Library Association, 1982.

Slade, Catharine. The Encyclopedia of Illustration Techniques. China : Leefung - Asco, n.p.

Thomas, Denis. Dictionry of Fine Arts. London : Hamlyn, 1981.

Wittich, Walter A. and Schuller, Charles F. Audio - Visual Materials. New York : Third Edition, Harper & Brather, 1968.

ภาคผนวก

ภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 9

ภาพประกอบ 10

ภาพประกอบ 11

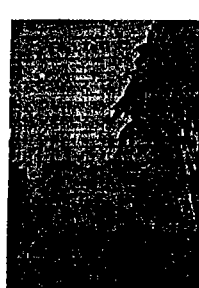
ภาพประกอบ 12

ภาพประกอบ 13

ภาพประกอบ 14

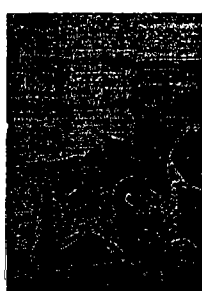
ภาพประกอบ 15

ภาพประกอบ 16

ภาพประกอบ 17

ภาพประกอบ 18

ภาพประกอบ 19

ภาพประกอบ 20

ภาพประกอบ 21

ภาพประกอบ 22

ภาพประกอบ 23

ภาพประกอบ 24

ภาพประกอบ 25

ภาพประกอบ 26

ภาพประกอบ 27

ภาพประกอบ 28

ภาพประกอบ 29

ภาพประกอบ 30

ภาพประกอบ 31

ภาพประกอบ 32

ภาพประกอบ 33

ภาพประกอบ 34

ภาพประกอบ 35

ภาพประกอบ 36

ภาพประกอบ 37

ภาพประกอบ 38

ภาพประกอบ 39

ภาพประกอบ 40

ภาพประกอบ 41

ภาพประกอบ 42

ภาพประกอบ 43

ภาพประกอบ 44

ภาพประกอบ 45

ภาพประกอบ 46

ภาพประกอบ 47

ภาพประกอบ 48

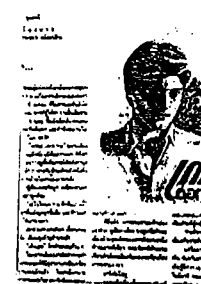
ภาพประกอบ 49

ภาพประกอบ 50

ภาพประกอบ 51

ภาพประกอบ 52

ภาพประกอบ 53

ภาพประกอบ 54

ภาพประกอบ 55

ภาพประกอบ 56

ภาพประกอบ 57

ภาพประกอบ 58

ภาพประกอบ 59

ภาพประกอบ 60

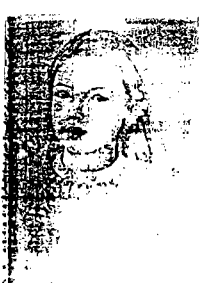
ภาพประกอบ 61

ภาพประกอบ 62

ภาพประกอบ 63

ภาพประกอบ 64

ภาพประกอบ 65

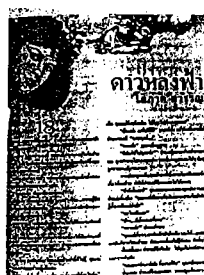
ภาพประกอบ 66

ภาพประกอบ 67

ภาพประกอบ 68

ภาพประกอบ 69

ภาพประกอบ 70

ภาพประกอบ 71

ภาพประกอบ 72

ภาพประกอบ 73

ภาพประกอบ 74

ภาพประกอบ 75

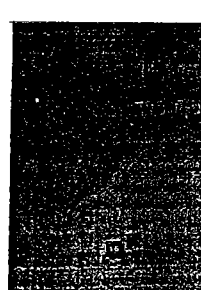
ภาพประกอบ 76

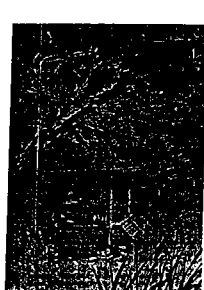
ภาพประกอบ 77

ภาพประกอบ 78

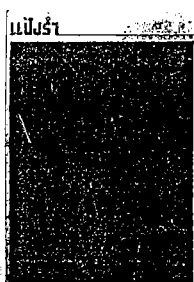
ภาพประกอบ 79

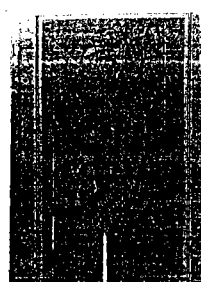
ภาพประกอบ 80

ภาพประกอบ 81

ภาพประกอบ 82

ภาพประกอบ 83

ภาพประกอบ 84

ภาพประกอบ 85

ภาพประกอบ 86

ภาพประกอบ 87

ภาพประกอบ 88

ภาพประกอบ 89

ภาพประกอบ 90

ภาพประกอบ 91

ภาพประกอบ 92

ภาพประกอบ 93

ภาพประกอบ 94

ภาพประกอบ 95

ภาพประกอบ 96

ภาพประกอบ 97

ภาพประกอบ 98

ภาพประกอบ 99

ภาพประกอบ 100

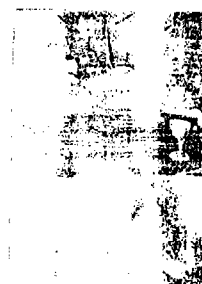
ภาพประกอบ 101

ภาพประกอบ 102

ภาพประกอบ 103

ภาพประกอบ 104

ภาพประกอบ 105

ภาพประกอบ 106

ภาพประกอบ 107

ภาพประกอบ 108

ภาพประกอบ 109

ภาพประกอบ 110

ภาพประกอบ 111

ภาพประกอบ 112

ภาพประกอบ 113

ภาพประกอบ 114

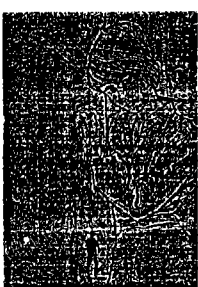
ภาพประกอบ 115

ภาพประกอบ 116

ภาพประกอบ 117

ภาพประกอบ 118

ภาพประกอบ 119

ภาพประกอบ 120

ภาพประกอบ 121

ภาพประกอบ 122

ภาพประกอบ 123

ภาพประกอบ 124

ภาพประกอบ 125

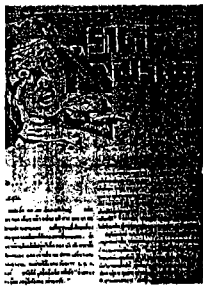
ภาพประกอบ 126

ภาพประกอบ 127

ภาพประกอบ 128

ภาพประกอบ 129

ภาพประกอบ 130

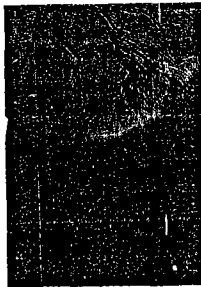
ภาพประกอบ 131

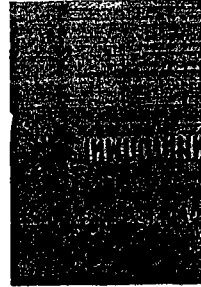
ภาพประกอบ 132

ภาพประกอบ 133

ภาพประกอบ 134

ภาพประกอบ 135

ภาพประกอบ 136

ภาพประกอบ 137

ภาพประกอบ 138

ภาพประกอบ 139

ภาพประกอบ 140

ภาพประกอบ 141

ภาพประกอบ 142

ภาพประกอบ 143

ภาพประกอบ 144

ภาพประกอบ 145

ภาพประกอบ 146

ภาพประกอบ 147

ภาพประกอบ 148

ภาพประกอบ 149

ภาพประกอบ 150

ภาพประกอบ 151

ภาพประกอบ 152

ภาพประกอบ 153

ภาพประกอบ 154

ภาพประกอบ 155

ภาพประกอบ 156

ภาพประกอบ 157

ภาพประกอบ 158

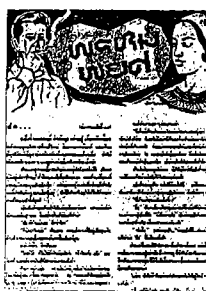
ภาพประกอบ 159

ภาพประกอบ 160

ภาพประกอบ 161

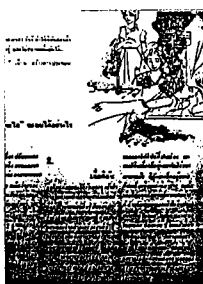
ภาพประกอบ 162

ภาพประกอบ 163

ภาพประกอบ 164

ภาพประกอบ 165

ภาพประกอบ 166

ภาพประกอบ 167

ภาพประกอบ 168

ภาพประกอบ 169

ภาพประกอบ 170

ภาพประกอบ 171

ภาพประกอบ 172

ภาพประกอบ 173

ภาพประกอบ 174

ภาพประกอบ 175

ภาพประกอบ 176

ภาพประกอบ 177

ภาพประกอบ 178

ภาพประกอบ 179

ภาพประกอบ 180

ภาพประกอบ 181

ภาพประกอบ 182

ภาพประกอบ 183

ภาพประกอบ 184

ภาพประกอบ 185

ภาพประกอบ 186

ภาพประกอบ 187

ภาพประกอบ 188

ภาพประกอบ 189

ภาพประกอบ 190

ภาพประกอบ 191

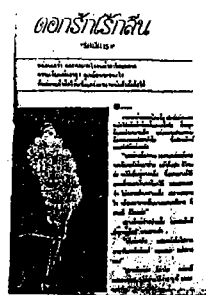
ภาพประกอบ 192

ภาพประกอบ 193

ภาพประกอบ 194

ภาพประกอบ 195

ภาพประกอบ 196

ภาพประกอบ 197

ภาพประกอบ 198

ภาพประกอบ 199

ภาพประกอบ 200

ภาพประกอบ 201

ภาพประกอบ 202

ภาพประกอบ 203

ภาพประกอบ 204

ภาพประกอบ 205

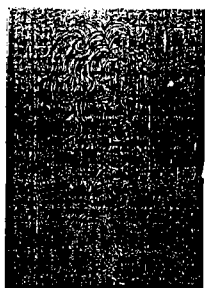
ภาพประกอบ 206

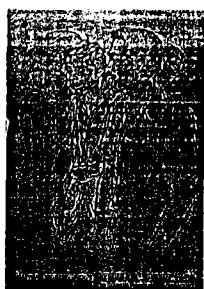
ภาพประกอบ 207

ภาพประกอบ 208

ภาพประกอบ 209

ภาพประกอบ 210

ภาพประกอบ 211

ภาพประกอบ 212

ภาพประกอบ 213

ภาพประกอบ 214

ภาพประกอบ 215

ภาพประกอบ 216

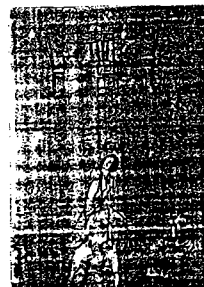
ภาพประกอบ 217

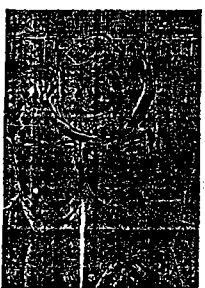
ภาพประกอบ 218

ภาพประกอบ 219

ภาพประกอบ 220

ภาพประกอบ 221

ภาพประกอบ 222

ภาพประกอบ 223

ภาพประกอบ 224

ภาพประกอบ 225

ภาพประกอบ 226

ภาพประกอบ 227

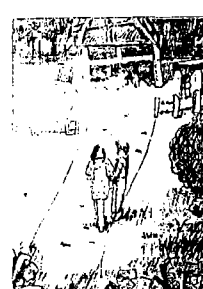
ภาพประกอบ 228

ภาพประกอบ 229

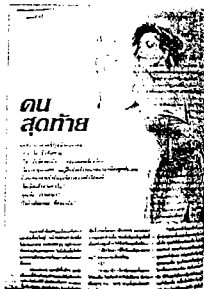
ภาพประกอบ 230

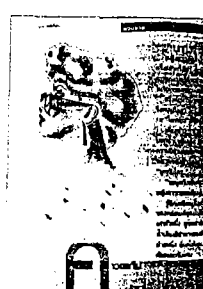
ภาพประกอบ 231

ภาพประกอบ 232

ภาพประกอบ 233

ภาพประกอบ 234

ภาพประกอบ 235

ภาพประกอบ 236

ภาพประกอบ 237

ภาพประกอบ 238

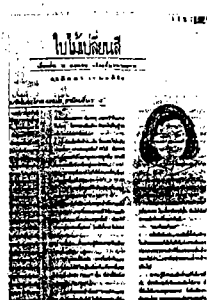
ภาพประกอบ 239

ภาพประกอบ 240

ภาพประกอบ 241

ภาพประกอบ 242

ภาพประกอบ 243

ภาพประกอบ 244

ภาพประกอบ 245

ภาพประกอบ 246

ภาพประกอบ 247

ภาพประกอบ 248

ภาพประกอบ 249

ภาพประกอบ 250

ภาพประกอบ 251

ภาพประกอบ 252

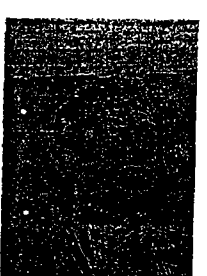
ภาพประกอบ 253

ภาพประกอบ 254

ภาพประกอบ 255

ภาพประกอบ 256

ภาพประกอบ 257

ภาพประกอบ 258

ภาพประกอบ 259

ภาพประกอบ 260

ภาพประกอบ 261

ภาพประกอบ 262

ภาพประกอบ 263

ภาพประกอบ 264

ภาพประกอบ 265

ภาพประกอบ 266

ภาพประกอบ 267

ภาพประกอบ 268

ภาพประกอบ 269

ภาพประกอบ 270

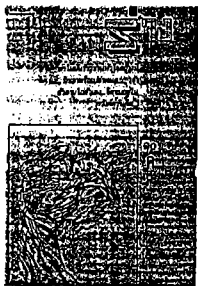
ภาพประกอบ 271

ภาพประกอบ 272

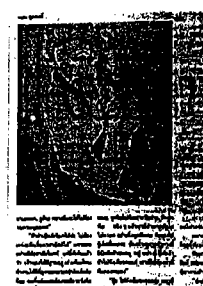
ภาพประกอบ 273

ภาพประกอบ 274

ภาพประกอบ 275

ภาพประกอบ 276

ภาพประกอบ 277

ภาพประกอบ 278

ภาพประกอบ 279

ภาพประกอบ 280

ภาพประกอบ 281

ภาพประกอบ 282

ภาพประกอบ 283

ภาพประกอบ 284

ภาพประกอบ 285

ภาพประกอบ 286

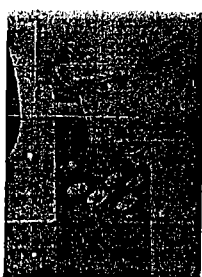
ภาพประกอบ 287

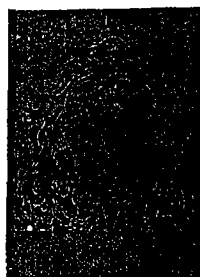
ภาพประกอบ 288

ภาพประกอบ 289

ภาพประกอบ 290

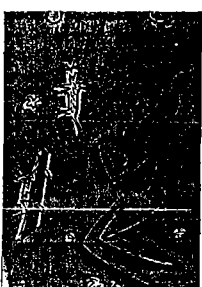
ภาพประกอบ 291

ภาพประกอบ 292

ภาพประกอบ 293

ภาพประกอบ 294

ภาพประกอบ 295

ภาพประกอบ 296

ภาพประกอบ 297

ภาพประกอบ 298

ภาพประกอบ 299

ภาพประกอบ 300

ภาพประกอบ 301

ภาพประกอบ 302

ภาพประกอบ 303

ภาพประกอบ 304

ภาพประกอบ 305

ภาพประกอบ 306

ภาพประกอบ 307

ภาพประกอบ 308

ภาพประกอบ 309

ภาพประกอบ 310

ภาพประกอบ 311

ภาพประกอบ 312

ภาพประกอบ 313

ภาพประกอบ 314

ภาพประกอบ 315

ภาพประกอบ 316

ภาพประกอบ 317

ภาพประกอบ 318

ภาพประกอบ 319

ภาพประกอบ 320

ภาพประกอบ 321

ภาพประกอบ 322

ภาพประกอบ 323

ภาพประกอบ 324

ภาพประกอบ 325

ภาพประกอบ 326

ภาพประกอบ 327

ภาพประกอบ 328

ภาพประกอบ 329

ภาพประกอบ 330

ภาพประกอบ 331

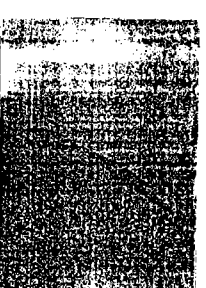
ภาพประกอบ 332

ภาพประกอบ 333

ภาพประกอบ 334

ภาพประกอบ 335

รายละเอียดภาพประกอบหน้า 53

ภาพประกอบ	ชื่อผู้วาด	รูปแบบ	กลวิธี
1 กลอยใจ	ประศาสตร์	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
2 ช่อนเงื่อน	ชอบ	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
3 วิมานเมฆ	วารินทร์	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
4 ชีวิตลำเค็ญ	ไม่ปรากฏชื่อ	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
5 ญาติเหลือง	จำนง	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
6 ญาติเหลือง	จำนง	เหมือนจริง	เทคนิคประเภทอื่นๆ
7 แรงบุญรอยบาป	นพรัตน์	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
8 หน้าต่างหัวใจ	นพรัตน์	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
9 มหา	ไม่ปรากฏชื่อ	เหมือนจริง	เทคนิคประเภทอื่นๆ
10 ดีใหญ่	โลจนา	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
11 พรหมลิขิต	มงคล	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
12 สายสัมพันธ์	นิมิต	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
13 จำเลยรัก	นิมิต	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
14 หมอชนินท์ผู้วิเศษ	ฉลองศักดิ์	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
15 รักต้องห้าม	ฉลองศักดิ์	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
16 โคมไฟ	ฉลองศักดิ์	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ

รายละเอียดภาพประกอบหน้า 54

ภาพประกอบ	ชื่อผู้วาด	รูปแบบ	กลวิธี
17 เพณชฌาตยอตรัก	ฉลองศักดิ์	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
18 ชื่นชีวานาวี	พนม	เหมือนจริง	เทคนิคประเภทอื่น ๆ
19 เจ้าคารม	มนต์	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
20 คุณหญิงนอกทำเนียบ	นุกูล	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
21 พระพรหมที่กรุงโรม	ฤทธิ์	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
22 ได้ร่มจำปาลาว	ฤทธิ์	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
23 เทพบุตรเดินดิน	มงคล	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
24 วสันต์กราย	มงคล	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
25 แรมใจ	มงคล	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
26 กลับกุหลาบ	นุกูล	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
27 กุหลาบฟ้า	สุชาติ	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
28 สายน้ำผึ้ง	สุชาติ	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
29 เจาร์ก	นุกูล	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
30 ปิ่นอนงค์	ไม่ปรากฏชื่อ	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
31 หนักรัก	ไม่ปรากฏชื่อ	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
32 อินทรีสมุทร	ไม่ปรากฏชื่อ	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ

รายละเอียดภาพประกอบหน้า 55

ภาพประกอบ	ชื่อผู้วาด	รูปแบบ	กลวิธี
33 อินทรีสมุทร	นุกูล	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
34 ไอ้แมงดา	นุกูล	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
35 พระเอกในความมืด	นุกูล	เหมือนจริง	เทคนิคประเภทอื่นๆ
36 สร้อยสวาท	ชาญณรงค์	เหมือนจริง	เทคนิคประเภทอื่นๆ
37 ไฟทะเล	นุกูล	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
38 จากที่นี้ถึงดวงดาว	นุกูล	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
39 รอบรวงข้าว	นุกูล	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
40 เมียหมายเลขหนึ่ง	นุกูล	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
41 ลายหงส์	นุกูล	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
42 เมฆหลังฟ้า	นุกูล	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
43 เมืองแม่	นุกูล	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
44 กิ่งไผ่-ใบรัก	นุกูล	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
45 เจ้าหญิง	ไม่ปรากฏชื่อ	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
46 พระจันทร์แดง	อุทิศ	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
47 แก้วอนงค์	อุทิศ	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
48 ตลาดอารมณ์	อุทิศ	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ

รายละเอียดภาพประกอบหน้า 56

ภาพประกอบ	ชื่อผู้วาด	รูปแบบ	กลวิธี
49 จากนั้น...จนสิ้นใจ	สุรินทร์	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
50 คุณหมอ...ช่วยด้วย	สุรินทร์	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
51 สวรรค์ยังมีที่	ไม่ปรากฏชื่อ	เหมือนจริง	เทคนิคประเภทอื่นๆ
52 เกสรดอกสวาท	ไม่ปรากฏชื่อ	เหมือนจริง	เทคนิคประเภทอื่นๆ
53 น้ำค้างกลางดึก	ไม่ปรากฏชื่อ	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
54 เนื้อเมียดน	สุชาติ	เหมือนจริง	การระบายสีทึบแสง
55 ลมที่เปลี่ยนทาง	จักรพันธ์	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
56 เครื่องทางฉิมพลี	นนทิชัย	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
57 รักบัลลังก์เลือด	ชาญณรงค์	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอสี
58 หยุคโลกนี้เสียเถอะ	นนทิชัย	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
59 พันธุ์หมาบ้า	นนทิชัย	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอสี
60 หนึ่งห้องหัวใจ	ชาญณรงค์	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอสี
61 มีเพียงดอกหญ้า... มาให้เธอ	ชาญณรงค์	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอสี
62 วังดอกหญ้า	สุจิตรา	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
63 หัวใจที่ไร้รัก	ศรัณยา	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
64 ไฟรักไฟสวาท	สุจิตรา	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ

รายละเอียดภาพประกอบหน้า 57

ภาพประกอบ	ชื่อผู้วาด	รูปแบบ	กลวิธี
65 ความเอ๋ยความรัก	ไม่ปรากฏชื่อ	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
66 รอยจารึก	ไม่ปรากฏชื่อ	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
67 หัวใจสองภาค	ไม่ปรากฏชื่อ	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
68 ไฟไทยเชื้อ	สุจิตรา	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
69 ดางหลังฟ้า	นุกูล	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
70 แก้วตา	นุกูล	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
71 บ้านไร่สายสวาท	สุจิตรา	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
72 ในสวนรัก	สุจิตรา	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
73 บุพเพเสกสรร	จุไรรัตน์	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
74 ข้าวเปลือก	สุจิตรา	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
75 มุกดาดำ	ไม่ปรากฏชื่อ	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
76 แก้วไพลิน	สุจิตรา	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
77 เพลงพราย	ไม่ปรากฏชื่อ	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
78 รอยหนามจ้าว	ไม่ปรากฏชื่อ	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
79 หนามยอกอก	ไม่ปรากฏชื่อ	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
80 ทรายล้อมลี	ยุทธชัย	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ

รายละเอียดภาพประกอบหน้า 58

ภาพประกอบ	ชื่อผู้วาด	รูปแบบ	กลวิธี
81 ผูกไว้ด้วยเล่ห์สเนหา	จักรพันธุ์	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
82 แป้งร่ำ	ม.ล.เกษมสันต์	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
83 บุษย์น้ำทอง	เกริกบุระ	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
84 เพลิงพิชสวาท	เนาวรัตน์	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
85 คื่นเคื่อนเพ็ญ	วรวัฒน์	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
86 รักของกาหลา	วรวัฒน์	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
87 หางาน-หาเงิน	ไม่ปรากฏชื่อ	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอสี
88 มณี	ปัญญา	เหมือนจริง	เทคนิคประเภทอื่นๆ
89 น้ำหยาด	เกริกบุระ	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
90 รักกระโดกกระเดก	ไม่ปรากฏชื่อ	เหมือนจริง	การระบายสีน้ำ
91 กำลังใจ	วรวัฒน์	เหมือนจริง	เทคนิคประเภทอื่นๆ
92 มังกรอมตะ	เนาวรัตน์	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอสี
93 ไฟ	เนาวรัตน์	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
94 ไฟ	เนาวรัตน์	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
95 เรื่องของบุญปลิว	ไม่ปรากฏชื่อ	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
96 ไปไม้ร่วง	นุกูล	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ

รายละเอียดภาพประกอบหน้า 59

ภาพประกอบ	ชื่อผู้วาด	รูปแบบ	กลวิธี
97 เงามุหลาบ	ภาคภูมิ	เหมือนจริง	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
98 คนกล้า	ไม่ปรากฏชื่อ	เหมือนจริง	การระบายสีทึบแสง
99 แม่ค้าปาก (คลอง) ตลาด	ไม่ปรากฏชื่อ	กึ่งนามธรรม	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
100 เรือน้ำมันต้องปลง	ธีรนุช	กึ่งนามธรรม	การระบายสีทึบแสง
101 เสียงนกจากพราก	นพดล	กึ่งนามธรรม	การระบายสีทึบแสง
102 มือเย็บ	นที	กึ่งนามธรรม	การระบายสีทึบแสง
103 ทางสายธาร	นพดล	กึ่งนามธรรม	เทคนิคประเภทอื่นๆ
104 แพนฆ่าเหนือชั้น	อรรถสิทธิ์	กึ่งนามธรรม	การระบายสีทึบแสง
105 เคาสนั้ไรรัก	ปริทรรศ	กึ่งนามธรรม	การระบายสีทึบแสง
106 เคาสนั้ไรรัก	ปริทรรศ	กึ่งนามธรรม	การระบายสีทึบแสง
107 เปลือกเงาะในกำมือ	จักรกฤษณ์	กึ่งนามธรรม	การระบายสีทึบแสง
108 โรคประจำตัว	ธนุชัย	กึ่งนามธรรม	เทคนิคประเภทอื่นๆ
109 อัปสรสวรรค์	สรีรา	กึ่งนามธรรม	เทคนิคประเภทอื่นๆ
110 ด้วยรัก...จากอเวจี	สรีรา	กึ่งนามธรรม	เทคนิคประเภทอื่นๆ
111 ปัญญาชน			
กับคนขายวงกบ	ม.ล.จิราธร	แนวประเพณี	การวาดเส้นด้วยดินสอสี
112 เสือทะเลายใจ	วารินทร์	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ

รายละเอียดภาพประกอบหน้า 60

ภาพประกอบ	ชื่อผู้วาด	รูปแบบ	กลวิธี
113 เธอจากฉันไปสู่สวรรค์	เฉลิมวุฒิ	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
114 คดีตัวอย่าง	เฉลิมวุฒิ	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
115 เขาเป็นยมบาล	ชอบ	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
116 อินทรีเหล็ก	ชะบา	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
117 จิ้งเหลนไฟ	จำเนียร	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
118 ผู้ร้ายเต็มเมือง	เพชริน	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
119 เซลยรัก	เพชริน	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
120 เอื้อมใจ	อมร	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
121 พรสรวง	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
122 ร่มไม้	ปิ่นง	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
123 ชิงนาย	อัจฉราภา	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
124 แต่...ผู้ให้	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
125 คอยอ้อมอกพี่	ม.วงศ์อุดม	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
126 ภายในวงแห่งเวร	โบว์ก้า	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
127 ความหวังของลูกฝัน	มงคล	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
128 พรานชีวิต	ชอบ	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ

รายละเอียดภาพประกอบหน้า 61

ภาพประกอบ	ชื่อผู้วาด	รูปแบบ	กลวิธี
129 รัตธีรณะ	นิมิตร	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
130 ผืนสลาย	นม.	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
131 สนิมกรุงเทพฯ	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
132 ธาตุแก่น	นม.	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
133 เยี่ยมวิมาน	ฉลองศักดิ์	การ์ตูน	เทคนิคประเภทอื่นๆ
134 ความรักครั้งสุดท้าย	ชาญณรงค์	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
135 เทพบุตรทมิฬ	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	การระบายสีทึบแสง
136 เดี่ยวดาย	พนม	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
137 คีรีขุนบิน	สุภี	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
138 วังรัก	สุภี	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
139 กุหลาบแสนสวย	ทวี	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
140 คีนี่ไม่มีพระจันทร์	ชาญณรงค์	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
141 หงส์ทอง	นุกุล	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
142 ปราบธนา	นุกุล	การ์ตูน	การระบายสีน้ำ
143 นางพญาเสือดาว	นุกุล	การ์ตูน	การระบายสีน้ำ
144 พรุ้งนี้ฉันจะรักคุณ	ชาญณรงค์	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ

รายละเอียดภาพประกอบหน้า 62

ภาพประกอบ	ชื่อผู้วาด	รูปแบบ	กลวิธี
145 ด้วยปีกของรัก	ชาญณรงค์	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
146 ขวัญใจ	นุกูล	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
147 ขอเช็ดน้ำตาให้ตัวเอง	นุกูล	การ์ตูน	การระบายสีน้ำ
148 ลมหนาว	นุกูล	การ์ตูน	การระบายสีน้ำ
149 ตึกฝรั่ง	นุกูล	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
150 ไฟหนาว	นุกูล	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
151 สัญญาดาว	นุกูล	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
152 เพื่อนรัก	นุกูล	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
153 นางงามรอบสุดท้าย	นุกูล	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
154 ทาสปืน	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
155 ผู้ไม่เคยปราชัย	มานะ	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยดินสอถ่าน
156 ฝนปลายฤดู	สวรรณค์	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
157 มาเบล	นุกูล	การ์ตูน	การระบายสีทึบแสง
158 สุดแรงรัก	ไพรัช	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
159 วิญญาณผยอง	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	การระบายสีน้ำ
160 สายรุ้ง	สุดจิตร	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ

รายละเอียดภาพประกอบหน้า 63

ภาพประกอบ	ชื่อผู้วาด	รูปแบบ	กลวิธี
161 สวัสดิการี	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
162 พรหมพยศ	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
163 สวรรค์เบี่ยง	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
164 ฤดูร้อนยังไม่สิ้น	นพรัตน์	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
165 ความซังยังปราณี	เอื้อน	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
166 เจ้าบ่าวยังไม่มา	นพรัตน์	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
167 อุบาสีแก่สำเภา	นพรัตน์	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
168 ความรักไม่มีขาย	นพรัตน์	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
169 จันทน์หอม	นพรัตน์	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
170 นี่แหละมนุษย์	นพรัตน์	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
171 จอมชนคนดี	นพรัตน์	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
172 กรรมของไอ้เปี้ยว	นพรัตน์	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
173 ที่รักอย่าทิ้งฉันไป	นพรัตน์	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
174 เรื่องของคนฉลาด	นพรัตน์	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
175 ฉันทายกเป็นดารา	สุรินทร์	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
176 ชื่อนั้นสำคัญไฉน	สุรินทร์	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ

รายละเอียดภาพประกอบหน้า 64

ภาพประกอบ	ชื่อผู้วาด	รูปแบบ	กลวิธี
177 ความหวังของเนิบ	สุรินทร์	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
178 กิเลสคน	สุรินทร์	การ์ตูน	การระบายสีน้ำ
179 ปรัชญา นกกระเต็น	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
180 บำเหน็จแห่งความดี	วิโรจน์	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
181 ธรรมชาติารา	วิโรจน์	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
182 ปลัดหนุ่ม	วิโรจน์	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
183 น้ำคำ	เตรียม	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
184 วันอันแสนเหงา... ในเช้าแห่งฤดูหนาว	RUK	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
185 วิมานลวง	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	เทคนิคประเภทอื่นๆ
186 วิมานในหมอก	นุกูล	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
187 พรายพญายม	พนม	การ์ตูน	การระบายสีน้ำ
188 บัวทะเล	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
189 เรือนเคียง	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	เทคนิคประเภทอื่นๆ
190 เครื่องแบบสีขาว	CITA	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
191 เหลือเพียงความฝัน	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
192 อยากจะรู้จัก	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ

รายละเอียดภาพประกอบหน้า 65

ภาพประกอบ	ชื่อผู้วาด	รูปแบบ	กลวิธี
193 ช่องที่ไม่ว่าง	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
194 นิรันดร	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
195 ดอกกรักไร้กลิ่น	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	เทคนิคประเภทอื่นๆ
196 ดอกกรักไร้กลิ่น	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
197 ถนนลูกรัง	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	เทคนิคประเภทอื่นๆ
198 วิวาทหาม	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
199 โสมส่องแสง	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	เทคนิคประเภทอื่นๆ
200 จิงก็รา...ข้าก็แรง	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	เทคนิคประเภทอื่นๆ
201 น้ำค้างกลางดึก	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	เทคนิคประเภทอื่นๆ
202 พลอยสีฟ้า	กนก	การ์ตูน	เทคนิคประเภทอื่นๆ
203 ดอกไม้สีม่วง	กนก	การ์ตูน	เทคนิคประเภทอื่นๆ
204 กำสรวลเมียเช่า	กนก	การ์ตูน	เทคนิคประเภทอื่นๆ
205 แมวเหมียว	กนก	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
206 สุดปรารถนา	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
207 ดงหัวโขด	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
208 ทางสายปรารถนา	อาทิตย์	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ

รายละเอียดภาพประกอบหน้า 66

ภาพประกอบ	ชื่อผู้วาด	รูปแบบ	กลวิธี
209 แก้วสีขาวในห้องแดง	จักรพันธ์	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
210 หนังรอบเตียง	แพ็ท	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
211 แนนอนที่ไหนดมี	พิศาล	การ์ตูน	การระบายสีน้ำ
212 นักเรียนคนโปรด	ศักดิ์วุฒิ	การ์ตูน	การระบายสีทึบแสง
213 เขียนให้...เบโรนิก้า	นนทิชัย	การ์ตูน	การระบายสีทึบแสง
214 ชายหนุ่มกับหนังสือของเขา	สุนทร	การ์ตูน	เทคนิคประเภทอื่นๆ
215 สวรรค์สร้าง	นุกูล	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
216 สวรรค์สร้าง	ชาญณรงค์	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
217 สายสัมพันธ์	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
218 ไม่มีพุงนี้	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
219 ขายสาว	ม.ล.เกษมสันต์	การ์ตูน	เทคนิคประเภทอื่นๆ
220 ด้วยสองมือแม่ที่สร้างโลก	เกริกบุระ	การ์ตูน	การระบายสีน้ำ
221 ละครัดค้นหา	เจษฎา	การ์ตูน	การระบายสีทึบแสง
222 รุ่ง หล่ง ฝน	ประพิศพงศ์	การ์ตูน	การระบายสีทึบแสง
223 ดอกกระถินริมรั้ว	เกริกบุระ	การ์ตูน	เทคนิคประเภทอื่นๆ
224 ช้างน้ำที่หาดรีน	เกริกบุระ	การ์ตูน	เทคนิคประเภทอื่นๆ

รายละเอียดภาพประกอบหน้า 67

ภาพประกอบ	ชื่อผู้วาด	รูปแบบ	กลวิธี
225 ลูกสาวพ่อ	กนกวรรณ	การ์ตูน	เทคนิคประเภทอื่นๆ
226 ด้วยรัก...และไม่เข้าใจ	เนาวรัตน์	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
227 ใบไม้ที่ปลิดปลิว	พร	การ์ตูน	การระบายสีทึบแสง
228 ใบไม้ที่ปลิดปลิว	พร	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
229 คลื่นชีวิต	พร	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
230 พรุ่งนี้...จะรดน้ำศพ	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
231 บ้านสีขาว	ด.ญ.พัชชา	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
232 อีฟ	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
233 คนสุดท้าย	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
234 คาวตอกไม้	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
235 น้ำกลางแดด	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	การระบายสีทึบแสง
236 ถนนสี่รุ้ง	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
237 เด็กกวาง	ชาญยุทธ	การ์ตูน	เทคนิคประเภทอื่นๆ
238 ทางแยก...บนถนน			
สายสวาท	ปรีชา	การ์ตูน	การระบายสีทึบแสง
239 สาวช้ำกับลูกปัดสวย	ไก่อ	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
240 โลกสมมุติ	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	เทคนิคประเภทอื่นๆ

รายละเอียดภาพประกอบหน้า 68

ภาพประกอบ	ชื่อผู้วาด	รูปแบบ	กลวิธี
241 คนสัปโตก (โลกสัปดี)	ธนัญชัย	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
242 ใบไม้ที่เปลี่ยนสี	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
243 สิ่งประจําชอย	ไก่อ	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
244 วิมานแก้ว	ศรารัตน์	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
245 เพราะรู้สึก	พร	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
246 คีนหนึ่งบนสะพาน	วรวัฒน์	การ์ตูน	การระบายสีทึบแสง
247 ไอ้ตัวเล็ก	วรวัฒน์	การ์ตูน	เทคนิคประเภทอื่น ๆ
248 ความล้มเหลวของ เผ่าวายุรุ่น	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
249 เปลวไฟในตะวัน	จิธรนา	การ์ตูน	เทคนิคประเภทอื่น ๆ
250 เณรน้อย	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
251 ผ้าทอง	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	เทคนิคประเภทอื่น ๆ
252 เมืองโพล์เพล้	ไม่ปรากฏชื่อ	การ์ตูน	เทคนิคประเภทอื่น ๆ
253 สวนทาง	ไม่ปรากฏชื่อ	สัญลักษณ์	เทคนิคประเภทอื่น ๆ
254 ผันสลาย	ไม่ปรากฏชื่อ	สัญลักษณ์	เทคนิคประเภทอื่น ๆ
255 แก่	ไม่ปรากฏชื่อ	สัญลักษณ์	การระบายสีทึบแสง
256 ผู้พิพากษาร้องไห้	มงคล	สัญลักษณ์	การระบายสีน้ำ

รายละเอียดภาพประกอบหน้า 69

ภาพประกอบ	ชื่อผู้วาด	รูปแบบ	กลวิธี
257 ร้อยป่า	นกุล	สัญลักษณ์	การระบายสีน้ำ
258 แดนดาว	นกุล	สัญลักษณ์	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
259 จอมทหารธรรมธิเบศ	นกุล	สัญลักษณ์	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
260 คุณหญิงสีวิกา	นกุล	สัญลักษณ์	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
261 ราชาความรัก	นกุล	สัญลักษณ์	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
262 ทรายสีเพลิง	นกุล	สัญลักษณ์	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
263 ผู้หญิงคนหนึ่ง	นกุล	สัญลักษณ์	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
264 กิเลสคน	ไม่ปรากฏชื่อ	สัญลักษณ์	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
265 มือผี	วิโรจน์	สัญลักษณ์	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
266 ผ่านไปเหมือนสายลม	วิโรจน์	สัญลักษณ์	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
267 สุดแต่ใจจะไขว่คว้า	วิโรจน์	สัญลักษณ์	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
268 คือ...ดาว	ไม่ปรากฏชื่อ	สัญลักษณ์	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
269 สุสานเสน่ห์หา	ไม่ปรากฏชื่อ	สัญลักษณ์	เทคนิคประเภทอื่นๆ
270 ภูติแม่น้ำโขง	ไม่ปรากฏชื่อ	สัญลักษณ์	เทคนิคประเภทอื่นๆ
271 ไอ้คุณผี	ไม่ปรากฏชื่อ	สัญลักษณ์	เทคนิคประเภทอื่นๆ
272 เธอกับฉัน	ไม่ปรากฏชื่อ	สัญลักษณ์	การระบายสีทึบแสง

รายละเอียดภาพประกอบหน้า 70

ภาพประกอบ	ชื่อผู้วาด	รูปแบบ	กลวิธี
273 ถนนลูกรัง	จิตธนา	สัญลักษณ์	การระบายสีทึบแสง
274 ร่าง	พิชิต	สัญลักษณ์	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
275 สัตว์โลกยอมเป็นไป ตามกรรม	ไม่ปรากฏชื่อ	สัญลักษณ์	การระบายสีทึบแสง
276 ระบำพราय	นุกุล	สัญลักษณ์	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
277 ระบำพราय	ไม่ปรากฏชื่อ	สัญลักษณ์	เทคนิคประเภทอื่นๆ
278 เหลี่ยมกุหลาบ	นคร	สัญลักษณ์	การระบายสีทึบแสง
279 สี่ห้องหัวใจ	ไม่ปรากฏชื่อ	สัญลักษณ์	เทคนิคประเภทอื่นๆ
280 ยายกับตา	ไม่ปรากฏชื่อ	สัญลักษณ์	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
281 เมียสามตามตำรา	ไม่ปรากฏชื่อ	สัญลักษณ์	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
282 ตะวันดวงเดียว	ไม่ปรากฏชื่อ	สัญลักษณ์	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
283 สวนสัตว์	นนทิชัย	สัญลักษณ์	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
284 ข้างถนน	นนทิชัย	สัญลักษณ์	เทคนิคประเภทอื่นๆ
285 มาลีสีเลือด	นนทิชัย	สัญลักษณ์	เทคนิคประเภทอื่นๆ
286 ฝันในฤดูเก็บเกี่ยว	นนทิชัย	สัญลักษณ์	เทคนิคประเภทอื่นๆ
287 เพลงสาป	ปาน	สัญลักษณ์	เทคนิคประเภทอื่นๆ
288 ย่า	นนทิชัย	สัญลักษณ์	เทคนิคประเภทอื่นๆ

รายละเอียดภาพประกอบหน้า 71

ภาพประกอบ	ชื่อผู้วาด	รูปแบบ	กลวิธี
289 วุบหนึ่งในลมหนาว	นนทิชัย	สัญลักษณ์	การระบายสีทึบแสง
290 กากสังคม	ไม่ปรากฏชื่อ	สัญลักษณ์	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
291 สร้อยไข่มุก	สุชิน	สัญลักษณ์	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
292 สุดจะหักห้ามดวงใจ	ม.ล.เกษมสันต์	สัญลักษณ์	เทคนิคประเภทอื่นๆ
293 ชายมาลัยที่สามัญ	ประพิศพงศ์	สัญลักษณ์	เทคนิคประเภทอื่นๆ
294 มีบิดดาอยู่ในหัวใจ	จิตต์สิงห์	สัญลักษณ์	เทคนิคประเภทอื่นๆ
295 ดอกฟ้า คนบ้า และความรัก	นที	สัญลักษณ์	การระบายสีน้ำ
296 ค่าของเงิน	ไม่ปรากฏชื่อ	สัญลักษณ์	เทคนิคประเภทอื่นๆ
297 น้ำแข็งใส่น้ำหวาน	ชัยพฤกษ์	สัญลักษณ์	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
298 หลอน	ไม่ปรากฏชื่อ	สัญลักษณ์	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
299 ความหวังของสองชาย	ไม่ปรากฏชื่อ	สัญลักษณ์	เทคนิคประเภทอื่นๆ
300 เพลงผีเสื้อ	สาวสยาม	สัญลักษณ์	เทคนิคประเภทอื่นๆ
301 บาดเจ็บ	กันจณา	สัญลักษณ์	เทคนิคประเภทอื่นๆ
302 เสือตัวเก่า	กันจณา	สัญลักษณ์	การระบายสีทึบแสง
303 ทางเดินที่บอบบาง	วิทยา	สัญลักษณ์	การระบายสีน้ำ
304 กลับบ้านเกิด	ไม่ปรากฏชื่อ	สัญลักษณ์	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ

รายละเอียดภาพประกอบหน้า 72

ภาพประกอบ	ชื่อผู้วาด	รูปแบบ	กลวิธี
305 ปราบถนาที่ซ็อนเร็น	ไม่ปรากฏชื่อ	สัญลักษณ์	เทคนิคประเภทอื่นๆ
306 เหยื่อ	ไม่ปรากฏชื่อ	สัญลักษณ์	การระบายสีทึบแสง
307 ชะตากรรม	สิริพุด	สัญลักษณ์	เทคนิคประเภทอื่นๆ
308 ความลับของหยดน้ำตา	ไม่ปรากฏชื่อ	สัญลักษณ์	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
309 สัญญาจากลาซา	วีระพันธุ์	สัญลักษณ์	การวาดเส้นด้วยดินสอสี
310 ชุมทางนรก	ม.ล.เกษมสันต์	สัญลักษณ์	การระบายสีทึบแสง
311 ละครหลงโรง	วรวัฒน์	สัญลักษณ์	เทคนิคประเภทอื่นๆ
312 คำสั่งสอน	วรวัฒน์	สัญลักษณ์	เทคนิคประเภทอื่นๆ
313 นกกาออกหากิน	วรวัฒน์	สัญลักษณ์	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
314 สงครามคนเมือง	ไม่ปรากฏชื่อ	สัญลักษณ์	การระบายสีทึบแสง
315 ชายหนุ่มกับคนตกปลา	ไม่ปรากฏชื่อ	สัญลักษณ์	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
316 ปลายทางดาว	กงพัฒน์	สัญลักษณ์	เทคนิคประเภทอื่นๆ
317 ดาวมฤตยู	จิตรรา	สัญลักษณ์	การระบายสีทึบแสง
318 หญิงสาวผู้หายสาปสูญ		สัญลักษณ์	การระบายสีทึบแสง
ไปจากหมู่บ้าน	เพ็งกี		
319 มุกเลื่อม	สมชัย	สัญลักษณ์	เทคนิคประเภทอื่นๆ
320 ไอ้ขวิด	ไม่ปรากฏชื่อ	สัญลักษณ์	เทคนิคประเภทอื่นๆ

รายละเอียดภาพประกอบหน้า 73

ภาพประกอบ	ชื่อผู้วาด	รูปแบบ	กลวิธี
321 ธรณีเป็นพยาน	จิตรนา	สัญลักษณ์	เทคนิคประเภทอื่นๆ
322 เมียบังเงา	วิฑูรย์	สัญลักษณ์	การระบายสีทึบแสง
323 ฝนแสนห่า	วิสุทธิ์	สัญลักษณ์	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
324 บุษบาริมทาง	ไม่ปรากฏชื่อ	สัญลักษณ์	เทคนิคประเภทอื่นๆ
325 ห่วงน้อง	จิตรนา	สัญลักษณ์	การระบายสีทึบแสง
326 สาวใช้ไฮเทค	เอี่ยม	สัญลักษณ์	การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
327 ผู้นำทาง	วรารุณ	สัญลักษณ์	การระบายสีทึบแสง
328 ด้วยแรงแห่งรัก	ศักดิ์วิฑู	สัญลักษณ์	การระบายสีทึบแสง
329 แต่...ผู้หัวใจสลาย	สุวัฒน์	สัญลักษณ์	การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
330 ในห้องที่ปิดตาย	ไม่ปรากฏชื่อ	สัญลักษณ์	การระบายสีทึบแสง
331 กลับบ้าน	ไม่ปรากฏชื่อ	สัญลักษณ์	การระบายสีทึบแสง
332 ผู้นำทาง	ไม่ปรากฏชื่อ	สัญลักษณ์	เทคนิคประเภทอื่นๆ
333 จนกว่าจะถึงวันนั้น	ไม่ปรากฏชื่อ	สัญลักษณ์	เทคนิคประเภทอื่นๆ
334 ลมลำดับ	ติ๊ะ	เรขาคณิต	การระบายสีทึบแสง
335 คนตัวใสเสียงเบา	GYA	นามธรรม	การระบายสีทึบแสง

เกณฑ์การวิเคราะห์ผลงานภาพประกอบเรื่องในนิยายสารคดี

ของ
วสันต์ เกรียงไกรมล

เกณฑ์การวิเคราะห์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการทำปฏิญานิพนธ์
เรื่อง
การวิเคราะห์รูปแบบและกลวิธีการสร้างภาพประกอบเรื่องในนิยายสารคดี
ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2489 จนถึง พ.ศ. 2539
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท สาขาเอกศิลปศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ความหมายของภาพประกอบเรื่อง

ภาพประกอบเรื่อง (Illustration) ในงานวิจัยเรื่องนี้ หมายถึง ศิลปะประเภทประยุกต์ศิลป์ อันได้แก่ ภาพเขียน ภาพถ่าย ภาพหุ่นขี้ผึ้ง ฯลฯ ซึ่งเขียนขึ้นจากความคิดสร้างสรรค์ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะอธิบายเนื้อหาให้ชัดเจนและทำให้เรื่องนั้นมีรสชาติในการอ่านสมบูรณ์ขึ้น

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษารูปแบบและกลวิธีการสร้างภาพประกอบเรื่องในนิตยสารสตรี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2489 จนถึง พ.ศ. 2539

เกณฑ์การวิเคราะห์ผลงานภาพประกอบเรื่องในนิตยสารสตรี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2489 จนถึง พ.ศ. 2539 แบ่งออกเป็น 2 เกณฑ์ดังนี้

1. เกณฑ์การวิเคราะห์รูปแบบภาพประกอบเรื่อง
 - 1.1 รูปแบบเหมือนจริง
 - 1.2 รูปแบบกึ่งนามธรรม
 - 1.3 รูปแบบแนวประเพณี
 - 1.4 รูปแบบการ์ตูน
 - 1.5 รูปแบบสัญลักษณ์
 - 1.6 รูปแบบรูปทรงเรขาคณิต
 - 1.7 รูปแบบนามธรรม
2. เกณฑ์การวิเคราะห์กลวิธีสร้างภาพประกอบเรื่อง
 - 2.1 การวาดเส้นด้วยดินสอดำ
 - 2.2 การวาดเส้นด้วยดินสอถ่าน
 - 2.3 การวาดเส้นด้วยดินสอสี
 - 2.4 การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ
 - 2.5 การระบายสีน้ำ
 - 2.6 การระบายสีทึบแสง
 - 2.7 เทคนิคประเภทอื่นๆ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างทางขวามือในแต่ละข้อเพียงช่องเดียว ตามความเห็น
ที่เป็นจริงของท่าน

เกณฑ์การวิเคราะห์รูปแบบภาพประกอบเรื่อง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย
1. รูปแบบเหมือนจริง หมายถึง ภาพที่แสดงรายละเอียดตามความเป็นจริง หรือเหมือนจริงมากที่สุดในการนำเสนอข้อมูล สาระ เพื่อเน้นเนื้อหาให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น ด้วยวิธีการวาดเขียน การระบายสี			
2. รูปแบบกึ่งนามธรรม หมายถึง ภาพที่สำคัญแก่รูปแบบจากธรรมชาติน้อยลง โดยคัดทอนเอารูปแบบจากธรรมชาติเฉพาะลักษณะเด่นๆ มาเพียงบางส่วน แล้วนำมาจัดองค์ประกอบขึ้นใหม่ให้ปรากฏเป็นรูปแบบที่แสดงความรู้สึกนึกคิดของผู้วาดภาพเอง			
3. รูปแบบแนวประเพณี หมายถึง ผลงานศิลปะที่นำเอาสาระ ทางด้านรูปแบบ คตินิยม หรือวิธีการบางส่วนจากจิตรกรรมแบบประเพณีมาเป็นแนวคิด เป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะของแต่ละคน			
4. รูปแบบการ์ตูน หมายถึง ภาพที่เขียนขึ้นเพื่อแสดงสาระของภาพในลักษณะของภาพประติมากรรม เพื่อเน้นรูปแบบให้น่าดูน่าสนใจมากขึ้น ภาพการ์ตูนมีหลายลักษณะ ได้แก่ การ์ตูนตลกขบขัน การ์ตูนล้อเลียน ฯลฯ			

เกณฑ์การวิเคราะห์รูปแบบภาพประกอบเรื่อง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย
5. รูปแบบสัญลักษณ์ หมายถึง การใช้รูปทรงต่างๆ มาแทนค่าความหมายในภาพ เช่น ดวงอาทิตย์ แทนค่าความสว่าง ฯลฯ			
6. รูปแบบรูปทรงเรขาคณิต หมายถึง ภาพที่มีลักษณะ สร้างสรรค์มากขึ้น โดยใช้ รูปทรงของ สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม วงกลม ซึ่งเป็นรูปทรงเรขาคณิตมาประกอบขึ้น เป็นรูปคน สัตว์ ฯลฯ			
7. รูปแบบนามธรรม หมายถึง ภาพที่ค่อนข้างแสดง สาระในการสื่อความหมาย ได้ยาก แต่อาจนำมาตกแต่ง งานกราฟฟิคได้เป็นอย่างดี หรือช่วยเน้นข้อความให้เด่นชัด ยิ่งขึ้น บางครั้งช่วยแก้ปัญหาพื้นที่ว่างหรือช่วยสร้าง ดุลยภาพในการจัดหน้าได้ดี			

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างทางขวามือในแต่ละข้อเพียงช่องเดียว ตามความเห็น
ที่เป็นจริงของท่าน

เกณฑ์การวิเคราะห์กลวิธีภาพประกอบเรื่อง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย
1. การวาดเส้นด้วยดินสอดำ หมายถึง ภาพที่เขียนขึ้น โดยใช้ดินสอดำเป็นสื่อ สามารถสร้างภาพโดยใช้เส้นได้หลาย ลักษณะ เช่น เขียนเป็นเส้นเกลียวเรียบ เส้นตรงตัด เส้นโค้ง เส้นวนไปมา			
2. การวาดเส้นด้วยดินสอถ่าน หมายถึง ภาพที่เขียนขึ้น เพื่อสร้างลักษณะผิว โดยการเขียนเส้นรอบนอกของรูปทรง การปิด การเกลียวเรียบด้วยดินสอถ่าน เพื่อสร้างน้ำหนัก			
3. การวาดเส้นด้วยดินสอ หมายถึง ภาพที่เขียนขึ้น โดยการสร้างลักษณะผิวด้วยการใช้เส้นที่มีลักษณะคล้ายๆ กันหลายๆ เส้น ลากตัดสลับกันให้เกิดเส้นขนานต่อเนื่อง หรือ การใช้เส้นเกลียวเรียบเพื่อสร้างน้ำหนัก			
4. การวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ หมายถึง ภาพที่เขียนขึ้นโดยการร่างภาพเส้นโครงสร้างภายนอก และภายใน หรือ การลากเส้นเพียงครั้งเดียวให้ไหล ไปอย่างต่อเนื่องโดยไม่ต้องยกปากกา			

เกณฑ์การวิเคราะห์กลวิธีภาพประกอบเรื่อง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย
5. การระบายสีน้ำ หมายถึง ภาพที่เขียนขึ้นโดยใช้สีน้ำเป็นสื่อ มีหลายเทคนิคให้เลือกใช้ได้ตามความเหมาะสม เช่น การระบายเปียกบนเปียก การระบายพู่กันแห้ง หรือ การระบายแบบวิธีผสม โดยใช้เทคนิคทั้งสองร่วมกันในภาพเดียว			
6. การระบายสีทึบแสง หมายถึง ภาพที่เขียนขึ้นโดยใช้สีกาวช หรือ สีอะคริลิก เป็นสื่อ เช่น การระบายเรียบ การระบายทับ การเว้นขาว การเคลื่อนไหวพู่กัน การระบายสีลงบนอีกสีหนึ่งที่ยังไม่แห้ง			
7. เทคนิคประเภทอื่นๆ หมายถึง ภาพที่สร้างขึ้นโดยใช้สื่อต่างๆ เช่น การสร้างภาพด้วยพู่กันลม การสร้างภาพด้วยคอลลาจ การสร้างภาพด้วยคอมพิวเตอร์ การสร้างภาพด้วยสื่อผสม การสร้างภาพด้วยเทคนิคการพิมพ์			

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นายวสันต์ เกรียงโกมล

เกิดวันที่ 1 เดือน เมษายน พุทธศักราช 2502

สถานที่เกิด เขต พระนคร กรุงเทพฯ

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 127/13 ถนน จักรเพชร

แขวงวังบูรพา เขตพระนคร กรุงเทพฯ

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์พิเศษ

สถานที่ทำงานปัจจุบัน มหาวิทยาลัยรังสิต จังหวัดปทุมธานี

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2518 มัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนนิพัทธ์วิทยา

พ.ศ. 2521 ปวช. (ประโยควิชาชีพ) จากวิทยาลัยช่างศิลป์

พ.ศ. 2524 ปวศ. (จิตรกรรมไทย) จากวิทยาลัยเพาะช่าง

พ.ศ. 2526 ศษ.บ. (ศิลปกรรม) จากวิทยาลัยเทคโนโลยี

และอาชีวศึกษา วิทยาเขตเพาะช่าง

พ.ศ. 2540 กศ.ม. (ศิลปศึกษา) จากมหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การวิเคราะห์รูปแบบและกลวิธีการสร้างภาพประกอบเรื่องในนิยายสารคดี
ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2489 จนถึง พ.ศ. 2539

บทคัดย่อ
ของ
วสันต์ เกรียงโกมล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา
มีนาคม 2541

ปริญญานิพนธ์เรื่อง การวิเคราะห์รูปแบบและกลวิธีสร้างภาพประกอบเรื่องในนิยายสารคดี ตั้งแต่ พ.ศ. 2489 จนถึง พ.ศ. 2539 มุ่งศึกษาข้อเท็จจริงของผลงานภาพประกอบเรื่อง ในด้านรูปแบบและกลวิธีสร้างภาพประกอบเรื่องในนิยายสารคดี ซึ่งมีผลสรุปดังนี้

1. วิเคราะห์รูปแบบภาพประกอบเรื่องในนิยายสารคดี พบว่ามีรูปแบบการ์ตูน ร้อยละ 42.09 รูปแบบเหมือนจริง ร้อยละ 29.25 รูปแบบสัญลักษณ์ ร้อยละ 24.18 รูปแบบกึ่งนามธรรม ร้อยละ 3.58 รูปแบบแนวประเพณี ร้อยละ 0.30 รูปแบบรูปทรงเรขาคณิต ร้อยละ 0.30 และรูปแบบนามธรรม ร้อยละ 0.30

2. วิเคราะห์กลวิธีสร้างภาพประกอบเรื่องในนิยายสารคดี พบว่ามีกลวิธีกลวิธีการวาดเส้นด้วยดินสอดำ ร้อยละ 25.37 รองลงมาตามลำดับ คือ กลวิธีการวาดเส้นด้วยปากกาหมึกดำ ร้อยละ 24.18 เทคนิคประเภทอื่นๆ ร้อยละ 18.51 กลวิธีการระบายสีน้ำ ร้อยละ 16.72 กลวิธีการระบายสีทึบแสง ร้อยละ 12.24 กลวิธีการวาดเส้นด้วยดินสอสี ร้อยละ 2.69 และ กลวิธีการวาดเส้นด้วยดินสอถ่าน ร้อยละ 0.29

AN ANALYSIS OF FORM AND TECHNIQUE OF ILLUSTRATION
IN WOMAN MAGAZINES DURING B.E. 2489 - 2539

AN ABSTRACT

By

WASAN KRIENGKOMOL

Presented in partial fulfillment of requirement for the
Master of Education Degree in Art Education
at Srinakharinwirot University

March 1998

An Analysis of Form and Technique of Illustration in Woman Magazines During 1946 to 1996, It aimed to study the fact of Illustration including art style, form and technique in Woman Magazines. The result as follow :

1. An Analysis of form of Illustration in Woman Magazines was found that Cartoon form included 42.09%, 29.25% of realistic form, 24.09% of symbolic form, 3.58% of semi-abstract form, 0.30% of traditional form, 0.30% of geometric form and 0.00% of abstract form.

2. An Analysis of Technique of Illustration in Woman Magazines was found that drawing with pencil technique included 25.37%, 24.18% of drawing with pen and ink technique, 18.51% of others technique, 16.72% of painting with watercolour technique, 12.24 of painting with opaque colour technique, 2.69% of drawing with coloured pencil technique and 0.29% of charcoal technique.